

BI Norwegian Business School - campus Oslo

GRA 19502

Master Thesis

Component of continuous assessment: Thesis Master of Science

Hvilke typer rådgivere er mest tilbøyelig til å begå økonomisk kriminalitet i Norge, og hvilke former for økonomisk kriminalitet er de særlig involvert i?

Navn: Carina M. Falk Tharaldsen,
Nina Wahl Fredriksen

Start: 02.03.2017 09.00

Finish: 01.09.2017 12.00

Forord

Denne masteroppgaven er skrevet som en avsluttende del av studiet i Økonomi og Ledelse med fordypning i forretningsjus, skatt og regnskap ved Handelshøyskolen BI. Hovedtemaet for oppgaven er økonomisk kriminalitet i rådgivningsbransjen. Dette emnet fattet vår interesse allerede under andre året på bachelor, da vi begge hadde valgfaget *Ledelse og økonomisk kriminalitet*. På denne tiden skulle vi evaluere en granskingsrapport. Vi ble raskt interessert i hvitvaskkriminelle og hvordan både ledere og medarbeidere ser muligheten til å begå økonomiske misligheter ved hjelp av sin stilling. Økokrim har også gjort en vurdering i sin trusselrapport for 2015-2016 som tilsier at økonomisk kriminalitet vil begås av stadig flere profesjonelle aktører. Dette i kombinasjon med at temaet er blitt mer dagsaktuelt i ulike mediekanaler, gjorde valget av problemstilling lett.

Gjennom arbeidet med oppgaven har vi tilegnet oss en større forståelse og mer kunnskap om hvordan økonomisk kriminalitet begås med rådgiverinvolvering. Det har vært en lang og til tider svært krevende prosess. Til gjengjeld sitter vi igjen med en utvidet forståelse av de ulike aspektene som må vurderes når en økonomisk mislighet begås av profesjonelle aktører.

Vi ønsker å takke Roy Kristensen, som har vært vår veileder, for gode innspill og konstruktive tilbakemeldinger underveis i arbeidet. En takk ønsker vi også å rette til Andreas Wahl for korrekturlesing av ferdig produkt.

Oslo, juli 2017

Nina Wahl Fredriksen

Carina Tharaldsen

Sammendrag

Oppgaven har som hensikt å undersøke forskningsspørsmålet:

“Hvilke typer rådgivere er mest tilbøyelig til å begå økonomisk kriminalitet i Norge, og hvilke former for økonomisk kriminalitet er de særlig involvert i?”

Problemstillingen besvares gjennom analyse av seks ulike hypoteser som deretter kryssanalyseres. Hypotesene omhandler bransje, kjønn, stilling, offentlig-/privatsektor, hvilke sektorer som bærer størst tap og i hvilken grad profesjonelle rådgivere oppnår redusert straff som følge av økonomiske misligheter som er begått.

Datagrunnlaget er innhentet fra dommer som er ferdig behandlet av Høyesterett og lagmannsretten i periode 2012-2015. Av den grunn får den tidligere straffeloven anvendelse, da dagens straffelov ikke trådte i kraft før 1 oktober 2015.

Som et resultat av analysen ble det påvist at denne typen kriminalitet særlig utføres av menn i den private sektoren. De innehar gjerne en ledende stilling i advokatbransjen, men det er også stor sannsynlighet for at de arbeider i konsulentbransjen. Derimot er det revisjonsbransjen sammen med eiendomsmeglere som har begått færrest tilfeller av økonomiske misligheter i denne tidsperioden.

De kriminelle handlingene påfører størst tap for bank- og forsikringsbransjen, hvor antall tilfeller står for 26,83 prosent og tapsverdien utgjør 63,14 prosent av det totale datagrunnlaget. I den forbindelse mottar profesjonelle rådgivere i snitt en redusert straff på 8,945 måneder om de dømmes til fengsel. Samtidig viser resultatet at profesjonelle rådgivere står for 4,54 prosent av all økonomisk kriminalitet i løpet av tidsperioden 2012-2015. Funnene underbygges i stor grad av andre undersøkelser.

Innholdsfortegnelse

FORORD	I
SAMMENDRAG	II
INNHOLDSFORTEGNELSE	III
1.0 INNLEDNING	1
1.1 MOTIVASJON OG BAKGRUNN FOR VALG AV TEMA	1
1.2 PROBLEMSTILLING	3
1.3 HYPOTESER	4
1.4 AVGRENSNINGER I OPPGAVEN	6
2.0 ØKONOMISK KRIMINALITET	8
2.1 ØKONOMISK KRIMINALITET	8
2.1 ULIKE FORMER FOR ØKONOMISK KRIMINALITET	8
2.2 MISLIGHETSTRIANGELET	10
2.2.1 MULIGHET	11
2.2.2 MOTIVASJON	11
2.2.3 RASJONALISERING	12
2.3 STRAFFERETT	12
2.3.1 DE FIRE VILKÅR	13
2.3.2 NY OG GAMMEL STRAFFELOV	15
2.3.3 RÅDGIVERS INVOLVERING	16
2.3.4 FORETAKSSTRAFF	17
2.3.5 RETTSINSTANSENE	17
2.3.6 EKSEMPEL MED INVOLVERING AV PROFESJONELL RÅDGIVER	18
2.4 KVINNER OG ØKONOMISK KRIMINALITET	19
2.5 UNDERSØKELSE FRA BERGEN NÆRINGSRÅD	20
2.6 FINANS- OG FORSIKRINGSSEKTOREN	20
2.7 SKATTEETATEN	21
2.8 ENHETEN FOR FINANSIELL ETTERRETNING	22
3.0 RÅDGIVNINGSBRANSJEN	24
3.1 BRANSJEDEFINISJONER	24
3.2 SMÅ OG STORE FORETAK	25

3.3 OFFENTLIG OG PRIVAT SEKTOR	26
4.0 METODE	27
4.1 FORSKNINGSDESIGN	27
4.1.1 UTVALGTE LOVBESTEMMELSER	28
4.1.2 LOVDATA	28
4.1.3 ANALYSE, UNDERBYGGENDE OG SUPPLERENDE LITTERATUR	29
4.2 HYPOTESER	30
4.3 VALG AV METODE	30
4.4 DATAINNSAMLING	31
4.4.1 SELEKTERING AV DOMMER	33
4.5 VURDERING AV DATAMATERIALET	35
4.5.1 VALIDITET	35
4.5.2 RELIABILITET	36
4.6 SVAKHETER VED FORSKNINGSDESIGNET	37
5.0 ANALYSE	38
5.1 ANALYSEMETODE	38
5.1.1 BESKRIVELSE AV ANALYSEN	38
5.1.2 ENDRINGER FRA PRELIMINARY	38
5.2 PRESENTASJON AV FUNN OG ANALYSE	42
5.2.1 HYPOTESE 1 – BRANSJE	43
5.2.2 HYPOTESE 2 – SEKTORER SOM ER UTSATT FOR TAP	45
5.2.3 HYPOTESE 3 – ARBEIDSTILLING	49
5.2.4 HYPOTESE 4 – KJØNN	52
5.2.5 HYPOTESE 5 – PRIVAT OG OFFENTLIG SEKTOR	54
5.2.6 HYPOTESE 6 – ENDRING I STRAFFEUTMÅLING	55
5.3 USIKKERHET I DATASETET	58
5.4 DYBDEANALYSE	60
5.4.1 KJØNN OG STILLING	60
5.4.2 KJØNN OG OFFENTLIG/ PRIVAT SEKTOR	63
5.4.3 KJØNN OG BRANSJE	64
5.4.4 ANNEN ANALYSE	66
5.5 ANALYSE SOM INKLUDERER DET UIDENTIFISERTE DATASETET	70
5.6 RESULTATER	74
6.0 KONKLUSJON OG VIDERE FORSKNING	76

6.1 HOVEDFUNN TILKNYTTET PROBLEMSTILLINGEN	76
6.2 OPPGAVENS BEGRENSNINGER	78
6.3 VIDERE FORSKNINGSOMRÅDER	79
7.0 LITTERATUR	81
<hr/>	
8.0 FIGURLISTE	86
<hr/>	
9.0 VEDLEGG	88

1.0 Innledning

1.1 Motivasjon og bakgrunn for valg av tema

Økonomisk kriminalitet er blitt et stadig mer omdiskutert og dagsaktuelt tema. Særlig har det fått økt fokus i flere norske mediekanaler. Dette fordi økonomisk kriminalitet utgjør en trussel mot samfunnet, ulike strukturer i næringslivet, finanssystemets integritet, rettsstaten og andre økonomiske virkeområder. I tilknytning til økonomisk kriminalitet oppstår det et tap som samfunnet bærer. Omfanget av dette tapet vanskelig å estimere da det omhandler mørketall som det er vanskelig å anslå størrelsen av. Dette skaper stor usikkerhet, og det er ikke gjort mye forskning på akkurat dette området. Som en indikasjon på samfunnets økonomiske tap viser Økokrims trusselvurdering for 2013-2014 at estimert årlig skatteunndragelse i Norge utgjør 136 milliarder kroner (Økokrim, 2013, s. 24). Andre former for økonomisk kriminalitet og faktisk tap er ikke inkludert i dette beløpet. Det er med andre ord snakk om store summer.

Ofte defineres økonomisk kriminalitet som *profittmotiverte, lovstridige handlinger som ofte begås innenfor eller med utspring i en økonomisk virksomhet som i seg selv er, eller utgir seg for å være, lovlig* (Finansdepartementet, 2012). I denne sammenheng er den økonomiske gevinsten urettmessig ervervelse av andres eiendom, og kan inndeles i bedrageri, tyveri, manipulering og korrupsjon. Denne type kriminalitet kjennetegnes gjerne av at den i mindre grad retter seg mot enkeltpersoner, men heller rammer økonomiske og ideelle samfunnsinteresser eller store organisasjoner slik som finansinstitusjoner og industriselskaper. Denne formen for lovbrudd er vanskelig å oppdage siden det sjeldent er et individuelt motiv for å anmelde dem og de mangle ofte ytre kjennetegn som tyder på at det omhandler økonomisk kriminalitet. På lik linje er de kriminelle handlingene gjerne svært kompliserte og ressurskrevende å avdekke (Økokrim, 2015).

Staten har over lang tid hatt fokus på å bekjempe denne typen kriminalitet. En viktig milepel fant sted i 1989, da Staten opprettet Økokrim. Økokrim skal være et spissorgan i politiet og påtalemyndigheten for å bekjempe økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet. Samtidig ser vi at det stadig tilegnes mer ressurser til bekjempelse av denne typen kriminalitet. At dette har blitt et stadig større satsningsområde ser vi spesielt etter at det ble opprettet et nytt tverretattlig senter

for bekjempelse av slike kriminelle handlinger (Skatteetaten, 2016).

I Økokrims trendrapport for 2015-2016 kommer det tydelig frem at økonomisk kriminalitet stadig utføres i større grad av profesjonelle rådgivere. Det forventes også at dette vil fortsette å øke i tiden fremover. De viser her særlig til øking av skattelovbrudd, hvitvasking, korrupsjon og bedrageri, samt arbeidsmiljøkriminalitet. Problemet med økt kunnskapsbasert næringsvirksomhetinnsats er at det muliggjør mer kompleks kriminalitet, som igjen fører til mer ressurskrevende kontroll og etterforskning. Totalt sett bidrar dette til en større overordnet trussel, skade på det norske tillitsbaserte samfunnet og fremtidig verdiskapning (Økokrim, 2015). Dette tydeliggjør viktigheten av- og det offentliges økte fokus rundt økonomisk kriminalitet i rådgivningsbransjen.

Et eksempel på økonomisk kriminalitet i rådgivningsbransjen er Acta dommen. Denne dommen er en av Norgeshistoriens mest omfattende innsidesak . Saken ble avgjort i 2015, der seks personer ble funnet skyldig og straffet med fengsel. Lagmannsretten anså hovedmannen som den “styrende hånd”, mens de andre handlet Acta-aksjer. Den ulovlige handlingen ble utført over fem år og hadde en totalverdi på hele 3,2 milliarder kroner. Ingebrigtsen ble dermed tiltalt for brudd på innsidehandel, meldeplikten, markedsmanipulasjon og ulovlig aksjonærlån. Handlingene ble utført ved hjelp av ikke skriftlige lån som ble tilbakebetalt innen årsslutt slik at det ikke kom til syne på selvangivelsen (Bjørndal, 2015).

Som eksempelet over viser, er det snakk om store verdier som omfattes av de kriminelle handlingene. Kriminaliteten er også ofte vanskelig å identifisere og forfølge da de i større grad utføres av profesjonelle rådgivere. Særlig fordi kriminaliteten baserer seg på kunnskap og ressurser som tredjepart i mindre grad har tilgjengelig, noe som vil bli beskrevet nærmere i oppgaven. Dette er to av grunnene til at vi ønsket å skrive om problemstillingen i tillegg til vi finner temaet svært interessant og dagsaktuelt. Temaet er også interessant da det er gjort få andre studier på området. Oppgaven vil av den grunn bringe ny forskning og data til fagfeltet.

1.2 Problemstilling

Oppgavens formål er å avdekke i hvilken grad profesjonelle rådgivere er villig til å begå økonomisk kriminalitet. Da tematikken omhandler mørketall, som krever store ressurser å avdekke, tas vi utgangspunkt i bruk domsavgjørelser etter straffebestemmelser i norsk lov. Dette gir oss et sikkert grunnlag for at kriminaliteten faktisk forelå i de enkelte tilfellene, dog slik at bevisreglene i straffesaker innebærer at det vil være avgjørelser der vanlige beviskrav ville ført til domfellelse men der resultatet likevel ble frifinnelse.

Samtidig åpner det opp for muligheten til å danne et bilde av økonomisk kriminalitet i rådgivningsbransjen, opp mot det totale antall dommer som er foretatt i tidsperioden. Dette skaper også en rekke andre muligheter, som å identifisere karakteristika rundt hvem og i hvilke situasjoner profesjonelle rådgivere er mest tilbøyelige for å begå slike former for lovbrudd. Også her kan det imidlertid være skjevheter da visse typer økonomisk kriminalitet kan tenkes å være lettere å etterforske enn andre slik at man får flere domfellelser enn på områder som er vanskeligere å etterforske.

Nærmere beskrevet, er hensikten med oppgaven å belyse hvilke rådgivere som utpeker seg og hvilken bransje de tilhører. Med sistnevnte vil vi undersøke om det finnes spesifikke trekk i bransjen som kan påvirke rådgiveres involvering i økonomisk kriminalitet. I tråd med dette har oppgaven også en intensjon om å belyse og vurdere tematikken opp mot andre momenter, herunder kjønn, vedkommendes stilling, samt aktørens potensielle muligheter og begrensninger.

Vi anser denne formen for kriminalitet som et dagsrelevant og viktig tema, da det har et samfunnsmessig behov for synliggjøring. Som nevnt, utgjør økonomisk kriminalitet en kostnad for samfunnet både i form av enorme verdier går tapt for både staten og næringslivet, samt ressurser som knyttes opp til selve avdekkingen av mislighetene. Dette vil også ha andre uheldige konsekvenser som verdiforringelse og redusert tillit til finanssystemet. Viktigheten og det samfunnsmessige fokuset på tematikken støttes av at det i de senere årene er blitt gjort flere undersøkelser fra regjeringen i tillegg til opprettelsen av etterretningscenteret i 2016.

Således må det nevnes at profesjonelle rådgivere utgjør en økende trussel når det gjelder økonomisk kriminalitet. Dette støttes av både Økokrim og SSB. Faren ligger i at den store kunnskapsbasen som benyttes under kriminelle handlinger øker kompleksiteten ved utførelsen, og dermed kostnadene relatert til avdekking (Økokrim, 2016) (Ellingsen, Økonomisk kriminalitet Færre virksomheter utsatt?, 2010). Med bakgrunn i dette mener vi det er nødvendig for samfunnet å ha god kunnskap og innsikt i denne tematikken.

Relatert til dette temaet er det interessant å avdekke hvorvidt de profesjonelle aktørene opererer som hovedmann eller medvirker. På denne måten kan man se hvilke strukturer og kjennetegn som foreligger når profesjonelle rådgivere begår økonomisk kriminalitet. I den sammenheng er det interessant å finne ut om rådgiveren opptrår på vegne av sine klienter, eller om misligheten begås etter eget initiativ og ønske uten involvering fra klient. Med bakgrunn i dette vil det også foretas nærmere undersøkelse om vedkommende begår handlingen for egen eller foretakets vinning. For nærmere drøftelse av disse faktorene se kapittel 5.4.4 *Annen analyse*.

I tidligere gjort flere undersøkelser vedrørende økonomisk kriminalitet i sin helhet. Likevel er det ikke utført undersøkelser om tilbøyeligheten for økonomisk kriminalitet i rådgivningsbransjen i Norge. Dette fører til at oppgaven vil skape større innsikt, og vi mener den vil være berikende for næringslivet og kampen mot profesjonalisert økonomisk kriminalitet. Oppgavens problemstilling er definert som følgende:

“Hvilke typer rådgivere er mest tilbøyelig til å begå økonomisk kriminalitet i Norge, og hvilke former for økonomisk kriminalitet er de særlig involvert i?”

1.3 Hypoteser

For å kunne besvare problemstillingen på en god måte, er det utformet en rekke hypoteser for å klargjøre ukjente karakteristika og strukturer som kan påvirke profesjonelles tilbøyelighet for å begå økonomisk kriminalitet. Hypotesene er som følger:

Hypotese 1: Revisorer er mindre tilbøyelig for å begå økonomisk kriminalitet enn andre rådgivningsyrker.

Hypotese 2: Forsikrings- og banksektoren er aktører som særlig er utsatt for tap i de tilfellene hvor rådgivere er involvert i økonomisk kriminalitet.

Hypotese 3: Det begås oftere økonomisk kriminalitet av medarbeidere med høyere stillinger i rådgivningsbransjen.

Hypotese 4: Det er flere menn enn kvinner som begår økonomisk kriminalitet med rådgiverinvolvering på arbeidsplassen.

Hypotese 5: Det foregår mer korrupsjon og underslag med rådgiverinvolvering i privat- enn offentlig sektor.

Hypotese 6: Profesjonelle rådgivere får i hyppigere grad redusert, kontra økt, straff i forbindelse med økonomisk kriminalitet.

Vi anser hypotese 1 som viktig og relevant, da revisorer har en noe annerledes rolle enn andre rådgivere. Dette fordi revisorer har en delt rolle. På den ene siden utfører de arbeid for samfunnet gjennom en objektiv vurdering for å sikre en sunn og bærekraftig økonomi. Likevel fungerer de også som andre rådgivere, der de yter profesjonell rådgivning til sine klienter. Dette kan bety at revisorer i seg selv har en høyere terskel for å begå økonomisk kriminalitet grunnet deres ansvar, samtidig som de har et annet type forhold til sine klienter. Videre kan dette føre til at de får et annet innsyn i klientenes finansielle styring i forhold til andre rådgivere, og dermed har lavere mulighet til å ta del i andres økonomiske misligheter.

Videre blir det hevdet at finans- og forsikringsbransjen er den mest utsatte sektoren for økonomisk kriminalitet de kommende årene (Ellingsen, Økonomisk kriminalitet Færre virksomheter utsatt?, 2010). Likevel foreligger det ingen konkrete funn på dette i rådgivningssektoren. Dermed vil det kunne være en verdi i å undersøke dette nærmere. En naturlig begrunnelse for at finans- og forsikringsbransjen er de mest utsatte sektorene for økonomisk kriminalitet, er at de består av mange store foretak, de har en stor kundebase, og på grunnlag av dette vil være mer sårbare for å bli bedratt (ibid).

I tillegg nevnes det at ulike posisjoner i selskapet kan åpne opp for å begrense aktørers mulighet til å begå denne formen for kriminalitet, og det er blant annet dette vi ønsker å avdekke med hypotese 3. Eksempelvis vil en person som har tilgang til å utføre betalinger på selskapets vegne, ha mulighet til å tilegne seg en urettmessig ervervelse av selskapets eller andres eiendom.

Et annet spennende aspekt er hvorvidt det er menn eller kvinner som hyppigst begår økonomiske misligheter. En antakelse man fort gjør er at det er menn som vil utpeke seg. Særlig med bakgrunn i at det er menn man gjerne hører om i ulike mediekanaler, og ikke så ofte kvinner. Andre begrunnelser kan være at det er flere menn som innehar ledende stillinger, og at kvinner ikke sitter på de samme kontrollorganene og av den grunn har den samme makten. Dette vil bli analysert i hypotese 4.

I likhet med ovennevnte hypotese fant vi det interessant å sette privat og offentlig sektor opp mot hverandre. For samfunnet vil det på noen måter være et større svik dersom en offentlig tjenemann begår økonomisk kriminalitet kontra en fra den private sektoren. Av den grunn har vi en antakelse at de fleste funnene vil innebære misligheter begått i privat sektor.

Den siste hypotesen som skal testes er hvorvidt de profesjonelle rådgiverne oppnår redusert, kontra økt, straff når de tiltales for økonomisk kriminalitet. Bakgrunnen i denne hypotesen er at man ofte ser at det utøves lave straffer når slik kriminalitet begås. Dette på tross av at de totale summene og verdiene som inngår i misligheten ofte er av betydelig størrelse og resulterer i store tap og belastninger for samfunnet.

1.4 Avgrensninger i oppgaven

I dagens samfunn finnes det mange ulike måter å begå økonomisk kriminalitet på. For å få et representativt utvalg har vi valgt å inkludere former som utroskap, bedrageri, korrupsjon, heleri, unndragelse, hvitvasking og underslag, samt forbrytelser i gjeldsforhold og brudd på regnskaps-, aksje-, merverdiavgifts-, lignings-, skattebetalings- og revisorloven. Samtidig er det gjort bevisste avgrensninger i oppgaven. Vi har valgt å fokusere på Norge som populasjon, og

utvalget baserer seg kun på norske domfellelser. Tidsperioden strekker seg fra og med 2012 til og med 2015. Funnene og resultatet er av den grunn helt avhengig av dataen fra analysen som utføres i oppgaven. Videre er det bevisst valgt å kun se på dommer fra lagmannsrett og Høyesterett. De konsekvenser som oppstår på grunn av avgrensingene og utvalget blir diskutert i *Kapittel 4 Metode*.

2.0 Økonomisk kriminalitet

2.1 Økonomisk kriminalitet

Økokrims definisjon av økonomisk kriminalitet lyder som følger:

“Profittmotiverte, lovstridige handlinger som ofte begås innenfor eller med utspring i en økonomisk virksomhet som i seg selv er – eller gir seg ut for å være – lovlig.” (Økokrim, 2015)

Samtidig må det nevnes at definisjonen vi har benyttet i oppgaven er formet av de bestemmelsene som vi har ansett som mest relevante til forskningen. For nærmere informasjon angående hvilke paragrafer som er tatt i bruk, vennligst se avsnitt 4.4 *Datainnsamling*.

Det som ofte kjennetegner denne type kriminalitet er at den i mindre grad retter seg mot enkeltpersoner, men heller rammer økonomiske og ideelle samfunnsinteresser, eller store organisasjoner som finansinstitusjoner og industriselskaper. Da det individuelle motivet for å anmelde slik kriminalitet ofte ikke er til stedet, blir det vanskeligere å oppdage denne type lovbrudd. Stort sett er sakene svært kompliserte, og de mangler gjerne ytre kjennetegn som tydelig viser at det er snakk om økonomisk kriminalitet (ibid).

Et annet begrep for økonomisk kriminalitet som benyttes stadig hyppigere er *hvitsnippkriminelle*. Dette viser konkret til misligheter som begås av individer som innehar en form for makt eller tillit, gjerne knyttet til posisjon i næringsliv, forvaltning eller politikk (Olsen, 2007)

2.1 Ulike former for økonomisk kriminalitet

Innledningsvis ble det listet opp ulike former for økonomisk kriminalitet som i denne oppgaven inngår i datagrunnlaget. Dette viser til at det finnes ulike måter å kategorisere denne type kriminalitet på. Når en har kommet til det punktet at det er nødvendig med en risikovurdering, eventuell avdekking og gransking av hvitsnippkriminaliteten vil det være hensiktsmessig å analysere hvilke parter som kan oppnå gevinst og tap på misligheten (Olsen, 2007).

Association of Certified Fraud Examiners, heretter ACFE, gjennomfører omfattende kartlegginger av hvitsnippkriminelle i USA (ACFE, 2014). Formålet er spesifikt å analysere kriminalitet tilknyttet misbruk av stilling. Denne type analyse har etterhvert fått navnet *Report to Nations*, og har siden gjennombruddet i 1996 blitt gjennomført hele ni ganger (ACFE, 2017). Siden de første analysene har ACFE utarbeidet et system som skiller mellom ulike former for hvitsnippkriminalitet. Disse kan kategoriseres i tre hovedgrupper.

- Korrupsjon
- Misbruk/underslag av verdier/eiendeler
- Falske rapporter og utsagn

Petter Gottschalk har i løpet av sin karriere publisert flere bøker innenfor temaet hvitsnippkriminalitet. I boken *Ledelse og økonomisk kriminalitet* kategoriserer han kriminaliteten i fire forskjellige hovedkategorier (Gottschalk, 2010). Disse er: bedrageri, tyveri, manipulering og korrupsjon. Sammenlikner vi disse med inndelingen til ACFE ser vi tydelige likheter. Den eneste signifikante forskjellen er at Gottschalk fordeler *misbruk/underslag av verdier/eiendeler* på to grupper; *tyveri* og *bedrageri*. Videre deler han hver hovedkategori i ulike undergrupper.

ØKONOMISK KRIMINALITET			
Bedrageri	Tyveri	Manipulering	Korrupsjon
Forsikring	Kunst	Konkurs	Bestikkelse
Subsidier	Kontanter	Bud	Fordeler
Trygd	Identitet	Konkurranse	Beskyttelse
Kreditt	Opphav	Data	Avgift
Investering	Varer	Valuta	
Kredittkort		Regnskap	
Lån		Innsidehandel	
Skatt		Utpressing	
Avgift		Faktura	
Toll		Hvitvasking	
Underslag		Forfalskning	
Verdipapir			

Figur 1: Ulike typer økonomisk kriminalitet (Gottschalk, *Ledelse og økonomisk kriminalitet*, 2010)

Under analysen av domfellelsene oppdaget vi at en kriminell handling gjerne kan kategoriseres i flere grupper, både hoved- og undergrupper. Et godt eksempel på dette er den kjente domfellelsen av konsernsjefen i Sponsorservice, som ble straffet med fengsel i 4 år og 6 måneder. Her ble det begått grovt bedrageri i kombinasjon med klare regnskapsovertredelser. I dette tilfellet vil kategorier som *manipulering* og *bedrageri* gjøre seg gjeldende.

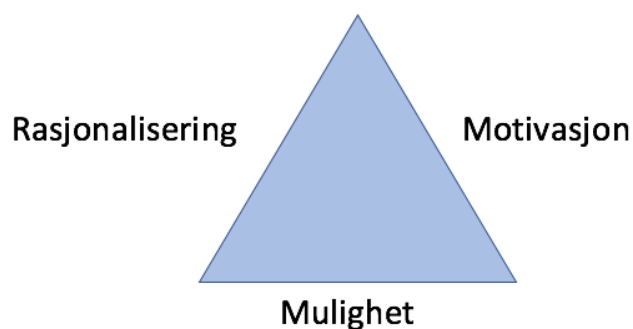
2.2 Mislighetstriangelet

For å kunne forstå hvorfor det begås ulike misligheter, er det viktig å se at det foreligger tre bakenforliggende faktorer;

1. motivasjon
2. mulighet
3. rasjonalisering

Sammen utgjør disse tre faktorene det som i teorien kalles *mislighetstriangelet*. Denne teorien ble først introdusert på 50-tallet av den amerikanske kriminologen Donald Cressey. På den tiden lanserte han følgende hypotese, som i senere tid har blitt en anerkjent teori:

“Trusted persons become trust violators when they conceive of themselves as having a financial problem which is non-shareable, are aware this problem can be secretly resolved by violation of the position of financial trust, and are able to apply to their own conduct in that situation verbalizations which enable them to adjust their conceptions of themselves as trusted persons with their conceptions of themselves as users of the entrusted funds or property” (Cressey, 1973, s. 30).

Figur 2: Mislighetstriangelet

For at en kriminell handling skal finne sted må de tre nevnte momentene ligge til grunn for individet (Gottschalk, Kvinner i økonomisk kriminalitet, 2012a, s. 196). En årsak til at disse faktorene sammenfaller kan tenkes å være økonomisk press, både privat eller sett fra bedriftens ståsted. Hvis man sitter i en nøkkelstilling, eksempelvis økonomiansvarlig, har man de tilgangene man trenger til å undersøke finansielle midler fra selskapet. Dette kan utføres med mindre risiko, da individet som begår misligheten innehar en tillitsposisjon. Mislighetsmuligheten og en løsning på problemet ligget dermed til rette. Samtidig vil denne personen forsøke å rasjonalisere, eller rettfærdiggjøre handlingene før de begås. Dette vil føre til at individet opprettholder selvfølelsen. En faktor som kan redusere sannsynligheten for misligheter er at individene innehar en høy integritet. Dette fører til at terskelen blir høyere før man går til det steget å bedra selskapet man jobber for (Olsen, 2007).

2.2.1 Mulighet

Mulighet til å begå en kriminell handling oppstår i det man står i en posisjon der risikoen for å bli avslørt er liten. Eksempler på dette er i selskaper der intern kontroll ikke blir prioritert, eller nøkkelpersoner som håndterer den interne kontrollen selv er med på kriminaliteten. Det skal også nevnes at individets strategi for hvordan kriminaliteten begås også vil påvirke dens mulighet til å bli oppdaget. Dette vil dermed avgjøre fremgangsmåten som benyttes og om vedkommende velger å gjennomføre. I denne oppgaven vil vi se på de domfeltes posisjon og hvilken betydning de har hatt i selskapet. De vil bli kategorisert etter stilling, hvilken funksjon og ulike tilganger de har hatt.

2.2.2 Motivasjon

Innledningsvis i dette kapitlet ble hypotesen til Cressey nevnt. Det han fant i sin forskning var at de individene som begikk misligheter i form av brudd på tillitsposisjon opplevde et slags press. Dette presset kunne oppstå av ulike årsaker. Blant annet egne ambisjoner og mål, men også forventninger fra nære relasjoner som familie, sin sjef, venner eller andre nøkkelpersoner. Ser man det fra den andre siden, kan det også være press som oppstår fra en kinkig situasjon både i lys av bedriften, men også på det private plan. Eksempelvis at man har havnet i en dårlig

finansiell situasjon og ser en mulighet i å utnytte sin posisjon på arbeidsplassen. Alt i alt fører dette presset til en motivasjon som til slutt vil berike en selv eller bedriften ved å utnytte tilliten man har fått (Olsen, 2007).

2.2.3 Rasjonalisering

Den siste faktoren som må være til stedet for at en kriminell handling begås er rasjonalisering av det man foretar seg, eller en slags rettferdiggjøring av misligheten. Dette er en form for nøytraliseringsteknikk som benyttes blant kriminelle. Et eksempel på denne type handling gjelder de ansatte som føler at de gjør viktig og mye arbeid som gir god inntjening for bedriften. Samtidig ser de at eierne får utbetalt gode penger, mens en selv ikke blir belønnet i den grad arbeidet tilsier at man burde.

Et eksempel på denne type handling gjelder de ansatte som føler at de gjør både viktigere og mer arbeid som gir god inntjening for bedriften, men tjener lagt mindre enn sine eiere. Av den grunn mener vedkommende at han har rett på deler av selskapets penger, og tilegner seg disse på urettmessig vis.

2.3 Strafferett

I samfunnet er det et stort behov for å ha et lovverk som både regulerer hva som er ulovlig og hvilke sanksjoner som gjelder ved brudd, jf f eks straffeloven, aksjeloven, regnskapsloven. Ved å ha et slikt lovverk, og tilhørende håndhevingssystem ved politi og domstoler skapes en avskrekkende effekt i befolkningen ved at man straffes når misligheter begås, ofte kalt allmennprevensjon. I tillegg til å ha en preventiv effekt er det også med på å skape en form for beskyttelse ved at individer som utgjør en fare for resten av samfunnet kan settes i fengsel slik at de for en periode ikke kan foreta straffbare handlinger. Det grunnleggende formålet med straff er å hindre uønsket atferd. Av den grunn er straffeloven et viktig verktøy i bekjempelsen mot kriminalitet. Loven omhandler først og fremst hvilke handlinger som er straffbare, hvilke vilkår som må oppfylles før en person kan straffes, og hvilke reaksjoner vedkommende kan bli møtt med hvis vedkommende straffes.

Videre deles strafferetten inn i to ulike deler; nemlig *Alminnelig strafferett* og *spesiell strafferett*. I førstnevnte finner vi regler som er felles for de aller fleste straffebudene, der et straffebud er en type regel som forteller at visse handlinger som begås kan føre til straff. I disse tilfellene blir grunnvilkårene for straff og hvilke reaksjoner vedkommende kan bli møtt med behandlet. Når det gjelder *spesiell strafferett* blir det enkelte straffebudet eller handlingsregelen behandlet, eksempler på dette innen økonomisk kriminalitet kan være *bedrageri* og *korupsjon*. For at vedkommende skal kunne straffes innen *spesiell strafferett* må alle vilkårene i den *alminnelige strafferetten* være oppfylt. Totalt er det fire vilkår som vi skal gå nærmere inn på (Advokatfirmaet RUV, u.d.). I tillegg tales det om *handlingsdelikter* og *unnlatesdelikter* i strafferetten. Førstnevnte tar for seg straffebud som retter seg mot uønskede handlinger uavhengig om de har ført til fare eller skade (Regjeringen, 2000). Sistnevnte omhandler tilfeller hvor vedkommende kan bli straffet dersom straffbarhetsvilkårene er oppfylt. Dette gjelder tilfeller hvor personen enten unnlater, forsømmer, uteblir eller misligholder ulike forhold.

2.3.1 De fire vilkår

Det første vilkåret er et uttrykk for prinsippet om at man kun kan straffes for misligheter som er straffbare med hjemmel i lov, også kalt *legalitetsprinsippet*. Det er viktig at handlingen eller unnlatsen som er begått dekkes på alle punkter av lovens ordlyd (Advokatfirmaet RUV, u.d.). For at vedkommende skal kunne straffes må individet objektivt sett ha utført mislighetene i et straffebud, og alle de nødvendige følger for å straffe må objektivt sett ha inntrådt; *det objektive straffbarhetskriteriet*. I den *Almindelig borgelig straffelov* fra 1902 var det ingen klar hjemmel for dette. Likevel har dette vært fastsatt i Grunnloven § 96. I den nye straffeloven *Lov om straff* fra 2005 fremgår dette § 14 at strafferettslige sanksjoner kun kan ilegges med hjemmel i lov. Et annet viktig moment i dette vilkåret er at det også må foreligge en årsakssammenheng mellom handlingen og det straffbare resultatet av misligheten. For eksempel om det er en sammenheng mellom rådet man fikk om å kjøpe en eiendom og det store tapet som senere ble et faktum. Det er av den grunn avgjørende om misligheten har hatt tilstrekkelig årsaksevne eller ikke (ibid). Samtidig må det nevnes at noen straffebud er utformet slik at resultatet av lovbruddet ikke trenger å ha ført til noen påviselig

virkning. Et eksempel på dette er *Lov om straff* fra 2005 § 392 som gjelder regnskapsovertredelse.

Det andre vilkåret innebærer at vedkommende ikke kan straffes dersom det foreligger en straffrihetsgrunn. Det vil si at handlingen som er begått skyldes nødverge, nødrett eller samtykke fra fornærmede.

Det som er viktig å merke seg er at *straffrihetsgrunn* og *straffritaksgrunn* som provokasjon og gjengjeldelse ikke er det samme. Hovedforskjellen er at man ved *straffritak* kan straffes, noe man ikke kan ved *straffrihet*. Førstnevnte går dermed ut på at man på grunn av formildende omstendigheter eller andre forhold fritas for en straff man i utgangspunktet er kvalifisert til å få. En annen faktor som er viktig å vurdere er villfarelse om at noe er galt. Slik rettsvillfarelse fritar vanligvis ikke en tiltalt for straff, selv om det her også er mulig å frifinne eller redusere straffen. Rettsvillfarelse er dermed ingen *straffrihetsgrunn*, men det kan benyttes som en *straffritaksgrunn* (ibid).

Det tredje vilkåret forteller at vedkommende må ha utvist skyld. Dette kalles for det *subjektive straffbarhetsvilkåret*, og innebærer at vedkommende subjektivt må, eller burde, forstå handlingen og følgen av dette i henhold til straffebudets skyldkrav. Et slikt skyldkrav kan være forsett, simpel- eller grov uaktsomhet. Det må i tillegg dekke alle delene av handlingen og resultatet i straffebudet. Dette premisset kalles for *dekningsprinsippet*. Stort sett krever de fleste straffebud forsett som skyldkrav. Dette innebærer at vedkommende har utført misligheten med hensikt, eller at handlingen utføres med viten om at konsekvensen av dette er overveiende sannsynlig å inntreffe. For straffebud som får anvendelse ved simpel- eller grov uaktsomhet resulterer gjerne i en lavere strafferamme, enn forbrytelser utført med forsett. Det vil av den grunn gi ulik straff dersom en regnskapsfører med forsett har tuklet til regnskapet i firmaet med den hensikt å vinne på det selv, enn om det viser seg at feilen har oppstått ved en feiltakelse.

Det siste vilkåret omfatter hvorvidt den tiltalte er å beregne som tilregnelig i gjerningsøyeblikket eller ikke. Domstolene kan ikke straffe personer som ikke anses å være strafferettslig tilregnelige under utførelsen av kriminaliteten. Det avgjørende blir dermed om den tiltalte vurderes til å være utilregnelig etter

bestemmelsene i den *Almindelig borgerlig straffelov* §§ 44, 45 eller 46, og i *Lov om straff* § 20 (Matningsdal, 2015, s. 229). I denne kategorien faller også barn under den kriminelle lavalder på 15 år. I tillegg vil personer som er psykotiske, bevisstløse eller som har en psykisk utviklingshemming i høy grad heller ikke kunne straffes. Det som er viktig å merke seg er at selvforskyldt rus ikke vil fritta straff etter § 45 i gammel lov og § 20 annet ledd i ny lov. Videre følger det av § 40 i gammel lov og § 21 i ny at domstolene skal se bort fra selvforskyldt rus under vurdering av om vedkommende handlet med forsett. Unntakene for disse bestemmelsene er de tilfellene der man uforskyldt har blitt dopet ned, eller har oppnådd en voldsom rusreaksjon i forhold til mengde som er inntatt. I slike situasjoner kan vilkårene til å være strafferettslig utilregnelig i gjerningsøyeblikket være oppfylt.

2.3.2 Ny og gammel straffelov

Tidligere har domstolene utøvd straff etter den *Almindelig borgerlig straffelov* av 1902. 1 oktober 2015 ble den gamle loven opphevet og erstattet av *Lov om straff*. I forbindelse med iverksettingsdatoen er det viktig å merke seg at politi og domstoler i en stund fremover kommer til å arbeide etter gammel lov. Dette fordi flere av de kriminelle handlingene er begått før 1 oktober. Det vil av den grunn bare være misligheter begått etter 1 oktober 2015 som kan behandles med ny lov. Bakgrunnen for den nye loven er flere faktorer. Blant annet er det benyttet et mer forståelig språk og klarere begrepsbruk. Det er lagd en klar oppdeling av de ulike straffebudene med hensyn til overtredelse av grovhet, og straffeutmålingsmomenter lovfestes. Dette kan være med på å bidra til økt forutberegnelighet og en mer konsistent straffeutmålingspraksis. Videre innebærer loven klarere regler og definisjoner om foresett og uaktsomhet, i tillegg til mer presise og færre strafferammer (Lovdata, 2015).

Likevel er det en særdeles viktig implementering i den nye loven som må gås nærmere inn på. Nemlig det faktum at det i dag er innført en bestemmelse som sier at også medvirkere kan straffes.

I den gamle loven var det ikke gitt noen generelle bestemmelser som innebar *medvirkning*- og straff i henhold til *medvirkers rolle*. Dette ble bestemt i det

enkelte straffebud dersom medvirkning ble ansett å være straffbart. I de tilfellene som involverte alvorlige lovbrudd ble stort sett medvirkning uttrykkelig belagt med straff. Det vil si at hovedmann og medvirker straffes på lik linje. Dersom det gjeldende straffebudet ikke sier noe om medvirkning, er det kun de som omfattes av gjerningsbeskrivelsen som rammes. I rettspraksis er det dermed fastsatt at det er ved tolkning av det aktuelle straffebudet, i de enkelte tilfellene, som avgjør om en person er å anse som medvirker, og dermed bør straffes (Lovdata, 2015). I denne oppgaven vil vi benytte oss av dette lovverket på grunn av tidsperioden. I den nye loven er det gjort en endring ved at det prinsipielle utgangspunktet for medvirkningsansvar er snudd om (ibid). Bestemmelsen som regulerer dette er § 15:

“Et straffebud rammer også den som medvirker til overtredelsen, når ikke annet er bestemt.”

Den generelle bestemmelsen konstaterer dermed at det å bli ansett som medvirker også skal straffes. I de tilfellene der det er flere personer som har vært med på å begå misligheten, skal skylden bedømmes særskilt for hvert enkelt individ. Det skal av den grunn foretas en individuell vurdering av de involverte (Lovdata, 2015). Med andre ord har hovedmann og medvirker samme strafferamme, men de blir ikke nødvendigvis straffet likt ved utmåling av straff. Endringen er dermed et viktig prinsipielt punkt, men mindre viktig i praksis.

2.3.3 Rådgivers involvering

I denne oppgaven er et av områdene vi ønsker å undersøke hvorvidt rådgivers rolle- og involvering i økonomisk kriminalitet er utført som hovedmann eller medvirker. Om rådgiver har oppmuntret til å begå misligheter, eller om han har tatt del av sin klients kreative løsninger. Dette er et interessant tema da det er særdeles kritikkverdig om en rådgiver har oppfordret sin klient til å unndra skatt eller fuske med regnskapet. Det anses som et svik ovenfor samfunnet ved at profesjonelle aktører som man stiller sin lit til misbruker denne. De har et stort ansvarsområde der etikk, moral og samfunnets interesser skal ivaretas. Denne type misligheter er dermed med på å undergrave velferdssamfunnet. Den nye straffeloven presiserer ved konkrete bestemmelser hva som er lov og ikke. Som

nevnt tidligere er det nå slik at medvirker eller hovedmann vil bli straffet likt ved utførelse av økonomiske misligheter. Likevel, vil vi på grunn av tidsperioden som undersøkes, operere etter gammel straffelov når vi ser på hovedmenn og medvirkere.

2.3.4 Foretaksstraff

Etter at ny straffelov trådte i kraft ble også bestemmelsen rundt foretaksstraff endret. Generelt innebærer foretaksstraff at et foretak kan straffes når en straffebestemmelse er overtrådt av personer som handler på vegne av foretaket. Endringen som er gjort fører til at foretak i dag kan straffes på tross av at det ikke er noen enkeltpersoner som har *utvist skyld*. Bestemmelsen som regulerer dette var i gammel lov § 48 a, og i ny lov § 27 (Matningsdal, 2015, s. 229). Ordlyden i tidligere lov presiserte ikke noe ytterligere om skyldspørsmålet og sa kun: “*selv om ingen enkeltperson kan straffes for overtredelsen*”.

Den nye bestemmelsen etablerer derimot et rent objektivt straffeansvar for selve foretaket, og det skal nå mindre til for at et selskap kan straffes enn før (Lothe & Hjort, 2015). Det viktige under ileggelse av foretaksstraff er at det skal være en “kan-regel”. Av den grunn er det helt nødvendig å gjøre en helhetsvurdering hvor det særlig skal vektlegges om det er utvist skyld, og i hvilken grad. Begrunnelsen for den nye lovendringen er et *effektivitetshensyn*, der den nye loven som hovedregel legger opp til et krav om *forsett* i straffesaker. I den sammenheng vil *grov uaktsomhet* også benyttes, men ikke som hovedregel. Bakgrunnen for det er at lovgiver antar at en regulering som dette av det alminnelige skyldkravet ville resultert i en mindre effektiv foretaksstraff, med mindre skyldkravet ved foretaksstraff ble fjernet. Alt i alt resulterer lovendringen som regulerer foretaksstraff en utvidet forebyggings- og undersøkelsesplikt for alle foretak (ibid).

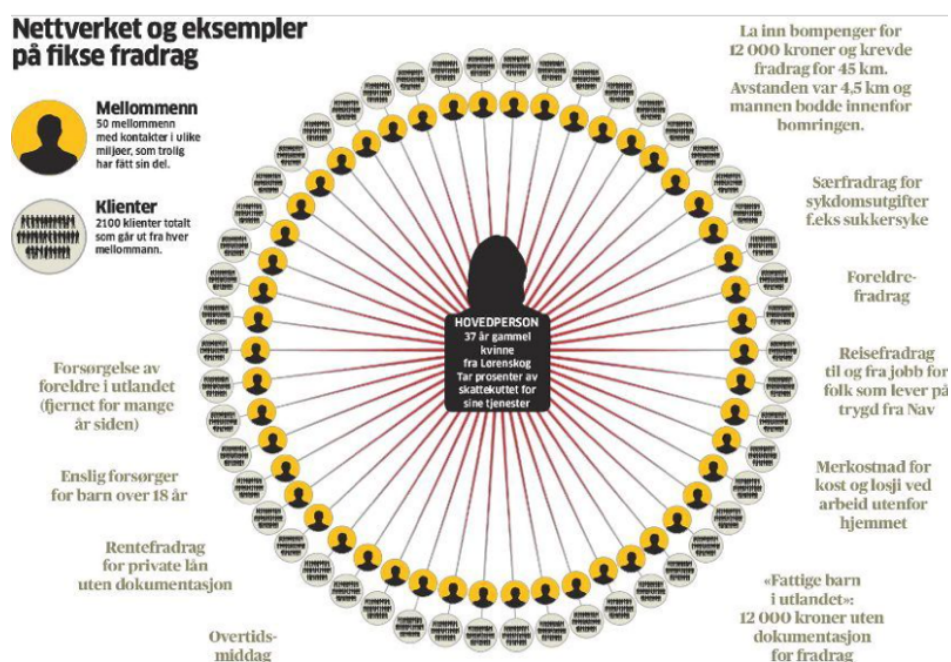
2.3.5 Rettsinstansene

I Norge består rettssystemet av tre ulike instanser. Øverst står Høyesterett fulgt av seks lagmannsretter i andre instans og sekstifire tingretter (samt Oslo byfogdembete) i første instans (Norges Domstoler, 2017). I tillegg vil forliksrådet behandle sivile saker, i form av mekling eller domsavsigelse, før de eventuelt går

videre til tingretten. Avgjørelser i første og annen rettsinstans kan ankes til neste nivå av en av partene, og alle straffesaker som behandles i de ulike domstolene starter i tingretten. Dersom én eller begge parter anker vil den ikke automatisk gå videre til neste instans, dette avhenger av regler for sivile saker og straffesaker. For anke i straffesaker er det vanlig at lagmannsretten og Høyesterett behandler anke i tvistemål som er avgjort i tingretten og lagmannsretten respektivt. Likevel krever anke til Høyeste alltid samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg, tidligere kaldt kjæremålsutvalget. For å nekte anke må de være enstemmige, men anken skal kun tillates i saker som har betydning utover den foreliggende sak eller andre særlige viktige grunn for at den skal vurderes i Høyesterett (Gunnar, Tore, Christian, & Jon, 2015) Av den grunn foretas det en form for siling av saker som skal opp til lagmannsretten og Høyesteretten.

2.3.6 Eksempel med involvering av profesjonell rådgiver

I 2013 ble en norskasiatisk kvinne fra Lørenskog pågrepet for det som karakteriseres som *norgeshistoriens mest omfattende sak om skattejuks*. Kvinnen etablerte i 2008 et enkeltpersonforetak, der hensikten var å bistå klienter med skatteråd (Annar Holm & Li Dragland, Aftenposten, 2016). Hennes kundebase bestod i hovedsak av personer med asiatiske opprinnelse. Ved hjelp av mer enn 50 mellommenn i ulike miljøer dannet hun et nettverk der hun aktivt ga råd om hvordan man kan tøy eller bryte skatteloven for å spare penger på skatten.

Figur 3: Den siktede kvinnens nettverk og fikse fradrag (Haakaas, 2013)

Alt i alt er kvinnen tiltalt for å ha sendt inn over 3000 selvangivelser på vegne av 2147 ulike klienter og skattytere i tidsperioden 2006-2011 (Annar Holm, Aftenposten, 2017). I snitt ligger de urettmessige fradragene hun har ført på 117.000 kroner per person. Flere av tilfellene dreier seg om skattejuks på mellom 400.000-700.000. Det er dermed snakk om store beløp, tatt i betraktning at de fleste klientene har hatt vanlig lønnsinntekt. Totalt er det snakk om 202 millioner kroner det er krevd fradrag for, og som det ikke finnes lovhjemmel for. Dette eksempelet illustrerer godt hvordan økonomisk kriminalitet med rådgiverinvolvering svekker velferdsstaten Norge. Hun er blant annet siktet for medvirkning til grovt skattesvik og momsunndragelse. Enn så lenge har kvinnen kun erkjent straffeskyld for eget skattejuks, og enkelte brudd på regnskaps- og bokføringsloven. Saken ble behandlet i Nedre Romerike Tingrett og kvinnen ble dømt til 6 år i fengsel samt at hun ble fradømt retten til å drive selvstendig næring. I tillegg ble det inndratt 2,5 millioner i straffbart utbytte (Fauskanger, 2017). Saken er anket til lagmannsretten men det foreligger ikke avgjørelse herfra ennå.

2.4 Kvinner og økonomisk kriminalitet

Petter Gottschalk har publisert en rekke bøker som omhandler økonomisk kriminalitet, og en av disse tar for seg *Kvinner i Økonomisk kriminalitet*. Det fremkommer her at kvinner kun utgjør 8,7 prosent av alle hvitsnippforbrytelser som er omtalt i norsk presse i perioden 2010 til 2012 (Gottschalk, *Kvinner i økonomisk kriminalitet*, 2012, s. 134). Et annet interessant funn er at kvinnelige hvitsnipper tilegnet seg betydelig lavere verdier enn menn. I perioden hadde kvinner i gjennomsnitt tilegnet seg 9 millioner kroner, mens menn tilegnet seg så mye som 57 millioner kroner på urettmessig vis. Likevel var det ingen store forskjeller i alder for når menn og kvinner begikk denne typen forbrytelse, og det mest normale var rundt 40 år (ibid).

Gjennom boken diskuteres en rekke forklaringsfaktorer for hvorfor kvinner i lavere grad dømmes for hvitsnippkriminalitet enn menn. Den fremtredende faktoren er at kvinner i mindre grad har mulighet til å begå denne typen kriminalitet, og ikke at de nødvendigvis er *smartere* ved at de skjuler sporene etter at kriminaliteten er begått. Med dette mener Gottschalk at det er færre kvinner med ledende stillinger, som dermed reduserer muligheten for utnyttelse av

posisjon i selskapet. En annen viktig forskjell er at kvinner normalt gjennomfører handlingen alene. Menn på den andre siden kontakter gjerne andre de ønsker å begå forbrytelsen med, og på den måten skaper et større nettverk med både tilganger og ytterligere muligheter. Samtidig hevder Gottschalk at oppdagelsesrisikoen for kvinner kun utgjør 30 prosent av oppdagelsesrisikoen for menn. Hovedårsaken til det er at kvinner arbeider i omgivelser hvor det forventes at det begås økonomisk kriminalitet i en mindre grad. (Gottschalk, Kvinner i økonomisk kriminalitet, 2012, ss. 169, 236).

2.5 Undersøkelse fra Bergen Næringsråd

I mars 2017 publiserte Bergens Næringsråd en undersøkelse om “*kjønnsfordeling i bransjen Strategiske Rådgivere*”. Det ble her gjort funn på at andel kvinner i bransjen ble kraftig redusert ved de høyere stillingene i virksomheten. I advokatbransjen utgjorde kvinnelige ansatte 62 prosent, men kun 9 prosent på partnernivå. Tilsvarende falt den kvinnelige andelen fra 47,5 prosent til 13 prosent i revisjonsbransjen (Bergen Næringsråd, 2017). Dette gjelder til tross for at respondentene var unisont enige om at det var et ønske om flere kvinner på partnernivå, og at det var tilrettelagt for mer fleksible arbeidstimer. Samtidig viste det seg at det ikke foreligger forskjeller i muligheter eller ambisjoner mellom kvinner og menn. De argumenterer at dette følger av bransjens kultur, og kjønnes ulike holdning og prioriteringer. Det blir her sterkest vektlagt at kulturen er mannsdominert, og dermed motiverer færre kvinner til å innta lederstillinger eller å bli partnere. På lik linje mener de at dette følger av at kvinner ofte i større grad enn menn også ønsker å lykkes på hjemmebane. Å inneha en slik stilling samtidig som man etablerer familie er for mange en svært krevende kombinasjon. Dette gjelder særlig fordi det kreves av en partner å drive kundepleiing, middagsarrangementer og møter med kunder og samarbeidspartner, med mer.

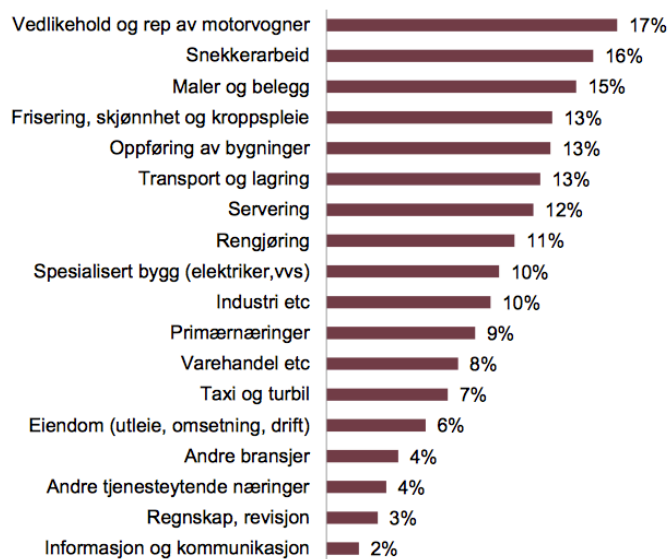
2.6 Finans- og forsikringssektoren

Det ble i 2010 anslått at finans- og forsikringsbransjen skulle være den mest utsatte sektoren for økonomisk kriminalitet de kommende årene. I dag foreligger det ingen konkrete funn på dette i rådgivningssektoren. En naturlig begrunnelse

for anslaget var at bransjen består av mange store foretak med mange kunder, og at noen av disse vil kunne bedra banken eller forsikringsselskapet (Ellingsen, Økonomisk kriminalitet Færre virksomheter utsatt?, 2010). Dette synes vi var et svært interessant utsagn som vi ønsker å se på ytterligere i våre analyser. Vi kan ikke si noe konkret om hva som skjer i fremtiden, men kilden er fra 2010, og vi kan av den grunn se om vi finner tegn til påbegynnende trender i den valgte tidsperioden.

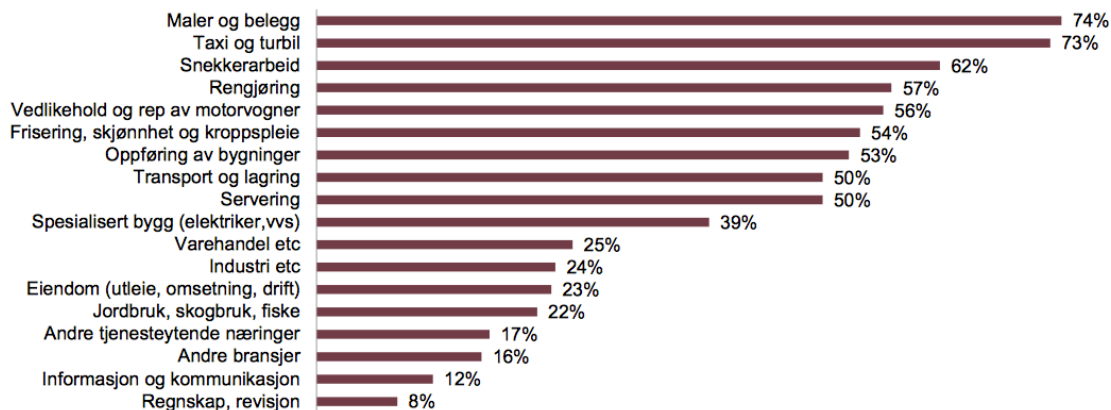
2.7 Skatteetaten

Da det er Skatteetaten som har ansvar for fastsettelse og innkreving av skatt og moms i Norge, er dette et særdeles viktig organ hva gjelder oppdagelse av unndratt skatt og andre avgifter. I kombinasjon med at økonomisk kriminalitet påvirkes av økt profesjonalisering i et stadig større omfang utførte Skatteetaten i 2016 en viktig undersøkelse. Denne tok for seg 2004 ulike virksomheter og *deres holdninger til etterlevelse og deres oppfatninger av skattemyndighetene* (Skatteetaten, 2016). Et spennende funn i denne undersøkelsen viser at 7% av de som ble spurt om hvor aksept for unndragelser er mest utbredt, gjaldt virksomheter innen regnskap og revisjon og andre tjenesteytende sektorer. Undersøkelsen presiserer at de spurte er aktører innenfor de enkelte bransjene. Samtidig er det viktig å understreke at de bransjene som involverer profesjonelle rådgivere antas å ha en lavere andel unndragelser sammenlignet med andre bransjer som involverer snekkerarbeid og reparasjon av motorvogner.

Tabell 1: Hvor er aksept for unndragelser mest utbredt

I samme rapport kommer det frem at 8% innen regnskap og revisjon og 17% innen andre tjenesteytende næringer mener at deres virksomhet ofte må konkurrere mot andre bedrifter som unndrar skatt (ibid).

Tabell 2: Min virksomhet må ofte konkurrere mot andre bedrifter som unndrar

Denne undersøkelsen støtter opp vår mening om at det er et behov for å kartlegge straffedømte innen økonomisk kriminalitet. Særlig ved hjelp av kategorisering, for å sette et større fokus på denne typen lovbrudd begått av profesjonelle rådgivere. Ved hjelp av denne undersøkelsen ser vi tydelig at enkelte individer i rådgivningsbransjen både har en holdning som tilsier større aksept for unndragelse, i tillegg til at de anser noen av deres konkurrenter som bedragere. Dette er et viktig funn som samsvarer med at kriminelle handlinger stadig begås av profesjonelle aktører.

2.8 Enheten for finansiell etterretning

Økokrim har i dag en underavdeling som heter *Enheten for finansiell etterretning*, også kalt EFE. Denne avdelingen ble opprettet i forbindelse med internasjonale anbefalinger med det formål å motta og videreformidle finansiell informasjon tilknyttet hvitvasking og finansiering av terrorisme (Økokrim, 2017). Deres primær oppgaver er dermed å behandle rapporter som innebærer mistenkelige transaksjoner. Lovverket som anvendes ved utarbeidelse av disse rapportene er hvitvaskingsloven § 18 og forhold som kan knyttes til straffeloven §§ 131-136. Den førstnevnte bestemmelse kan igjen knyttes direkte opp mot denne oppgavens problemstilling, da hvitvasking er en av handlingene som inngår i datasettet. Det

som er viktig å vite er at en rapport sendt til EFE behandles som etterretningsinformasjon. Gjør man det samme til politiet vil dette behandles som en anmeldelse. Av den grunn vil opplysningene EFE får tilsendt sammenstilles med annen relevant informasjon innhentet fra ulike kilder, for deretter å bli analysert før de eventuelt viderefremmes til en sluttmottaker. Sendes en slik rapport til politiet kan dette danne grunnlag for at det opprettes en anmeldelse, eller brukes i en eksisterende, eller fremtidig, straffesak. I likhet med politiet mottar Skatteetaten rapporter til sitt arbeid. Resultatet av det kan føre til administrative sanksjoner slik som tilleggsskatt så vel som en politianmeldelse. En annen type sanksjon kan også være inndragning av dagpenger som gis fra NAV. EFE har utarbeidet en rapport som ser på *mistenkelige transaksjoner*, og kalles MT-rapport. Resultatet fra MT-rapporten de siste fem årene ser vi i *tabell 3*.

MT-rapporter siste fem år

- fordelt på virksomhetsområde

Virksomhetsområde	2012	2013	2014	2015	2016
Advokater m.fl.	12	10	10	6	12
Andre jf. Hv-loven §4	44	51	41	33	67
Banker	2 877	3 174	3 978	3 402	6 292
e-pengeforetak			2	1	
Forhandlere av gjenstander	61	50	54	95	62
Forsikringsselskap	56	67	51	52	68
Meglere	15	16	38	45	134
Regnskapsførere	45	56	52	46	69
Revisorer	54	39	45	49	50
Verdipapirforetak mv.	2	7	6	10	9
Virksomhet for betalingsformidling	863	802	1 518	975	2 013
SUM MT-rapporter	4 029	4 272	5 795	4 714	8 776

Tabell 3: MT-rapport 2012-2016

Som vi ser av tabellen deles de som innrapporterer inn i ulike virksomhetsområder. Dette gir et tydelig bilde av hvilke sektorer som i hyppigst grad oppdager mistenkelige transaksjoner. Det kommer ikke som en overraskelse at banker er de som innrapporterer flest. Spesielt i lys av store kundebaser med alt fra små til større transaksjoner, og egne AML-avdelinger (anti-money laundering) med ansvar for å overvåke potensielle hvitvaskingstransaksjoner. Videre er både advokater, forsikringsselskap, meglere, regnskapsfører og revisorer inkludert. Disse sektorene avdekker mistenkelige transaksjoner i mindre grad, men utgjorde likevel en total på 333 tilfeller i 2016. Dette viser at det å være innrapporteringspliktig fører til flere tilfeller som blir oppdaget.

3.0 Rådgivningsbransjen

Under innhenting av datamaterialet er det tatt i bruk klare definisjoner for å skape konsistens i utvalget, analysen og resultatene. Videre har vi utarbeidet en beskrivelse av de brukte definisjonene ved innhenting av data.

3.1 Bransjedefinisjoner

Rådgivningsbransjen har vi valgt å definere som *aktører som leverer rådgivning basert på akademiske kunnskaper og erfaring*. Dette omhandler både aktører i den private og offentlige sektoren, samt enkeltpersoner, selskaper og organisasjoner. Med andre ord inkluderes revisorer, advokater, konsulenter og finansrådgiver, da de leverer rådgivning til klienter basert på deres akademiske kunnskap og erfaring. Som en indikasjon viser det seg at det er 7 380 revisorer, 11 558 regnskapsførere og 1 238 advokater i Norge i 2015 (Finanstilsynet, 2017).

Likevel må det påpekes at det finnes gråsoner. Regnskapsførere anses innenfor denne kategorien. Vi definerer regnskapsførere som rådgivere dersom arbeidet utføres eksternt. Dette fordi de leverer regnskap til sine klienter og ved dette yter rådgivning ved utforming av og formidling av selskapets finansielle posisjon. På lik linje vil regnskapsførere som fører regnskap i egen virksomhet kunne vært ansett som rådgivere, men de er ikke definert som dette i vår analyse. Grunnen til det er at de ikke opererer som konsulenter i tillegg til at de er en av virksomhetens kjernefunksjoner. Med dette mener vi at arbeidet er løpende, ikke prosjektbaserte, og at den ansatte i større grad har en partisk rolle.

Videre har aksjemeglere og finansanalytikere også vært vurdert som en gråsone. Dette fordi yrket blant annet innebærer bistand, tilbud om handler og skreddersydde portefølje for kunder innen verdipapirer for eksternt part. Betydningen av dette er at enkelte meglere og analytikere vil omfatte rådgivning i form av leveranse av sammensatte porteføljer, mens andre vil levere en tjeneste gjennom eksempelvis å utføre en ren ordre. Da informasjonen som hentes fra dommene ikke alltid identifiserer vedkommende og hvilken konsesjon eller tjeneste megleren og analytikerne besitter, har vi likevel tatt et valg om å klassifisere disse stillingene som rådgivere.

Vi har også valgt å inkludere eiendomsmeglere. Særlig fordi deres rolle involverer rådgivning i den grad at de både finner aktuelle boliger for sine klienter, men også selger til markedet. De vil også kunne gi spesifikke råd til sine klienter dersom de etterspør dette. På den måten opptrer de som et rådgivende organ, og vi anser de som rådgivere i denne oppgaven.

Utover dette har vi også gjort vurderinger på andre bransjedefinisjoner. Disse har ikke kommet til anvendelse da dommene som er vurdert har vært konkrete og opplysende når bransje og arbeidsoppgaver først er identifisert.

3.2 Små og store foretak

I oppgaven har vi valgt å analysere økonomisk kriminalitet i rådgivningsbransjen opp mot størrelsen på foretakene. Dermed avhenger analysen av et skille mellom store og små foretak, og det er ved dette tatt i bruk definisjoner etter regnskapsloven §§1-5 og 1-6.

Et stort foretak er etter §1-5 definert som:

1. Allmennaksjeselskaper

2. Regnskapspliktige hvis aksjer, andeler grunnfondsbevis eller obligasjoner er notert på børs, autorisert markedsplass eller på et tilsvarende regulert marked i utlandet.

Videre er foretak ansett som små dersom de har en salgsinntekt opp til 70 millioner kroner, en balansesum opp til 35 millioner kroner og i gjennomsnitt ikke har mer enn 50 årsverk i regnskapsåret. Dette fører til et gap mellom store og små foretak i regnskapsloven, og er etter vår oppfatning en indirekte definisjon på hva mellomstore foretak er. Ettersom det er problematisk å innhente slik detaljert informasjon fra dommer, er det tatt et valg om å kun skille mellom store og små foretak. På den måten unngås det uforholdsmessig mangel på data. Av den grunn har vi definert store foretak som både mellomstore og store foretak etter regnskapsloven.

3.3 Offentlig og privat sektor

Gjennom oppgaven deler vi foretakene inn etter offentlig og privat sektor. Med offentlig sektor mener vi foretak som er eid av staten og/eller kommunen. Mens foretak som er privateid, ikke er eid av stat og/eller kommune, hører til kategorien privat sektor. Videre eksisterer det flere selskaper som er eid av både det private og det offentlige, og de vil med dette tilfalle en tredje kategori. Det skal likevel nevnes at det i denne oppgaven ikke er gjort funn innen denne hybridkategorien.

4.0 Metode

Under forskningsprosessen er det seks ulike stadier som gjennomføres; Analyseformål, forskningsspørsmål, -design og databehov, innsamling av data, analyse av data og rapportering. Metode kan defineres som en “*planmessig fremgangsmåte for å nå et bestemt mål*” (Grønmo, 2004, s. 27). Videre er formålet ved å benytte en spesifikk metode å anskaffe kunnskap samt utvikle teorier på ulike områder (ibid).

I dette kapittelet vil vi redegjøre for hvilken metode som er benyttet i oppgaven. Det vil bli gitt en presentasjon av forskningsdesignet, hvordan datainnsamlingen er gjennomført og en avsluttende evaluering av metodens validitet og reliabilitet. Vi vil også gi en begrunnelse av hvordan vi har utformet forskningsdesignet vi har benyttet.

4.1 Forskningsdesign

Forskningsdesignet beskriver de ulike stadiene i forskningsprosessen med mål om å løse en spesifikk oppgave. Designet som benyttes skreddersys på bakgrunn av analyseformålet i kombinasjon med forskningsspørsmålet. Valget vil også avhenge av hva slags kunnskap man har på forhånd, i tillegg til hvilke ambisjoner man har i forbindelse med å forklare og analysere eventuelle sammenhenger. I denne oppgaven har vi valgt å benytte et deskriptivt design. Bakgrunnen for dette valget er at vi ønsker å finne sammenhengen mellom domfellelser og hvilken yrkesbakgrunn vedkommende har i rådgivningsbransjen. Med andre ord finner vi sammenhenger der spørsmål som hva, hvilke, hvordan, hvem og hvorfor besvares. I hovedsak består stadiene av: Valg av lovbestemmelser og deretter utvalg av dommer som omhandler økonomisk kriminalitet i rådgivningsbransjen. Her sorterer vi dommene fra Lovdata pro og henter ut relevant informasjon som besvarer hypotesene. Analysen vil bli supplert med annen informasjon og litteratur for å berike og skape dypere innsikt i tematikken.

4.1.1 Utvalgte lovbestemmelser

Da forskningsspørsmålet innebærer mørketall i rådgivningsbransjen, tas det i bruk domfellelser slik at datagrunnlaget baseres på saker som har funnet sted med høy sannsynlighet. På bakgrunn av dette er det valgt ut en rekke lover og paragrafer som personer og juridiske personer er blitt dømt etter. Da dette er utgangspunktet for datagrunnlaget, og det er med på å forme vår definisjon av økonomisk kriminalitet, er dette et kritisk punkt i metoden. Det er gjort et utvalg av lover og paragrafer som rammer økonomisk kriminelle og profesjonelle rådgivere, men også andre bestemmelser som kan omhandle denne tematikken. Gjennom dette er det også gjort et utvalg av bestemmelser som enten typisk vil omfatte, eller som kan omfatte, rådgivere med en lavere sannsynlighet. Eksempelvis er det mange tilfeller hvor det er rådgivere som har begått økonomisk kriminalitet etter straffelovens §§ 255, 256 og 270, men i en mindre grad etter §§ 277 til 280.

Likevel må det sies at det er flere bestemmelser som kan omfatte økonomisk kriminalitet i rådgivningsbransjen som ikke inngår i vårt utvalg. For eksempel tolloven. Disse lovene og bestemmelsene er ekskludert fordi vi forventer at de omfatter en relativt lav andel av rådgivere og personer som vi ønsker å foreta en analyse av i denne oppgaven. På lik linje er det i tillegg enkelte bestemmelser som vil falle i grenseland av økonomisk kriminalitet.

Ved utvelgelsen av hvilke bestemmelser som er tatt i bruk, har vi valgt å bruke den opphevede straffeloven, den *Almindelig borgerlig Straffelov*. Dette kommer av at den nye straffeloven, *lov om straff* trådte i kraft 1 oktober 2015, og kommer av den grunn ikke til anvendelse for hele perioden som vi undersøker. I tillegg til at den nye loven omfatter langt færre saker.

4.1.2 Lovdata

Under analysen av dommer har vi benyttet plattformen *Lovdata Pro* for å identifisere domfellelser som innebærer rådgiverinvolvering. Via denne databasen er det mulig å selekttere dommer etter utvalgte lovbestemmelser, domstoler eller valgt tidsperiode. Etter å ha kontaktet Lovdata og de ulike lagmannsretten har de bekreftet at alle dommene behandles fortløpende, der domstolene sender dommene til Lovdata straks etter domsavsigelsesdatoen, slik at de publiseres.

Likevel har Gulating lagmannsrett fortalt oss via mail at de ikke kan bekrefte at alle domfellelser er sendt videre til Lovdata. Det ble lagt vekt på at rutinen er at alle dommer skal videresendes, men at det kan være avvik der en og annen dom ikke er innsendt.

Da vi velger dommer basert på bestemmelser, rettsinstans og dato er det mange momenter som skal tas hensyn til. I tillegg kan en dom være registrert i ulike rettsinstanser hvis den har vært gjennom flere ledd. Det betyr at en dom både kan ligge under Høyesterett og lagmannsretten. I tillegg kan en dom omfatte forhold etter flere paragrafer. Dette fører til at en dom kan gi treff under to eller flere ulike bestemmelser. Dersom en dom har vært oppe i Høyesterett tar utgangspunkt i den og som gjøres gjeldende. Om det er mangelfull informasjon har også dom fra lagmannsretten blir analysert for å hente annen informasjon og underbygge fakta. Antall personer per dom som er frikjent eller dømt tas høyde for og fremkommer i datasettet. Videre tar analysen for seg perioden fra og med 2012 til og med 2015. Ved utvelgelsen av dommene i denne perioden er det valgt å ta i bruk domsavsigelsesdatoen, ettersom domsavgjørelser kan strekke seg over flere år. Om en dom har vært oppe i lagmannsretten eller Høyesterett i vår valgte tidsperiode, er disse inkludert selv om gjeldende dom er utenfor de valgte årene. Totalt har vi undersøkt 1035 ulike dommer som inngår i den valgte tidsperioden. Se vedlegg 1 for en oversikt over disse.

Avslutningsvis vil det være ryddig å si at alle dommer som er brukt og referert til i denne oppgaven er hentet fra samme kilde; Lovdata Pro. Det er dermed ikke lagt til egne kildehenvisninger på disse domsnavnene underveis i oppgaven.

4.1.3 Analyse, underbyggende og supplerende litteratur

Når datagrunnlaget er samlet og sortert, gjøres det så en analyse av datasettet. Her vil faktorene også analyseres opp mot hverandre for å skape en dypere innsikt. Ettersom at det tas i bruk kvalitativ og kvantitativ analyse vill funnenes vurderes opp mot annen litteratur for å berike analysen.

4.2 Hypoteser

For å besvare problemstillingen på best mulig måte er det utarbeidet seks hypoteser som sammen vil belyse ulike områder/karakteristika.

Hypotese 1: Revisorer er mindre tilbøyelig for å begå økonomisk kriminalitet enn andre rådgivningsyrker.

Hypotese 2: Forsikrings- og banksektoren er aktører som særlig er utsatt for tap i de tilfellene hvor rådgivere er involvert i økonomisk kriminalitet.

Hypotese 3: Det begås oftere økonomisk kriminalitet av medarbeidere med en høyere stilling i rådgivningsbransjen.

Hypotese 4: Det er flere menn enn kvinner som begår økonomisk kriminalitet med rådgiverinvolvering på arbeidsplassen.

Hypotese 5: Det foregår mer korrupsjon og underslag med rådgiverinvolvering i privat- enn offentlig sektor.

Hypotese 6: Profesjonelle rådgivere får i hyppigere grad redusert, kontra økt, straff i forbindelse med økonomisk kriminalitet.

Hensikten ved å belyse disse hypotesene er å finne ut om det er noen fellestrekk ved de personene som er mest tilbøyelig for å begå økonomisk kriminalitet, eller om det finnes andre forhold som er verdt å bemerke seg. Videre kan dette også gi dypere innsikt i temaet, da vi har mulighet til å analysere ulike forhold opp mot hverandre og dermed belyse flere aspekter.

4.3 Valg av metode

Ved valg av metode er det to former som utpeker seg for datainnsamling; kvalitativ og kvantitativ metode. Begge begrepene omtales gjerne som forskningsdesign som en helhet, men fra et samfunnsvitenskapelig perspektiv peker begrepene i utgangspunktet på hvilken type data som benyttes og analyseres. Kvantitative data uttrykkes i mengdeenheter slik som tall, mens den

kvalitative dataen ikke kan uttrykkes på samme måte da det er en beskrivende analyse. For å kunne gjennomføre en kvantitativ metode er det behov for mange observasjoner som tillater studiet å analysere datasettet ved bruk av korrelasjoner. Fordelen ved denne metoden er at man har mulighet til å besvare hvor stor grad en faktor faktisk påvirker, eller har en sammenheng med forskningsspørsmålet. Eksempelvis kunne vi studert sensibiliteten for å bli frikjent og sannsynligheten for å begå økonomisk kriminalitet dersom et selskap tar i bruk revisor. Likevel er oppgaven en kombinasjon som bygger på en kvantitativ metode, men fordi datasettet er relativt lite har den også en kvalitativ tilnærming. Med grunnlag i at datasettet er så lite som det er, har vi kommet frem til at det ikke egner seg for testing ved hjelp av regresjon. Dette ville gitt oss resultater som ikke er signifikante, og dermed lav troverdighet. Vi har dermed kommet frem til at det vil være mer hensiktsmessig å analysere oppgavens spørsmål og hypoteser ved bruk av deskriptiv statistikk. Dette gir oss muligheten til å gjøre en dypere og mer beskrivende analyse, som eksempel hvorfor noen typer rådgivere begår mer økonomisk kriminalitet i denne sektoren enn andre.

4.4 Datainnsamling

Denne oppgaven er basert på en gjennomgang av sekundærdata. Det vil si data som allerede eksisterer og som er samlet inn av andre med et annet formål. Sekundærdata kan både benyttes til å besvare forskningsspørsmålet, men også til å gi en bedre forståelse og forklaring av dette (Ghauri & Grønhaug, 2010). Eksempler på sekundærdata er tidsskrifter, bøker, elektroniske kilder og ulike rapporter. For å få et optimalt kildegrunnlag har det vært nødvendig å benytte en kombinasjon av ulike sekundærdata i oppgaven.

Ved å besvare forskningsspørsmålet om *hvilke rådgivere som er mest tilbøyelige for å begå økonomisk kriminalitet i rådgivningsbransjen i Norge*, har Lovdata vært vår hovedkilde. Her har vi innhentet domfellelser innen aktuelle paragrafer i tidsperioden 2012-2015. På den måten har vi fått et datagrunnlag som dekker populasjonen over den valgte tidsperioden. Dommene som er representert i datasettet inneholder domfellelser fra henholdsvis Høyesterett og de ulike lagmannsrettene, mens tingretten er utelukket. Følgende tabell viser hvilke lover og paragrafer som er inkludert i datasettet.

Lov	Kapittel	Paragraf
Den almindelige borgerlige straffelov 22 mai 1902 nr. 10	Kapittel 24: Underslag, tjuveri og ulovlig bruk	§255 og §256
	Kapittel 26: Bedrageri, utroskap og korrupsjon	§§270-280
	Kapittel 27: Forbrydelser i Gjeldsforhold m.m	§§281-287
	Kapittel 31: Heleri og hvitvasking	§317 og §318
Ligningsloven 13 juni 1980 nr. 24	Kapittel 12: Straff	§12-1 og §12-2
Skattebetalingsloven 17 juni 2005 nr. 67	Kapittel 18: Straff	§18-1 og §18-2
Bokføringsloven 19 november 2004 nr. 73	Straff	§15
Regnskapsloven 17 juli 1998 nr. 56	Kapittel 8: Offentlighet, innsendelse av regnskap, straff	§8-5
Merverdiavgiftsloven 19 juni 2009 nr. 58	Kapittel 21: Administrative reaksjoner og straff	§21-4
Aksjeloven 13 juni 1997 nr. 44	Kapittel 19: Straff	§19-1 og §19-2
Revisorloven 15 januar 1999 nr. 2	Kapittel 9: Tilbakekalling av godkjenning, sanksjoner m.v	§9-3

Tabell 4: Lover og paragrafer benyttet i undersøkelsen

Følgende tabell viser hvilke dommer som kvalifiserer og utgjør vårt datasett i denne forskningen.

Identifiserte dommer					
Nr.	Lagmannsrettsdom	Høyesterettsdom	Nr.	Lagmannsrettsdom	Høyesterettsdom
1	LH-2015-7644	HR-2016-262-U	25	LB-2013-31273-RG-2013-919	Anke ikke tillatt fremmet
2	LB-2015-57523	HR-2015-2469-A	26	LB-2012-15510 - RG-2013-18	Anke ikke tillatt fremmet
3	LG-2015-47842	Anke forkastet	27	LB-2012-107624	Anke ikke tillatt fremmet
4	LA-2013-210864	Anke forkastet	28	LB-2012-13854	Anke avvist
5	LF-2014-8604	HR-2015-534-U - Rt-2015-302	29	LB-2012-197988	Anke ikke tillatt fremmet
6	LE-2011-45698-2	HR-2014-2151-A - Rt-2014-1045	30	LB-2012-189228-2	Anke ikke tillatt fremmet
7	LG-2012-154445	Anke forkastet	31	LB-2011-109089 - RG-2013-111	Anke ikke tillatt fremmet
8	LB-2012-162347	HR-2013-1383-A - Rt-2013-968	32	LB-2011-201182	Anke ikke tillatt fremmet
9	LH-2012-74172	HR-2013-1090-A - Rt-2013-741	33	LB-2011-162558	-
10	LB-2011-148517	HR-2013-1394-A - Rt-2013-1025	34	LB-2011-99975-RG-2012-52	Anke ikke tillatt fremmet
11	LA-2011-151031	HR-2013-191-A - Rt-2013-110	35	LF-2015-123788	-
12	LE-2012-66040	Anke forkastet	36	LF-2013-75393	Anke ikke tillatt fremmet
13	LB-2013-37703	HR-2014-205-U	37	LF-2013-61230	-
14	LA-2015-83582	-	38	LG-2015-17248	Anke ikke tillatt fremmet
15	LA-2012-151097	-	39	LG-2014-64091	Anke ikke tillatt fremmet
16	LA-2011-102774	Anke ikke tillatt fremmet	40	LG-2013-196009	-
17	LB-2015-33687	-	41	LG-2011-192245	-
18	LB-2014-18113	Anke forkastet	42	LG-2011-198451	Anke ikke tillatt fremmet
19	LB-2014-73337	-	43	LG-2011-59378 - RG-2012-646	Anke ikke tillatt fremmet
20	LB-2014-181913	-	44	LG-2011-180608	-
21	LB-2014-27294	-	45	LH-2013-69982	Anke ikke tillatt fremmet
22	LB-2013-208375	-	46	LF-2012-173668	-
23	LB-2013-195512	-	47	LG-2011-194186	Anke ikke tillatt fremmet
24	LB-2013-120581	-			

Tabell 5: Kvalifiserte dommer i datasettet

Ytterligere kilder som er benyttet er bøker, artikler og rapporter fra ulike instanser slik som Økokrim og Skatteetaten. Dette har økt forståelsen for hvordan temaet *økonomisk kriminalitet* oppfattes i samfunnet og hva enkelte yrkesgrupper tenker, samt hvordan utviklingen for dette feltet er spådd de kommende årene.

Ved bruk av denne metoden følger det både fordeler og ulemper til datainnsamlingen, der det er tatt en nøye vurdering. Først å fremst må det bemerkes at metoden gir oss tilgang på data der det faktisk er utført økonomisk

kriminalitet i rådgivningsbransjen, og dette med svært høy sannsynlighet. Særlig er det relevant da tematikken omhandler mørketall som sjelden kommer til overflaten og krever enormere ressurser for å avdekke hver enkelt sak. Igjen blir funnet kvalitetssikret av de ulike instansene, noe som gjøre at dataen er svært pålitelig og innsamlingen er mindre ressurskrevende enn andre metoder. Da domfellelser utført av rettsinstansene er sikre kilder når det gjelder saker som omhandler økonomisk kriminalitet, er det viktig å påpeke at det også forekommer avvik der den tiltalte ikke dømmes fordi man ikke kan si det med sikkerhet. Domstolen skal være så sikker at man kan si at det er *bevist utover rimelig tvil*, dette innebærer en sikkerhet på mer enn 95%. På grunn av slike avvik vil dette også være med på å redusere sannsynligheten på at datasettet reflektere det reelle bildet.

4.4.1 Selektering av dommer

Ved innhenting av datamaterialet, spesielt under vurdering av dommer, har det vært viktig å være nøye i selekteringen. Av den grunn ble det lagd et skjema som skulle følges under analysen av hver dom. Et eksempel på hvordan dette skjema ble brukt vises i tabell 4 nedenfor:

Skjema til bruk under selektering av dommer			
Paragraf	Stf § 255	Stort/lite selskap	Stort
År	2014	Stilling (leder,ansatt)	Daglig leder/konsernsjef
Dom	HR-2014-205-U - Rt-2014-78	Foretakets vegne	0
Beskrivelse	Disponert 5,8 mill - klientmidler	Foretakstraff	0
Straff	Fengsel og bot	Antall aktører	1
Instans	Høyesterett	Antall menn	1
Tilhørende paragraf	Strf. 256, bokføringsloven § 15	Antall kvinner	0
Bransje	Advokat	Privat/offentlig	Privat
Revisjonsplikt	Usikkert	Verdi (ca)	5,8 mill

Tabell 6: Skjema brukt under selektering av dommer

Tanken bak dette skjemaet er at det skal gi nok informasjon om hver dom for å muliggjøre og effektivisere innhenting av nødvendig informasjon. På den måten opprettet vi et tidsbesparende kartotek.

Betingelsene for at en dom kvalifiserte til å bli i datasettet var dersom identiteten på bransje eller arbeidsoppgaver var mulig å påvise med full sikkerhet. I tillegg til at kriminaliteten som var begått var å anse som en økonomisk mislighet. Et bevisst valg vi tok på forhånd var at alle dommer som innebar kjøp og salg av narkotika bortfalt. I tillegg så vi bort fra vinningskriminalitet i form av tyverier

selv om profesjonelle rådgivere skulle være involvert. Bakgrunnen for dette valget er at vi har tolket det slik at rådgiverne i disse tilfeller ikke har begått kriminaliteten gjennom sin stilling, i tillegg til at disse handlingene ikke tilfredsstillers definisjonen av økonomisk kriminalitet. Et annet aspekt er at disse mislighetene vanligvis ikke begås innenfor ellers lovlig virksomhet. Resultatet vi fikk ble dermed to datasett. Ett sett som inneholder kvalifiserte dommer, se tabell 5, og ett sett som innebærer alle de uidentifiserte dommene som vi verken kan forkaste eller beholde i det kvalifiserte datasettet. Årsaken til dette er at det ikke har vært mulig å identifisere om kriminaliteten er utført av profesjonelle rådgivere eller ikke. Totalt utgjør dette datasettet 61 dommer, se tabell 7 nedenfor:

Uidentifiserte dommer			
1	HR-2014-884-U - Rt-2014-471	22	LA-2014-155857
2	HR-2015-856-A - Rt-2015-438	23	LA-2013-98953
3	HR-2015-2469-A - Rt-2015-1355	24	LA-2011-206017 - RG-2012-529
4	HR-2014-1675-U - Rt-2014-744	25	LA-2011-193477 - RG-2013-1142
5	HR-2013-655-U - Rt-2013-432	26	LB-2015-59035
6	HR-2013-1061-U - Rt-2013-696	27	LB-2015-66700
7	HR-2013-2099-U - Rt-2013-1233	28	LB-2015-50198
8	HR-2013-1055-A - Rt-2013-679	29	LB-2014-47099
9	HR-2013-502-U - Rt-2013-292	30	LB-2014-124676
10	HR-2012-1838-U - Rt-2012-1468	31	LB-2014-128523
11	HR-2012-1600-U	32	LB-2013-205327
12	HR-2012-1268-U - Rt-2012-978	33	LB-2013-165298
13	HR-2012-206-U - Rt-2012-134	34	LB-2012-144613
14	HR-2012-2057-U - Rt-2012-1685	35	LB-2012-4117
15	HR-2012-409-A - Rt-2012-313	36	LB-2012-60638
16	LA-2011-182768	37	LB-2011-141844 - RG-2013-229
17	LA-2015-96910	38	LB-2011-125675
18	LA-2015-39650	39	LB-2013-63475
19	LA-2015-44231	40	LB-2011-114225
20	LA-2014-127962	41	LE-2015-35563
21	LA-2014-51693	42	LE-2015-192679
		43	LE-2014-125321
		44	LE-2014-22359
		45	LE-2011-82829
		46	LE-2014-44011
		47	LE-2013-107372
		48	LE-2011-207054
		49	LF-2013-106140
		50	LG-2014-148857
		51	LH-2014-192918
		52	LG-2013-83727
		53	LG-2013-72497
		54	LG-2013-186488
		55	LG-2012-177223
		56	LG-2012-99658
		57	LG-2012-154867
		58	LG-2012-149970 - RG-2012-1371
		59	LG-2011-170090
		60	LG-2011-140225
		61	LH-2011-192067

Tabell 7: Uidentifiserte dommer

Bakgrunnen for det uidentifiserte datasettet er at disse dommene inneholder informasjon som fyller ut deler av skjemaet, men gir ingen videre indikasjoner om hvilken bransje eller sektor misligheten ble begått i. Av den grunn har det ikke vært mulig å si noe om hvilken kategori de tiltalte går under. For ordens skyld ønsket vi dermed å ta med et eget sett med disse dommene slik at man klart og tydelig skiller ut dette usikkerhetsmomentet. Mer om dette i kapittel 5.3 *Usikkerhet i datasettet.*

4.5 Vurdering av datamaterialet

Etter en grundig sortering og analyse av domfellelsene er det svært viktig å kvalitetssikre datamaterialet. På den måten kan vi trekke fornuftige, analytiske konklusjoner med bakgrunn i dataene. For å avgjøre datakvaliteten vurderer vi dataens validitet, både intern og ekstern, og reliabilitet.

4.5.1 Validitet

Oppgavens *interne validitet* avhenger av dens kvalitet og troverdighet. Den er ansett å ha høy *intern validitet* ettersom datasettet inneholder hele populasjonen fra Høyesterett og lagmannsrett. Det betyr at studiet baserer seg på hele datagrunnlaget der det analyseres saker som er tatt opp av de øverste rettsinstansene. Ved dette måler oppgaven det som skal måles selv om tingretten er utelatt. Sistnevnte faktor vil likevel kunne svekke kvaliteten og troverdigheten i en viss grad. Videre bør det merkes at forskningsdesignet som tas i bruk er godt egnet for å besvare forskningsspørsmålet, noe som er diskutert tidligere i denne delen av oppgaven. Dette i sin helhet peker i retning av at studiet har høy *interne validiteten*.

Den *ytre validiteten* tar for seg hvorvidt resultatene i oppgaven er realistiske og dermed kan generaliseres til andre populasjoner. Til tross for at datasettet inneholder hele populasjonen fra de to øverste rettsinstansene, vil dette kunne gi et skjevt bilde sammenlignet med den reelle populasjonen der det er utført økonomisk kriminalitet med rådgiverinvolvering. Dette inkluderer også kriminelle handlinger som ikke kommer til overflaten. Ved bruk av dommer fra Høyesterett og lagmannsrett, som er de øverste rettsinstansen, vil populasjonen trolig i større grad bestå av større eller mer særegne saker. Ukjente saker vil på sin side kunne være særlig komplekse ettersom de ikke er oppdaget. Sistnevnte kan også argumenteres av at handlingen er utført i mindre utsatte miljøer. Likevel må det sies at både mindre og mer komplekse saker er representert i datagrunnlaget, og den eksterne validiteten trekker dermed i retning av å være relativt høy.

Videre må det sies at selv om analysen ser på hele Norges populasjon, vil det være nasjonale ulikheter når man ser på resultatene fra et globalt perspektiv. Med dette menes det at faktorer som kultur, arbeidspraksis og stabilitet i regimer varierer

over landegrensene, slik at resultatet vi får i denne oppgaven om Norge, ikke nødvendigvis kan sammenliknes med et resultat utarbeidet i Israel. På lik linje vil de ulike tilfellene også påvirkes av forskjellige enheter som identifiserer og rapportert økonomisk kriminalitet. Likevel vil oppgavens resultater med stor sannsynlighet kunne sammenliknes med de nordiske landene for den samme tidsperioden, dette fordi landene har relativt like fellestrekk på disse områdene. Av den grunn vil den *eksterne validiteten* være noe begrenset fra et globalt perspektiv, men ivaretatt dersom man foretar en lik studie i et av de andre nordiske landene.

4.5.2 Reliabilitet

Ved å vurdere oppgavens reliabilitet, også kjent som pålitelighet, ser vi på dens konsistens eller stabilitet i målingene. Det vil si i hvilken grad resultatene gir like svar under de samme betingelsene. Ved høy reliabilitet viser det til at dataen som er innhentet er lite påvirket av tilfeldige feil. På tross av at datasettet som vurderes er arkivert i Lovdatas databaser, gjelder for en spesiell tidsperiode og dermed ikke kan påvirkes noe ytterligere, ser vi at det er rom for påvirkning av tilfeldigheter i denne studien. Et spesielt viktig moment som kan ha en effekt er på hvilken måte den som leser tolker dommen. Her er det rom for en skjønsmessig vurdering der det vil oppstå tvilstilfeller som kan være vanskelig å kategorisere. Det er dermed viktig å påpeke at det vil kunne forekomme tolkningsforskjeller dersom studiet utføres flere ganger. Blant annet kan ulik forståelse av definisjoner, for eksempel av rådgivere, gi stor variasjon i datasettet dersom andre utfører en tilsvarende studie. Dette fører til at det er usikkerhet tilknyttet tilfeldige feil i utvalget. Dersom dette var et sannsynlighetsutvalg ville det vært mulig å gjøre en beregning som indikerer størrelsen på tilfeldig feil i utvalget. Når man analyserer et skjønsmessig utvalg vil ikke dette være mulig. Dette er dermed tilfelle for oss da studien baseres på denne type utvelgelse. (Gripsrud, Olsson, & Silkoset).

4.6 Svakheter ved forskningsdesignet

Denne oppgaven inneholder flere svakheter og begrensninger. En av de mest fremtredende er datasettets størrelse. Som nevnt tidligere dekker datasettet hele populasjonen i Norge for den valgte tidsperioden. Likevel er det relativt få domfellelser som inngår i analysen. En av grunnene til det er at dataen som kvalifiserer for analysen avhenger av informasjonen som fremkommer i dommene. Dette betyr at domfellelser der den dømte er uidentifisert ikke kan benyttes da den ikke bekrefter hvilken bransje kriminaliteten er begått i. For å dokumentere denne usikkerheten inneholder datasettet en egen segmentering av de dommene hvor bransje ikke fremkommer, og vedkommende er uidentifisert. En annen viktig faktor som er viktig å påpeke er at Lovdata ikke kan garantere at alle dommer ligger tilgjengelig i deres kartotek. Dette fører til et svakere datasett da vi ikke vet med sikkerhet om vi dekker den totale populasjonen likevel.

Videre må det sies at tidsrammen har vært en begrensende faktor. Dette har blant annet ført til at vi har valgt å utelukke alle domfellelser fra tingretten på grunn av dets omfang. Basert på dette vil det kunne være faktorer av både mer og mindre relevant karakter som ikke fanges opp i denne oppgaven.

5.0 Analyse

5.1 Analysemetode

5.1.1 Beskrivelse av analysen

Analysen er inndelt i tre deler, hvor det først presenteres funn med nødvendig drøfting rundt hypotesene og forskningsspørsmålet. Usikkerheten vil også vurderes her. For å berike innsikten i tematikken vil funnene av hypotesene kryssanalyseres, og avsluttes med en drøftelse og konklusjon for å besvare forskningsspørsmålet:

“Hvilke typer rådgivere er mest tilbøyelig til å begå økonomisk kriminalitet i Norge, og hvilke former for økonomisk kriminalitet er de særlig involvert i?”

Analysen er i hovedsak basert på antall tilfeller der ulike vurderingsfaktorer inntreffer og ikke inntreffer, altså en binær analyse. Bakgrunnen for dette valget er at dette er en sikker form for analyse og dermed blir sterkt vektlagt. Ellers er analysen til en viss grad basert på verdiene som de domfelte urettmessig har tilegnet seg, og som medfører tilsvarende tap for tredjeperson. Usikkerheten er i disse tilfellene noe større da det er enkelte dommer hvor det ikke er mulig å identifisere verdiene som inngår i den kriminelle handlingen. Andre tilfeller vil ikke inkluderes under denne vurderingen siden kriminaliteten ikke innebærer urettmessig gevinst. Dette betyr at forskningsspørsmålet blir besvart både gjennom hyppigheten og hvor grådige de profesjonelle rådgiverne er.

Alt i alt bygger analysens funn og konklusjoner som er presentert i dette kapitlet på det kvalifiserte datasettet. Altså, den populasjonen av anmeldte saker som inngår i tallmaterialet.

5.1.2 Endringer fra Preliminary

5.1.2.1 Revisjonsplikt

Veien fra preliminary til masteroppgave har bydd på ulike utfordringer underveis. Dette har ført til at vi har måtte ta noen aktive valg og utført endringer. Blant annet ble to av de opprinnelige hypotesene forkastet, og en ny har blitt tilført. Da problemstillingen og rammeverket rundt oppgaven ble satt ønsket vi å analysere i

hvilken grad selskapene det ble begått økonomisk kriminalitet i var underlagt revisjonsplikt eller tok i bruk ekstern revisor. Med dette menes det analyse av personer og selskaper som har begått økonomisk kriminalitet, og hvorvidt disse selskapene var revisjonspliktige eller ikke.

Revisorer anses som et viktig kontrollorgan da de kontrollerer og vurderer regnskapet, samt styringen av- og den finansielle posisjonen selskapet har. På den måten innehar revisor en rolle som fort identifiserer misligheter, som igjen øker faren for å bli tatt for økonomisk kriminalitet. Med bakgrunn i dette utformet vi en hypotese som lyder som følgende:

“Økonomisk kriminalitet med rådgiverinvolvering foregår hyppigere i selskaper som ikke har revisjonsplikt.”

Tanken bak denne hypotesen var at selskaper av mindre størrelse, altså de som er unntatt revisjonsplikt eller fritatt fra revisjon, i hyppigere grad vil oppleve utro tjenere på arbeidsplassen. Dette fordi en ekstern revisor ikke vil kontrollere regnskapet, og det på den måten vil være lettere for ansatte å utnytte sin stillingsposisjon og tilgang til ulike systemer. Under datainnsamlingen oppdaget vi at det kun var mulig å identifisere dersom et selskap var revisjonspliktig, og ikke om et selskap var fritatt revisjon. Dette sett i sammenheng med lite informasjon i enkelte dommer førte til at konsekvensen ble mangler i datasettet. Det ble av den grunn indentifisert null observasjoner for selskaper som var fritatt revisjonsplikten.

Til tross for dette, ga datainnhenting en indikasjon på forskningsspørsmålet. Det ble observert 23 tilfeller av profesjonelle rådgivere der selskapet var revisjonspliktig og tiltalt for økonomisk kriminalitet. 0 tilfeller som innebar frikjennelse, mens de resterende 24 observasjonene ikke var mulig å identifisere. Se vedlegg 6 for ytterligere informasjon.

Dette funnet motstrider vår hypotese, da vi forventet at selskaper med revisjonsplikt stod for en mindre prosentandel av økonomisk kriminalitet enn hva som er avdekket i analysen. Årsaken til dette kan forklares ut ifra at revisors oppgave ikke først og fremst er å avdekke økonomisk kriminalitet. Undersøkelsen

viser dermed at revisor kun avdekker en mindre prosentandel av de tilfellene som totalt avdekkes. Videre kan dette forklares ved at selskaper ikke anser det å bli revidert som risikoøkende når det gjelder å oppdage økonomisk kriminalitet med rådgiverinvolvering. Dette kan begrunnes av, og ses i sammenheng med, Økokrim sin MT rapport, som viser at revisorer kun innrapporterer ca. 0,98 prosent av alle innrapporteringer av økonomisk kriminalitet de senere årene (Økokrim, 2017) .

Utover dette kan bakgrunnen for funnene være at selskaper med revisjonsplikt gjerne er store foretak, og dermed har en sterkere posisjon i samfunnet. Dette innebærer at mislighetene som oppstår er av en høyere størrelsesorden og dermed utgjør en større trussel, sammenlignet med små selskaper, fritatt revisjon, som ikke omsetter for like mye. Ved en eventuell avdekking av misligheten vil politiet og myndighetene fordele ressursene ulikt med vekt på hvor omfattende kriminaliteten er. Det vil si at mindre lovbrudd ikke nødvendigvis blir bragt inn for domstolene, men heller ilagt forelegg eller forenklet forelegg. Med andre ord blir ytterligere bøter og fengsel straff ilagt av domstolene.

5.1.2.2 små og store selskaper

Videre forsøkte vi å vurdere om det foregår økonomisk kriminalitet med rådgiveres involvering hyppigere i mindre selskaper. I den forbindelse utformet vi en hypotese som lød som følgende:

“Økonomisk kriminalitet med rådgiverinvolvering foregår oftere i mindre selskaper”

Hensikten bak denne hypotesen var å undersøke om personer eller foretak som har begått økonomisk kriminalitet ble utført i små eller store selskaper. Særlig anså vi dette som relevant da mindre selskaper gjerne har færre interessenter og dermed færre aktører som kan påvirkes. På lik linje kan små selskaper ha svakere kontrollsystemer og et mindre sterkt kompetansehus. Med bakgrunn i dette var det forventet at hvitsnippkriminalitet foregår hyppigere i mindre- kontra større selskaper. Under analysen av datagrunnlaget oppstod det også her problematikk. Det ble observert 25 tilfeller av økonomisk kriminalitet i store selskaper, 21 tilfeller der det ikke var mulig å identifiser om selskapet var stort eller lite, og kun én observasjon hvor selskapet var lite. Til tross for den store usikkerheten,

motbeviser dette hypotesen vår. Hele 53,19 eller mer, var utført av rådgivere som begikk lovbrudd i større selskaper. Se vedlegg 4 for ytterligere informasjon. Dette er et interessant funn om vi sammenlikner det med antall store og små selskaper i Norge. I følge SSB utgjør store selskaper kun 2,54 prosent, mens små selskaper utgjøre hele 97,56 prosent. Til tross for de markante tallene, må det sies at tallene kun indikerer et forholdstall da det benyttes andre definisjoner og utvalg. Her er små selskaper definert som selskaper med 0-49 ansatte, og store selskaper som de som har 50 eller flere ansatte. Utvalget består av næringene; finans, forsikring, forretningsmessig tjenesteyting, informasjon, kommunikasjon, det offentlige og personlig tjenesteyting (SSB, 2016). Likevel er dette med på å danne et bilde over tematikken. Isolert sett tyder det på at det er en langt større andel av personer i- og store selskaper som begår økonomisk kriminalitet enn mindre selskaper.

Begrunnelsen for hvorfor flere store selskaper og tilknyttede ansatte blir oppdaget kan ha en sammenheng med begrunnelsen nevnt ovenfor til revisjonspliktige selskaper. Nemlig at politiet og myndighetene muligens innvilger flere ressurser til saker der større og viktigere selskaper i samfunnet er involverte aktører, som også fører til at disse sakene ofte havner høyere opp i rettssystemet. Dette fordi disse sakene ofte utgjør en større trussel for samfunnet hvor politiet og myndighetene må prioritere dette. Således, kan resultatet være begrunnet i at ansatte i finansielt sterke selskaper har “*større frukter*” å urettmessig tilegne seg. I den forbindelse kan det også tenkes at medarbeidere med høyere stilling får langt lavere lønn enn eierne av selskapet, som ofte arbeider mindre “*på gulvet*”. Dette kan oppleves urettferdig, og dermed ses i tråd med mislighetstriangelet og rasjonalisering av handling, i form av at man begår økonomisk kriminalitet på bekostning av deres overståtte og eiere.

Likevel er antakeligvis den viktigste faktoren til hvorfor noen oppdages tilknyttet anmeldelsespraksis. Dette fordi det kun er de sakene som er anmeldt som kommer til domstolen. Av den grunn kan det oppstå en skjevhet blant store og små selskaper. I den sammenheng antas det at oppdagelsesrisikoen kan være lavere for mindre selskaper. Bakgrunnen for dette er at det er færre interessenter som kan oppdage eventuelle misligheter eller at de utgjør en mindre trussel, og dermed innrapporteres færre saker.

5.1.2.3 Endring i straffeutmåling

Etter at de to foregående hypotesene ble forkastet, så vi muligheten til å utforme en ny. Behovet for det oppstod etter at vi gjentatte ganger i de ulike dommene kunne lese at den/de dømte ble gitt en redusert straff. I kombinasjon med det faktum at individer som dømmes for økonomisk kriminalitet i utgangspunktet får relativt lave straffer, fant vi det ekstra interessant å se hvor ofte den reduseres. Beregningene tar utgangspunkt i straffeutmålingen som er gitt i den høyeste instansen og instansen under. Med andre ord vil en sak som er rettskraftig i Høyesterett vurderes opp mot straff gitt i lagmannsretten, mens rettskraftig domsavgjørelse fra lagmannsretten beregnes ut fra dom gitt i tingretten. Den nye hypotesen lyder som følgende:

“Profesjonelle rådgivere får i hyppigere grad redusert, kontra økt, straff i forbindelse med økonomisk kriminalitet”

Resultatene og funnene fra denne hypotesen vil diskuteres nærmere i avsnitt 5.2 *Presentasjon av funn*.

5.2 Presentasjon av funn og analyse

Hoveddelen av oppgaven baserer seg på de funnene vi har gjort etter analysearbeidet. Dommene er nøye vurdert, og hypotesene vi innledet oppgaven med blir nå besvart. I de kommende underkapitlene vil vi presentere hver enkelt hypotese med tilhørende funn og kommentarer.

I perioden 2012 til 2015 er det funnet 47 dommer hvor ulike profesjonelle aktører har vært oppe til retten på grunn av økonomisk kriminalitet. Det som er viktig å understreke er at alle tall og konklusjoner som videre gis i dette kapitlet bygger på den populasjonen av anmeldte saker som inngår i tallmaterialet. Totalt har 1035 dommer vært til vurdering, som også har inkludert ikke-profesjonelle rådgivere. Med andre ord utgjør denne typen kriminalitet 4,54 prosent av det totale omfanget av økonomisk kriminalitet i denne perioden. Det må i den sammenheng nevnes at det har vært 54 aktører som er dømt og frikjent for økonomisk kriminalitet i rådgivningsbransjen, med henholdsvis 51 individer og 3 foretak. I den forbindelse viser funnene at det i denne perioden er tre menn, og tre

foretak som er frikjent, i tillegg til at datasettet inneholder ett tilfelle der den tiltalte dør før dommen er ferdig behandlet. Disse dommene har alle ulike motiver til hvorfor resultatet ender opp med frikjennelse. Dette vil vurderes nærmere under 5.2.5 *Hypotese 6 – endring i straffutmåling* der vi går mer konkret inn i enkelte av disse dommene. Ulike årsaker til hvorfor de tiltalte er frikjent viser seg likevel å være alt fra lovanvendelsesfeil og manglende årsakssammenheng mellom handling og tap. Følgende tabell beskriver generelle nøkkeltall og funn.

Nøkkeltall			
Antall dommer	47	Antall døde	1
Antall personer	51	Antall frikjente personer	3
Antall menn	46	Antall dømte personer	47
Antall kvinner	5	Totalt	51
Totalt	51	Antall selskap	3
Antall kvinner dømt	5	Antall frikjente selskaper	3
Antall menn dømt	42	Antall aktører	54
Totalt	47	Antall dømte aktører	51

Tabell 8: Nøkkeltall

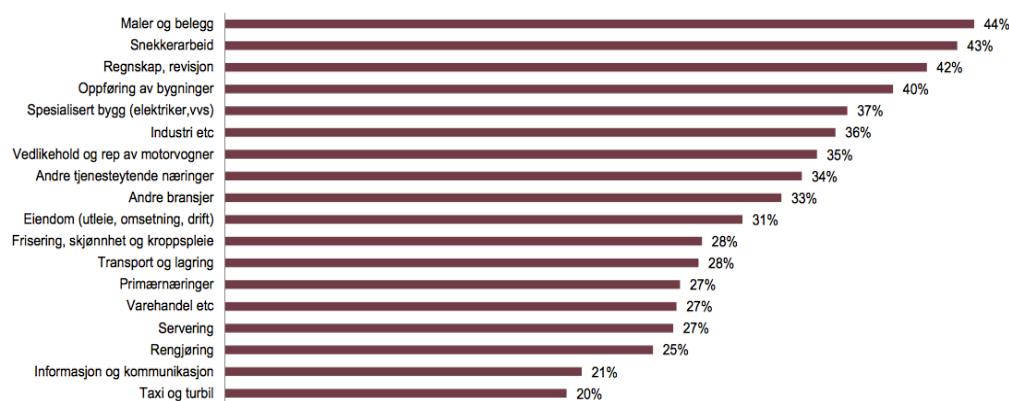
Likevel er det noe usikkerhet relatert til funnet av profesjonelle aktører som er involvert i økonomiske misligheter. Dette fordi det er 61 tilfeller hvor det ikke har vært mulig å identifisere om hvitvaskkriminaliteten er utført av profesjonelle rådgivere eller ikke. Totalt utgjør det et usikkerhetsmoment på 5,99 prosent av antall undersøkte dommer, og påvirker dermed datasettets størrelse. Usikkerheten omhandle tilfeller der det ikke har vært mulig å vurdere om handlingen er begått av en profesjonell rådgiver eller ikke og hvor aktørens bransje og arbeidsoppgaver ikke er beskrevet. Ytterligere diskusjon rundt usikkerhet kommer i kapittel 5.3 *Usikkerhet i datasettet*.

5.2.1 Hypotese 1 – Bransje

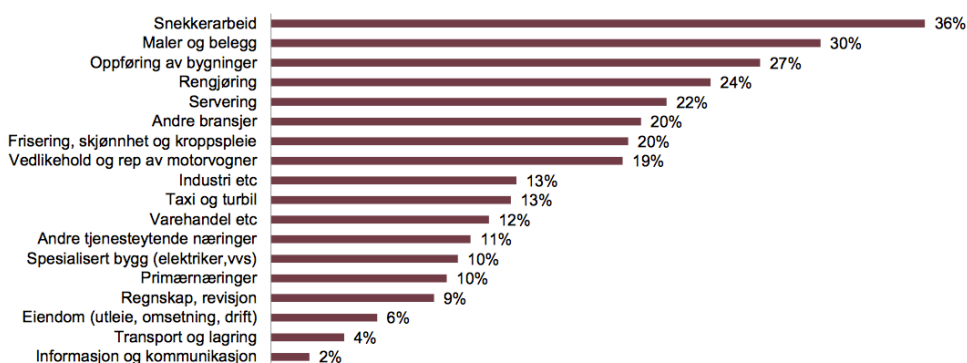
Et av de sentrale spørsmålene som må stilles i forbindelse med problemstillingen er hvilke rådgivere som er minst tilbøyelig til å begå økonomisk kriminalitet, og om det er noen grupper som utpeker seg i særlig grad. Med bakgrunn i dette oppstod denne hypotesen:

“Revisorer er mindre tilbøyelig for å begå økonomisk kriminalitet enn andre rådgivningsyrker”

Under kapittelet om Skatteetaten og deres undersøkelse er et av resultatene at 8 prosent av de spurte i regnskap- og revisjonsbransjen antar at deres konkurrenter driver med en form for unndragelse av skattet og/eller avgifter. (Skatteetaten, 2016). I samme undersøkelse mener 3 prosent i denne bransjen at det er akseptabelt å foreta unndragelser. Likevel mener 9 prosent i samme yrkesgruppe at det er vanskelig å unndra skatt i denne bransje. Et siste spennende funn i undersøkelsen er at hele 42 prosent tror det er stor sannsynlighet for at Skattemyndighetene vil oppdage unndragelsen. Det vil si at de som arbeider innen regnskap og revisjon tror at noen av konkurrentene unndrar skatt, at det er lett å gjøre det, samtidig som de opplever at oppdagelsesrisikoen er forholdsvis høy.

Tabell 9: Hvor stor sannsynlighet tror du det er for at skattemyndighetene oppdager unndragelser?

Tabell 10: I min bransje er det vanskelig å unndra

Av tanker og forutsetninger vi hadde gjort på forhånd fant vi det nærliggende å tro at det var andre rådgivningsyrker som ville utpeke seg i større grad enn revisorer. Begrunnelsen for dette er at revisorer fungerer som et kontrollorgan i samfunnet, noe som innebærer at de ikke i hovedsak bare har et ansvar og en relasjon med sine klienter, men også ovenfor staten og samfunnet.

Bransje		
	Antall	Prosent
Advokat	18	38,30 %
Revisor	1	2,13 %
Konsulent	12	25,53 %
Forsikring og bank	8	17,02 %
Megler	1	2,13 %
Regnskapsfører	7	14,89 %
Totalt	47	100 %

Tabell 11: Bransjefordeling

Slik resultatet over viser er revisorer en av yrkesgruppene som kommer best ut i vår analyse. Det er kun gjort ett funn av misligheter begått av revisor, og ett funn med involvering fra eiendomsmegler. Med bakgrunn i disse funnene ser vi at hypotesen kan beholdes. Det som er spennende å se er at det er funnet flest tilfeller som innebærer involvering av advokater. Dette funnet innebærer alt fra daglig ledere i større selskaper, små selskaper som enkeltmannsforetak og ett tilfelle med en partner. Som nummer to på listen kommer konsulentene. I vår analyse innebærer dette de som driver med ren rådgivning av hvordan det er best å løse ulike situasjoner som ikke knytter seg til en spesifikk rolle eller autorisering. Det foreligger her ingen nærmere usikkert til disse resultatene.

5.2.2 Hypotese 2 – Sektorer som er utsatt for tap

Videre er det foretatt en vurdering over hvilke sektorer som i størst grad har vært utsatt for tap i forbindelse med økonomisk kriminalitet utført av profesjonelle rådgivere. Tematikken er viktig for å belyse og bli kjent med de områder som er mest utsatt for å bære tap, og dermed bør være særlig oppmerksomme. Forskningsspørsmålet er som følger.

“Forsikrings- og banksektoren er aktører som særlig er utsatt for tap i de tilfellene hvor rådgivere er involvert i økonomisk kriminalitet”

Ved vurdering av hvilke aktører som “særlig er utsatt for tap” tas det her i bruk *antall* tilfeller hvor ulike aktører har båret tap som en direkte følge av kriminaliteten. Dette er også blitt gjort ved beregning av *verdier* i penger som aktørene har tapt, men blir kun nevnt ettersom denne dataen er mindre pålitelig. Grunnen til dette er at tapsverdiene ved underslag sjeldent fremkommer i dommene, og verdiene som vedkommende har urettmessig tilegnet seg ofte er omtrentlig verdier gitt fra dommene.

Gjennom analysen tas det i bruk ulike kategorier. Posten *uidentifiserte* er utelatt i beregningene ettersom den inneholder aktører som enten har blitt frikjent eller at kriminaliteten ikke innebærer et økonomisk tap for tredjeperson. Her er det syv tilfeller hvor tiltalte ikke har påført tredjepart et direkte økonomisk tap. Et eksempel på dette er der det ikke er ført regnskap og det har vært en generell dårlig økonomistyring. Dette i seg selv har ikke medført en urettmessig gevinst for den straffedømte. Ved dette bærer heller ikke denne posten noen usikkerhet i seg selv. Posten *annet* er de tilfeller der *klienter* eller *selskapet* som vedkommende jobber for bærer tapet for misligheten som er begått. Sistnevnte er handlinger som er utført av innleid rådgiver, gjerne regnskapsfører, som har unndratt penger fra selskapet som ikke er i rådgivningsbransjen eller som er uidentifisert. Til tross for at denne posten ikke omfatter sektorer, blir posten tatt høyde for slik at analysen om hvilke sektorer som bærer mest tap blir korrekt.

5.2.2.1 Analyse av antall tap per sektor

Antall tap per sektor		
	Antall	Prosent
Forsikrings- og banksektoren	11	26,83 %
Det offentlige	9	21,95 %
Olje og gass sektoren	1	2,44 %
<i>Annet:</i>		
Selskapet selv	5	12,20 %
Klienter	15	36,59 %
Sum	41	100,00 %
Uidentifisert	10	19,61 %
Sum	51	100,00 %

Tabell 12: Tap i de ulike sektorene

Ved vurdering av antall tilfeller viser datasettet at bank- og forsikringssektoren er den sektoren som er mest utsatt for tap. Dette utgjøre 26,83 prosent av totalt antall tilfeller hvor det er begått misligheter som har vært på bekostning av en annen part. Dette gjør seg gjeldende til tross for at posten *annet* utgjøre nesten 50 prosent, siden denne posten ikke omfatter sektorer.

Tap som bæres av bank- og forsikringssektoren er utført ved hjelp av varierte typer av økonomisk kriminalitet og hvordan denne er utført. Likevel kan det deles inn i to kategorier av misligheter som viser seg å være gjengangere. Disse innebærer enten kreditorsvik eller innvilgelse av lån basert på falskt grunnlag. Med kreditorsvik menes det tilfeller der selskapet har hatt dårlig økonomistyring som har gått på bekostning av kreditorerne. Ett eksempel på dette er et rådgivingselskap som gav ut et ulovlig lån til aksjonærer og dermed ikke hadde kapital til å tilbakebetale sine kreditorer, jf. HR-2013-529-U. Videre er LB-2011-201182 og HR-2013-1090-A - Rt-2013-741 to eksempler der det er innvilget lån med falskt grunnlag. Respektivt foreligget det identitetsbedrageri og skjult panteheftelse på eiendom ved inngåelse av lånekontraktene.

Det skal også sies at det i seks tilfeller er mer enn én gruppe som bærer tap grunnet økonomisk kriminalitet i rådgivningsbransjen. Det er ett tilfelle hvor klient og forsikring- og banksektoren bærer tap. Tilsvarende gjelder for klient og selskap, samt selskap og bank- og forsikringssektoren. Ellers er det gjort to funn der både det offentlige og bank- og forsikringssektoren bærer tap. I tillegg er det ett tilfelle, LB-2012-107624, hvor tapet er båret av tre parter; klient, bank- og forsikring og det offentlige.

Således viser datagrunnlaget at den offentlige sektoren bærer 21,95 prosent av tapene relatert til økonomisk kriminalitet utført av profesjonelle rådgivere. Tapene omhandler skatter, avgifter, moms og ulik trygd, som blir nærmere presentert i tabellen nedenfor. I dommen LB-2012-197988 har rådgiveren både unndratt moms og skatt, mens i LB-2012-107624 har vedkommende påført offentlig tap gjennom unndragelse av skatt, moms og trygd.

Det offentlige	
	Antall
Skatt	3
Moms	3
Trygd	4
Andre avgifter	3

*1 ett av tilfellene er det undratt moms, skatt og trygd

Tabell 13: Det offentlige

5.2.2.2 Analyse av tapsverdi per sektor

Ved vurdering av hvilken sektor som særlig er utsatt for tap vil tapsverdiene per sektor være spesielt interessant da dette kvantifiserer hvor hardt vedkommende blir rammet. Det fremkommer at forsikring- og banksektoren bærer tap på hele 63,14 prosent av alle handlinger begått av profesjonelle rådgivere hvor vedkommende har urettmessig tilegnet seg andres verdier. Om vi sammenlikner dette med vurderingen over er dette et betraktelig høyere andel, noe som utgjør heler 36,31 prosentpoeng mer.

Årsaken til disse to funnene kan vurderes opp mot Økokrims MT-rapport. Den viser at finans- og banksektoren innrapporterer betydelig flere antall tilfeller hvor det er begått økonomisk kriminalitet sammenliknet med andre sektorer.

Samvariasjonen kan tenkes å ha grunn i at finans- og banksektoren har mange større og mindre kunder. På denne måten er de i kontakt med et bredt spekter av aktører og sannsynligheten for at vedkommende begår økonomisk kriminalitet og/eller blir tatt er større.

Det offentlige utgjør også en relativt stor andel med 21,95 prosent ved beregning av antall, men kun 11,03 prosent ved beregning av verdi. Det betyr at den offentlige sektoren bærer tap relativt hyppig, men alt i alt bærer de et lavere økonomisk tap enn for eksempel forsikring- og banksektoren. Årsaken til at den offentlige sektoren relativt ofte utsettes for tap, kan forklares med at det offentlige sektoren omfatter mange mennesker, hele Norges befolkning i ulike grad, og dermed øker sannsynligheten for at flere individer vil bedra, som igjen fører til et større tap.

Tapsverdi per sektor			
	Beløp	Gjennomsnitt	Prosent av gjennomsnittet
Forsikring- og banksektoren	414 446 500	37 676 955	63,54 %
Det offentlige	46 076 000	6 582 286	11,10 %
Olje og gass sektoren	12 000 000	12 000 000	20,24 %
Annet	60 807 575	3 040 378	5,13 %
Sum	533 330 075	59 299 618	100,00 %

Tabell 14: Tapsverdi per sektor

Det foreligger fire tilfeller hvor det ikke har vært mulig å identifisere verdiene på tap den skyldige har påkostet tredjepart, når tredjeperson bærer et direkte tap grunnet misligheten. I sammenheng med dette viser *tabell 15* usikkerhet relatert til funnet. Prosentandelen representerer 10 tilfeller med usikkerhet hvor tapsverdien ikke er identifisert, av det totale datasettet hvor 47 aktører er dømt.

Usikkerhet relatert til tapsverdi			
Sektor	Antall funn relatert til tapsverdier	Usikkerhet	Prosent
Forsikring- og banksektoren	11	3	6,38 %
Det offentlige	7	2	4,26 %
Olje og gass sektoren	1	0	0,00 %
Klient (annet)	14	2	4,26 %
Selskap (annet)	4	1	2,13 %
Uidentifisert		2	4,26 %
Sum	37	10	21,28 %

Tabell 15: Usikkerhet relatert til tapsverdi

5.2.3 Hypotese 3 – Arbeidsstilling

Videre fant vi det interessant å se på hva slags type stilling de dømte aktørene hadde. Av den grunn ønsket vi å se om det var en klar trend på hvilke rådgivere som i hyppigst grad utførte misligheter ved bruk av sin stilling. Mer presist, om det er typisk ledere eller medarbeidere på et lavere nivå.

“Det begås oftere økonomisk kriminalitet av medarbeidere med høyere stillinger i rådgivningsbransjen”

Petter Gottschalk utførte i 2010 en undersøkelse gitt til finansdirektører i de 500 største selskapene i Norge (Gottschalk, Executive positions involved in white-collar crime, 2011). 111 fullførte undersøkelsen i sin helhet, og snittet på antall ansatte var 1.671, hvor den største bedriften hadde hele 30.000 ansatte. Formålet med dette var å skape innsikt innad i organisasjonene for å kartlegge oppfatningen av potensielle lovbrytere. Altså hvilke tanker finansdirektørene hadde om hvem i

bedriften som var mest tilbøyelig for å begå økonomisk kriminalitet. Resultatet av undersøkelsen vises i tabellen nedenfor.

Rank	Position	Probability
1	A person in procurement management	3.7
2	A person in marketing management	3.4
3	A person in executive management	3.2
4	An external consultant in business development	3.1
5	A person in corporate middle management	3.1
6	A person in information technology management	3.0
7	A person from external accounting firm	3.0
8	A person from public relations consulting	3.0
9	A person from the company board	2.5
10	A person from external law firms	2.4
11	A person from external auditing	2.2

Notes: 1 – very unlikely; 5 – very likely

Tabell 16: Resultat av Petter Gottschalks undersøkelse

Som vi kan lese av tabellen, antar finansdirektørene at de tre øverste plasseringene går til ulike ledende posisjoner internt i selskapet. Et interessant funn er at de antar at ekstern revisor er den posisjonen som i minst grad vil begå hvitsnippkriminalitet. Totalt utgjør ledende stillinger fem av elleve plasser, der de resterende posisjonene tar for seg andre typer eksterne rådgivningstjenester slik som advokat- og revisjonstjenester. Dette samsvarer godt med våre egne resultater og funn i denne analysen.

Stilling		
	Antall	Prosent
Ledende stilling	33	70,21 %
Ikke-ledende stilling	10	21,28 %
Usikkerhet	4	8,51 %
Totalt	47	100 %

Tabell 17: Stilling

Som tabellen viser omfatter vårt datagrunnlag 47 ulike aktører, hvor fire av disse utgjør et usikkerhetsmoment. Alle de involverte innehar ulike stillinger. Daglige ledere, konsernsjef, styremedlemmer, ledere og nestledere går her under kategorien *ledende stilling*, mens *medarbeidere* ikke omfattes av denne kategorien. Det interessante er, som nevnt, at resultatene våre samsvarer med Gottschalks undersøkelse ved at hele 70,21 prosent av de dømte aktørene innehar en form for ledende stilling i selskapet.

Datasettet viser også at eiere som tar del av den daglige driften utgjør den største andelen av kriminalitet som begås av profesjonelle rådgivere. Se *tabell 18*. Denne gruppen utgjør 33,33 prosent. Det er også funnet 8 tilfeller hvor det ikke har vært mulig å identifisere hva slags lederstilling vedkommende har hatt, dette utgjør 24,24 prosent. Deretter er det daglig ledere som begår flest økonomiske misligheter med en andel på 27,27 prosent.

Type ledende stilling		
	Antall	Prosent
Daglig leder	9	27,27 %
Styreleder	3	9,09 %
Eier/drifter	11	33,33 %
Konsernsjef	1	3,03 %
Nestleder	1	3,03 %
Uidentifisert leder	8	24,24 %
Totalt	33	100 %

Tabell 18: Ledende stillinger

Om vi analyserer hvor “grådige” de ulike aktørene er i forhold til deres stilling fremkommer det også at personer med ledende stilling utgjør den største andelen. I gjennomsnitt har personer med ledende stilling urettmessig tilegnet seg ca. 14,4 millioner kroner. Likevel skal det sies at medarbeidere i snitt har tilegnet seg ca. 9,3 millioner kroner.

Urettmessige tilegnede verdier			
	Verdi	Gjennomsnittlig verdi	Prosent av gjennomsnitt
Ledende stilling	476 239 475	14 431 499	54,95 %
Medarbeider	93 975 788	9 397 579	35,78 %
Usikkerhet	9 565 191	2 434 048	9,27 %
Totalt	579 780 454	26 263 126	100 %

Tabell 19: Urettmessige tilegnede verdier

Det kan være flere bakenforliggende årsaker til disse funnene. Først og fremst kan en av grunnene være at personer i ledende stillinger tilegner seg større verdier fordi deres posisjon gir større muligheter. Dette kan komme av at de disponerer flere systemer, bankkontoer og har autorisasjon til å gjennomføre ekstraordinære handlinger uten andres samtykke. På lik linje vil ledere også kunne ha større legitimitet på arbeidsplassen grunnet deres kunnskap, erfaring og/eller rolle, noe som kan redusere andres suspekt.

Et noe overraskende funn er at eiere som tar del av selskapets drift utgjør den største andelen. Det var her forventet at eiere i mindre grad skulle tilegnet seg verdier urettmessig. Bakgrunnen for dette kommer av at personer med ledende stillinger kan føle at de arbeider hardt for et selskaps suksess, men blir belønnet lavt sammenliknet med eierne som de er lite aktive i driften. Grunnen til at funnet ikke samsvarer med forventningen kan være nettopp det at eierne er en del av selskapets daglige drift. En mulig begrunnelse kan dermed være at eierne har større muligheter til å begå misligheter samtidig som at de mener de har rett til en større andel av gevinsten enn hva arbeidet kaster av seg.

Videre utgjør *medarbeidere* en relativt stor andel av mislighetene som er begått i forhold til forventningen. Særlig om vi legger verdiene de urettmessig tilegner seg til grunn. Motivet for dette kan være at de mener de bør tjene mer og lønnes likt som ledende ansatte. De synes kanskje at ansvarsområdene og arbeidsoppgavene de innehar er minst like viktige og store som det en leder har. En annen faktor kan være høyere utdanning og arbeidserfaring. Av den grunn vil dette være momenter som ligger til grunn slik at handlingen nøytraliseres og rettferdiggjøres.

Muligheten får de via tilganger og systemer som benyttes som verktøy for å gjennomføre unndragelsen. Eksempelvis har regnskapsførere ofte mulighet til å gjøre utbetalinger, advokater har tilgang til klientmidler og finansrådgivere har tilgang til kundenes midler.

5.2.4 Hypotese 4 – Kjønn

Det er også foretatt en analyse av kvinnelige profesjonelle rådgivere som begår økonomisk kriminalitet. Dette er av relevans da det vil bidra til økt innsikt over andel kvinner og menn som er profesjonelle rådgivere og begår økonomisk kriminalitet. Videre må det her sies at tematikken er av særlig betydning opp i mot de resterende hypotesene. Ved dette gir hypotesen en dypere innsikt i hvorfor bilde over økonomisk kriminalitet er som den er i rådgivningsbransjen, da de blir underbygget av hverandre.

“Det er flere menn enn kvinner som begår økonomisk kriminalitet med rådgiverinvolvering på arbeidsplassen”

Det fremkommer at menn har vært oppe til retten så mye som 90,20 prosent, mens kvinner kun er gitt en dom for de resterende 9,80 prosent når foretaksstraff ikke er inkludert. Funnet viser med andre ord andel kvinner og menn som har vært oppe til retten for vurdering om økonomisk kriminalitet med stilling som profesjonell rådgiver. Likevel må det nevnes at tre menn frikjennes og en tiltalt mann dør før straff gis. Det betyr at det er 89,36 prosent menn som har begått økonomisk kriminelle handlinger i rådgivningsbransjen, og det er 10,64 prosent for kvinner når foretaksstraff ikke er inkludert.

Dataen vier ingen usikkerhet relatert til dette funnet, da alle aktører i rådgivningsbransjen som er dømt påviser kjønn. Det betyr at menn i denne bransjen begår desidert mest økonomisk kriminalitet.

Aktører	Antall	Prosent
Menn	46	90,20 %
Kvinner	5	9,80 %
Totalt eks. foretak	51	100 %
Menn vs kvinner som er dømt	Antall	Prosent
Menn	42	89,36 %
Kvinner	5	10,64 %
Totalt eks. foretak	47	100 %

Tabell 20: Dømte kvinner og menn

Funnet samsvarer i stor grad med Petter Gottschalk sin analyse. Til tross for dette begås det relativt sett mer enn om man sammenlikner med økonomisk kriminalitet der ikke-profesjonelle rådgivere også er inkludert. I følge Gottschalk sin analyse utgjør kvinner kun 8,7 prosent av økonomisk kriminalitet som er omtalt i norsk media i perioden 2010 til 2012 (Petter Gottschalk, Kvinner i økonomisk kriminalitet s. 134). Dette er et interessant funn, til tross for at analysene ikke er hundreprosent sammenliknbare på grunn av ulik tidsperiode og metode for innhenting av data. For nærmere informasjon om Gottschalks analyse, *se avsnitt 2.3 Kvinner og økonomisk kriminalitet*. Likevel kan forskjellen begrunnes i at det i dag er færre kvinner i ledendestillinger eller stillinger med makt hvor det er mulighet til å begå økonomisk kriminalitet. På lik linje kan det tenkes at det generelt sett er færre kvinner som siktes, men som likevel kommer høyere i rettsinstansene ettersom Gottschalk sin analyse omhandler saker som omtales i media som innebærer kvinner og økonomisk kriminalitet.

Et annet viktig aspekt som i denne sammenhengen måtte vurderes, er hvilke kriminelle handlinger som hyppigst blir begått. Tabellen nedenfor viser resultatene fra analysen, der særlig menn som begår underslag utpeker seg. På en god annenplass kommer menn som begår økonomisk utroskap. Blant kvinnene er det to tilfeller av trygdebedrageri og underslag, og ett tilfelle av annet bedrageri.

Kjønn og kriminell handling				
	Kvinne	Mann	Totalt	Prosent
Bedrageri	1	8	9	19,15 %
Trygdebedrageri	2	1	3	6,38 %
Utroskap		9	9	19,15 %
Skatte-/avgiftunndragelse		1	1	2,13 %
Overtredelse av bok.loven		5	5	10,64 %
Overtredelse av aksjeloven		1	1	2,13 %
Korrupsjon		4	4	8,51 %
Heleri		1	1	2,13 %
Underslag	2	12	14	29,79 %
Hvitvasking			0	0 %
Totalt	5	42	47	100 %

Tabell 21: Kjønn og kriminell handling

5.2.5 Hypotese 5 – Privat og offentlig sektor

Videre er det analysert i hvilken grad det utføres økonomisk kriminalitet i den private og offentlige sektoren. Det er ikke gjort noen funn der det er begått misligheter med rådgiverinvolvering av et selskap som både er offentlig og privat eid. Denne hybridkategorien er dermed ikke presentert i analysen.

“Det foregår mer korrupsjon og underslag med rådgiverinvolvering i privat- enn offentlig sektor”.

Generelt sett viser dataen tydelig at det foregår mest økonomisk kriminalitet med rådgiverinvolvering i den private sektoren, som sammenlagt utgjør hele 97,87 prosent. Da dette gjelder straffedømte saker er naturligvis de tilfellene der tiltalte er frikjent ekskludert. I datasettet har vi totalt to dommer som har endt med frikjennelse. Begge disse gjelder to menn som var siktet gjennom deres stilling i den private sektoren. Videre foreligger det her ingen usikkerhet.

Privat- og offentlig sektor	Antall	Prosent
Begått via privat	46	97,87 %
Begått via offentlig	1	2,13 %
Totalt	47	100 %

Tabell 22: Privat vs. offentlig sektor

Det er kun ett tilfelle hvor vedkommende jobber i et det offentlige og har begått økonomisk kriminalitet som profesjonell rådgiver, HR-2015-534-U - Rt-2015-302. Saken gjaldt en person som i egenskap av konsulent og økonomisk rådgiver i NAV forlangte og mottok betaling for å bistå med gjeldsrådgivning fra personer som var under NAV sin gjeldsrådgivning. Han hadde mulighet til å begå denne kriminelle handlingen gjennom sin stilling i NAV da han hadde tilegnet seg den nødvendige kompetansen. De mottatte pengene var urettmessig tilegnet for egen privat vinning og ble utført delvis på jobb og på fritid. Gjennom dette fant Høyesterett at han hadde begått grovt bedrageri og- korrupsjon grunnet handlingens verdi og mønster. Mannen ble straffet med to års fengsel.

Et annet eksempel er LB-2011-109089 - RG-2013-111. Saken omhandler en advokat i privat sektor som skulle bistå og rådføre en klient for kjøp av to Munch malerier. Klienten hadde som formål å oppnå profitt på kjøpet gjennom videresalg til USA. Med bakgrunn i dette benyttet han seg av sin advokat da han hadde god kompetanse om kunstmalerier. Klienten ble anbefalt å kjøpe maleriene for 13 millioner. Til tross for dette hadde advokaten en egeninteresse om å kjøpe de samme maleriene som sin klient, og kjøpte de selv et par dager før for 4,7 millioner. Advokaten ble med grunnlag i dette dømt til å erstatte 8,3 millioner til sin tidligere klient pluss renter, da de fant at han hadde handlet grovt uaktsomt gjennom kundens kjøp av Munch malerier.

5.2.6 Hypotese 6 – Endring i straffeutmåling

Den siste hypotesen vi implementerte underveis i analysearbeidet lyder som følgende:

“Profesjonelle rådgivere får i hyppigere grad redusert, kontra økt, straff i forbindelse med økonomisk kriminalitet”

Etter en nøye vurdering av hver enkelt dom ble resultatet som *tabell 23* nedenfor viser:

Endring i straffutmåling			
	Antall	Prosent	Antall mnd
Økt straff	6	12,77 %	
Redusert straff	13	27,66 %	
Ingen endring	22	46,81 %	
Frifinnelser	5	10,64 %	
Tiltalte dør	1	2,13 %	
Endring snittid straff			- 8,945
Totalt	47	100 %	- 8,945

Tabell 23: Endring i straffutmåling

For ytterligere beregninger se vedlegg 3.

Som vi kan se av tabellen er det totalt 13 av 47 domfellelser hvor straffutmålingen ender med redusert straff. Samtidig ser vi at 6 dommer har resultert i det motsatte, nemlig økt straff. Totalt utgjør tilfellene med endret straff en andel på hele 40,43 prosent. Likevel må det sies at reduksjonen i straff viser seg å være en generell trend, og ikke kun for profesjonelle rådgivere som begår økonomisk kriminalitet. Til tross for dette har vi valgt å fokusere på reduksjon i stedet for økt straff i hypotesen.

Et konkret eksempel fra en av dommene i utvalget vårt er LG-2014-64091. I denne saken ble to ledende ansatte i et regnskapsfirma, som en del av et større konsern, dømt for grovt underslag med den hensikt å skaffe seg selv eller andre en uberettiget vinning. Det ble foretatt fire transaksjoner, ved tre anledninger, fra konti tilhørende to av regnskapsfirmaets kunder. Disse overføringene ble foretatt i forbindelse med dekning av gjeld for selskaper innad i konsernet.

I tingretten ble A dømt til 5 år i fengsel, som i lagmannsretten ble redusert til 2 år. C ble dømt til 6 måneder i fengsel, og denne dommen ble stående også etter at lagmannsretten hadde gjort sin vurdering. I denne saken, med hensyn til A, ble det i formildende retning vektlagt at vedkommende hadde tilbakebetalingshensikt og at de underslåtte midlene delvis var betalt tilbake. På bakgrunn av disse omstendighetene ser vi at endelig straff gikk fra 5 år i fengsel til 2 år.

Totalt sett i vårt datagrunnlag har vi 15 slike tilfeller der straffen reduseres.

I tillegg til reduksjon i straff innebærer datasettet tre personer og tre foretak som er frikjent, i tillegg til et dødsfall der straff ikke ble gitt.

Den ene frikjennelsen er nokså kjent; HR-2013-1394-A-RT-2013-1025 saken om det norske konsultentselskapet Norconsult. Selskapet ble i Borgarting lagmannsrett dømt til å betale en foretaksstraff på 4 millioner kroner. Bakgrunnen for dette er at to tidligere ansatte ble dømt for medvirkning til grov korrupsjon i forbindelse med et prosjekt i Tanzania. Høyesterett var delt i avgjørelsen som innebar frikjennelse. Begge parter var enige om at Norconsult skulle frikjennes for foretaksstraff, men med ulik begrunnelse. Flertallet konkluderte med at allmennpreventive forhold tilsa at selskapet burde dømmes, men at den lange saksbehandlingstiden er formildende. Førstvoterende dommer Wilhelm Matheson uttalte i 2013 at *“Hadde forholdet blitt avgjort innen rimelig tid etter at det ble oppdaget, ville jeg derfor ha gått inn for at foretaksstraff burde idømmes”* (DN, 2013). Dette viser til at lang saksbehandlingstid i rettsavgjørelser kan føre til redusert straff og frifinnelse.

Det andre foretaket som er frifunnet er Ernst & Young AS. Bakgrunnen for denne saken, LA-2013-210864, var et aksjekjøp som ble foretatt i et eiendomsselskap med hjelp av selskapets revisor fra Ernst & Young AS. Lagmannsretten fant at revisor hadde opptrådt uaktsomt, men fant ingen årsakssammenheng mellom uaktsomheten og det anførte tapet. Med bakgrunn i ovennevnte fakta ser vi at årsakssammenheng er en helt avgjørende faktor ved straffeutmåling. I dette tilfellet endte det med frifinnelse da man ikke kunne finne en slik sammenheng mellom handling og tap.

Den siste saken i datasettet som må kommenteres gjelder selskapet Finance Credit, LE-2011-45698-2. Dommen omhandler administrerende direktør i selskapet. Han ble i 2003 opprinnelig dømt til 9 år i fengsel, som var den lengste fengselsstraffen gitt i noen norsk økonomisk kriminalitetssak. Saken ble anket til lagmannsretten i 2011 og Høyesterett i 2014. Saken gjelder åtte grove bedragerier overfor flere banker. Totalt utgjorde bedrageriet en samlet sum på i overkant av 1,2 milliarder kroner. Tidligere var han rettskraftig dømt for ytterligere tre grove bedragerier, for til sammen 200 millioner kroner. Tiltalte døde etter at skyldanken var henvist til ankeforhandlingen. På grunn av tiltaltes dødsfall valgte Høyesterett å oppheve tingrettens og lagmannsrettens dommer, og hevet dermed straffeforfølgningen fra domstolene. Bakgrunnen for dette var at det ikke er forenlig med kravene til *rettferdig rettergang* at lagmannsretten kan avsi realitetsdom i skyldspørsmålet mot en avdød person. Denne saken faller dermed

utenfor vårt datagrunnlag i forbindelse med måling av hvorvidt reduksjon i straffeutmåling er gitt eller ikke.

I forbindelse med straffeutmåling, og hvorvidt de tiltalte fikk redusert eller skjerpet straff, fant vi det svært interessant å se på snittendringen i de 24 dommene der det er foretatt en av delene. Resultatet som fremkommer i tabell 13 viser til at den totale snittendringen ble en reduksjon i straff på hele 8,945 mnd. Dette er et interessant funn da de som begår økonomisk kriminalitet i utgangspunktet får lave straffer, tatt i betraktning de konsekvensene misligheten fører til for både samfunnet og virksomheten.

5.3 Usikkerhet i datasettet

Som vi har nevnt tidligere foreligger det usikkerheter i større deler av datasettet. Dermed er dette et viktig moment som må tas i betraktning under analysen. Usikkerheten omhandler tilfeller i datasettet hvor det ikke er mulig å påvise eller avvise aspekter for de ulike hypotesene gjennom manglende informasjon i dommene. Dermed har hver delanalyse ulik grad av usikkerhet ettersom hver enkelt problemstilling har ulik variasjon i forhold til tilgjengelig informasjon. Denne informasjonen er nærmere presisert i hver analyse, men den generelle usikkerheten som inngår i analysen gjennom oppgaven blir drøftet i dette kapitlet.

Det er særlig lagt vekt på usikkerhet rundt hvorvidt profesjonelle rådgivere er involvert og informasjon tilknyttet hypotesene. Av den grunn har vi to ulike datasett; ett hvor profesjonelle rådgivere er identifisert, og ett som tar for seg de uidentifiserte dommene hvor det ikke kommer frem at profesjonelle rådgivere er involvert. Sistnevnte er med på å påvirke antall dommer som representeres i datagrunnlaget og kun inneholder kvalifiserte dommer.

Gjennom identifisering av informasjon som enten påviser eller avviser hypotesene og forskningsspørsmålet har dommene blitt nøye analysert og vurdert. I enkelte tilfeller kommer det klart frem om det eksempelvis omhandler kjønn, redusert straff, bransje med mer, mens det i andre tilfeller er mindre klart. De tilfellene der informasjonen er uklar gjøres det en nærmere vurdering dersom det foreligger indikasjoner. Et eksempel på dette kan være at selskapsnavn fremkommer, men

ikke kjønnen på de involverte. Det har av den grunn vært naturlig å gjøre ytterligere undersøkelser ved å bruke avisartikler og andre publikasjoner. Dette har i sin helhet vært med på å redusere usikkerheten om slike indikasjoner er påvist. Likevel er det flere tilfeller hvor lite informasjon er gitt og det ikke har vært mulig å gjøre funn som besvare forskningsspørsmålet med full sikkerhet. Dette er de bakenforliggende faktorene til at usikkerhet har oppstått.

Det er flere årsaker til hvorfor mangelfull informasjon oppstår. Blant annet kan en faktor være at rettssystemet ønsker å ivareta den tiltaltes identitet i henhold til personvernloven. Eksempelvis er de dømte nesten alltid omtalt som person A, B og C og selskap som X, Y og Z. Tilsvarende kan den dømtes stilling eller andre personlige relasjoner tilknyttet saken kunne avdekke vedkommende identitet, og er dermed utelatt i dommen. Dette usikkerhetsmomentet kan forekomme både ved vurdering av om misligheten er utført av profesjonelle rådgivere eller ikke, men trolig i større grad ved vurdering av hypotesene. Likevel er kanskje den største årsaken til at ulike dommer ikke angir slik informasjon er fordi domstolen ikke anser dette å være relevant for og avklare saken. Med andre ord omfatter normalt dommer kun informasjon som er relevant og nødvendig for å avklare saken om hvordan den økonomiske kriminaliteten ble utført. Dermed vil nødvendig informasjon for å avklare oppgavens forskningsspørsmål være utelatt i enkelte dommer da de ikke anser dette som relevant for å avklare saken. Usikkerheten som nå er beskrevet indikerer den fullstendige usikkerheten som oppstår rundt hypotesene.

Samtidig vil usikkerhet i de tilfeller der relevant informasjon ikke er angitt, fordi domstolen ikke anser dette som nødvendig, kunne ha en annen tolkning. Dette gjelder kun ved vurdering av om vedkommende er ansett å være profesjonell rådgiver eller ikke. Eksempelvis kan det være at en person har unndratt penger fra sin onkel og dømmes etter dette. Utførelsen av kriminaliteten relateres til deres familierelasjon, og ikke deres arbeidsstilling. På grunn av dette er usikkerheten som er representert i datasettet høyere enn hva som faktisk representeres i datasettet. Årsaken til det er at vi inkluderer dommer i det uidentifiserte datasettet som hverken kan forkastes eller beholdes i det kvalifiserte datasettet er at enkelte tilfeller egentlig skulle vært inkludert i *kvalifiserte dommer*. Dette innebærer at det er noen dommer som inkluderer misligheter med rådgiverinvolvering uten at dette

beskrives nærmere.

5.4 Dybdeanalyse

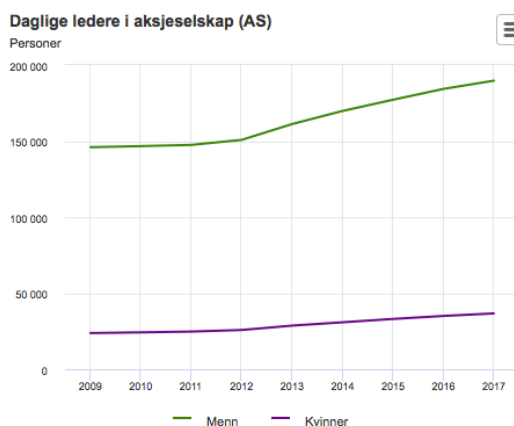
5.4.1 Kjønn og stilling

Som beskrevet tidligere blir det antatt at personer i ledende stillinger begår økonomisk kriminalitet hyppigere, og gjerne flere menn enn kvinner. *Tabell 25* og våre funn viser et tilsvarende resultat. Menn med en ledende stilling begår hele 63,83 prosent av økonomisk kriminalitet i rådgivningsbransjen, mens kvinner i samme posisjon kun begår 4,26 prosent. Her innebærer usikkerheten tre menn og én kvinne. Dette er et interessant aspekt og samsvarer med Gottschalk sin analyse om kvinner som begår økonomisk kriminalitet uavhengig av deres arbeid og sektor.

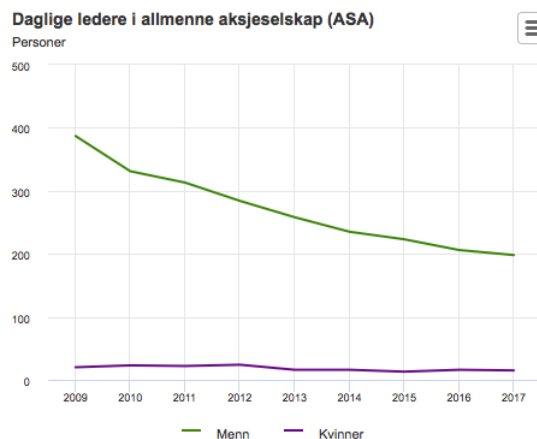
Stilling og kjønn						
	Kvinne	Prosent	Mann	Prosent	Totalt	Prosent
Ledende stilling	2	4,26 %	31	65,96 %	33	70,21 %
Ikke-ledende stilling	2	4,26 %	8	17,02 %	10	21,28 %
Usikkerhet	1	2,13 %	3	6,38 %	4	8,51 %
Totalt	5	8,51 %	42	82,98 %	47	100 %

Tabell 24: Kjønn og stilling

Begrunnelsen for hvorfor menn begår økonomisk kriminalitet i større omfang enn kvinner kan være flere. I den forbindelse kan bakgrunnen være at det er færre kvinner i dag med ledende posisjoner eller stillinger med en form for makt. I følge en undersøkelse som omhandler *kjønnslikestilling* utført av SSB er det 21,67 prosent kvinner og 78,02 prosent menn som er daglig ledere i aksje- og allmennaksjeselskaper i Norge i 2015.

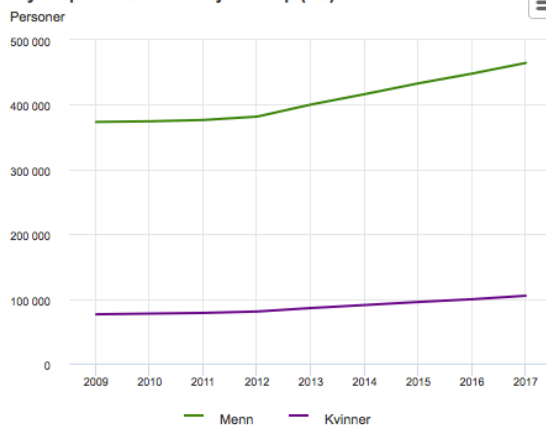
Tabell 25: Daglige ledere i AS

Tabell 26: Daglige ledere i ASA

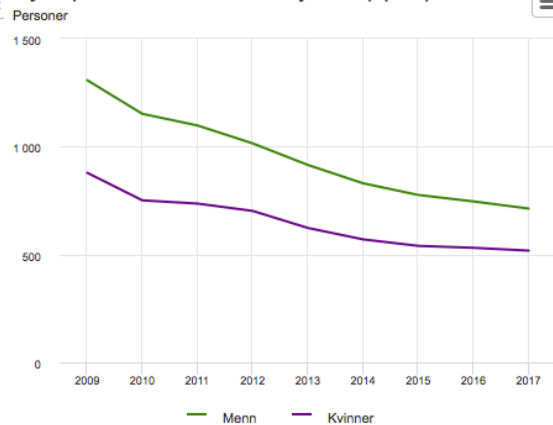
I det samme datagrunnlaget fremkommer det også at kvinner utgjør 18,08, mens menn utgjør 81,92 prosent i ulike styreverv (SSB, 2017).

Styrerepresentanter i aksjeselskap (AS)

Tabell 27: Styrerepresentanter i AS

Styrerepresentanter i allmenne aksjeselskap (ASA)

Tabell 28: Styrerepresentanter i ASA

Disse resultatene viser til at kvinner sett over ett oftere innehar en lavere stilling der de ikke har samme mulighet som en leder til å begå økonomisk kriminalitet. Dette er igjen med på å redusere det totale omfanget og andelen kvinnen står for. Som nevnt tidligere er en naturlig begrunnelse at personer med ledende stillinger ofte har tilgang til flere bankkontoer, har autorisasjon til å utføre mer ekstraordinært arbeid, med mer.

Den samme undersøkelsen fra SSB poengterer at det er store variasjoner i gjennomsnittlig bruttoinntekt blant kjønnene. Menn har i snitt en bruttoinntekt på 530 100kr mens kvinner i snitt tjener 354 000kr. Det betyr at kvinner tjener ca. 33,2 prosent mindre enn menn. En slik forskjell viser til at det i mange norske husholdninger fortsatt er menn som er hovedinntektskilden. En antakelse vi selv har gjort er at dette legger et større press på mannen. Med dette tenker vi på rollen de har som forsørger i tillegg til et ønske om å opprettholde status kan føre til at menn i større grad begår økonomiske misligheter. Dette på tross av at de tjener mer enn kvinner.

Likevel skal det sies at det alt i alt er langt flere mannlige *medarbeidere* som begår økonomisk kriminalitet i rådgivningsbransjen. Dette tyder på at det foreligger flere årsaker til hvorfor kvinner står for en så liten andel av økonomisk kriminalitet i denne bransjen. Det vi antar kan være en mulig forklaringsfaktor er at kvinner i en større grad enn menn kjenner på samvittigheten, og av den grunn er

mer redde for å bli tatt. Om denne faktoren sammenliknes med mislighetstriangelet, som består av *mulighet, motivasjon og rasjonalisering*, betyr dette at de ikke ser muligheten eller motiveres i frykt for å bli tatt. Foreligger denne forklaringsfaktoren begrenses kvinner i oftere grad av at de tror oppdagelsesrisikoen er høyere enn hva menn tror. Med andre ord betyr ikke dette nødvendigvis at kvinner er mindre kreative eller ser slike løsninger i mindre grad enn menn.

En annen forklaringsfaktor som fremkommer av undersøkelsen til SSB er kvinners representasjon på arbeidsplasser. Funnene viser til at det er 39,9 prosent sysselsatte kvinner i aldersgruppen 20-66 som er deltidsansatte. Blant menn er en andel på hele 83,2 prosent heltidsansatte. Dette kan på samme måte som nevnt tidligere påvirke aktørenes mulighet til å begå økonomisk kriminalitet. Særlig i lys av at heltidsansatte gjerne har flere og andre ansvarsområder i tillegg til at de representeres i større grad på arbeidsplassen.

Et annet aspekt vi ønsket å undersøke i denne sammenhengen er det konstaterte tapet, og hvordan dette fordeler seg mellom kjønn og stilling. Dette er også med på å underbygge hypotese 3.

Tap fordelt på kjønn og stilling						
	Kvinner	Prosent	Menn	Prosent	Totalt	Prosent
Ledende stilling	7 087 667	1,22 %	469 151 809	80,92 %	476 239 475	82,14 %
Medarbeider	44 694 788	7,71 %	49 281 000	8,50 %	93 975 788	16,21 %
Usikkerhet	57 000	0,01 %	9 508 191	1,64 %	9 565 191	1,65 %
Totalt	51 839 455	8,94 %	527 941 000	91,06 %	579 780 454	100 %

Tabell 29: Tap fordelt på kjønn og stilling

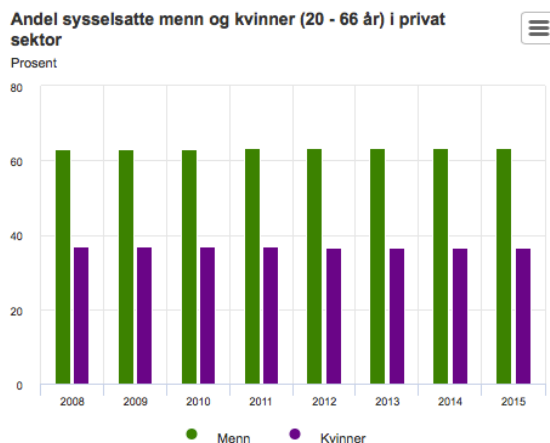
Som *tabell 30* viser er det særlig menn i ledende stillinger som utpeker seg. Totalt står de for et tap på 80,92 prosent. Inkluderer vi ledende kvinner blir totalen 82,14 prosent. Det som er interessant med disse funnene er at det er flere kvinnelige medarbeidere enn ledere som fører til tap ved økonomiske misligheter. Dette på tross av at det er få observasjoner blant domfelte kvinner i utgangspunktet. Likevel viser resultatene fra våre analyser at menn med ledende posisjoner er mest grådige og påfører det største tapet.

5.4.2 Kjønn og offentlig/ privat sektor

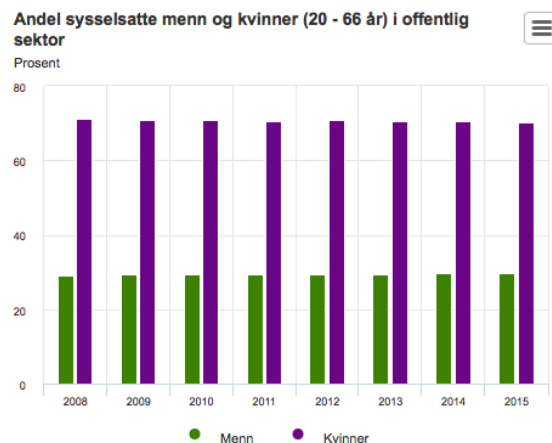
Som beskrevet tidligere fremkommer det av analysen at økonomisk kriminalitet i rådgivningsbransjen begås hyppigst av menn i den private sektoren. Med bakgrunn i dette er det viktig å understreke at det er vanskelig å trekke noen klare slutninger siden det kun er gjort én observasjon i den offentlige sektoren som har begått økonomisk kriminalitet.

Til tross for dette skal det sies at det ene funnet inkluderer én mann, og er noe interessant ettersom kvinner representerer hele 70 prosent av alle sysselsatte i den offentlige sektoren (SSB, 2017). Likevel viser undersøkelsen en lavere andel tilfeller hvor rådgivere i offentlig sektor er involvert enn hva som var forventet.

Som vi ser av *tabell 30* har kjønnsfordelingen i privat sektor vært på et stabilt nivå siden 2008. Isolert sett indikerer tilfellene som er funnet at menn er langt mer tilbøyelige til å begå økonomisk kriminalitet enn kvinner. Likevel må det sies at SSB sitt resultat ikke beskriver fordelingen av kvinner og menn i det offentlige og hvorvidt de er profesjonelle rådgivere eller ikke. For privat sektor viser *tabell 30* en helt annen fordeling. Menn utgjør en andel på 63 prosent, noe de har gjort siden 2008. Selv om menn og kvinner heller ikke står likt i den private sektoren er det likevel en jevnere fordeling enn i den offentlige sektoren.

Tabell 30: Kjønnfordeling i privat sektor

Tabell 31: Kjønnfordeling i offentlig sektor

Kjønn og offentlig-/privat sektor						
	Kvinner	Prosent	Menn	Prosent	Totalt	Prosent
Privat	5	10,64 %	41	87,23 %	46	97,87 %
Offentlig	0	0 %	1	2,13 %	1	2,13 %
Totalt	5	10,64 %	42	89,36 %	47	100 %

Tabell 32: Kjønn og offentlig/privat sektor

Ut ifra våre resultater fra analysen er det 41 menn og 5 kvinner i privat sektor i tillegg til 1 mann i offentlig sektor som er dømt for økonomiske misligheter. Dette samsvarer bra med analysene SSB har utført over hvordan fordelingen er av sysselsatte i privat- og offentlig sektor. Avslutningsvis skal det sies at analysen inneholder usikkerhet pga datagrunnlaget, jf f eks at kun er én mann i det offentlige som er observert i datasettet.

5.4.3 Kjønn og bransje

Videre fant vi det interessant å se på aktørene fordelt på kjønn og bransje. Da datasettet inneholder fire frikjennelser og et dødsfall, er det viktig å presisere at disse ikke er tatt med i de følgende beregningene. Det er dermed 47 ulike aktører som er dømt og vurderes i denne analysen. Ved å se på de nevnte faktorene ønsker vi å finne ut om det foreligger noen klare trender på hvilken bransje de ulike kjønnene begår flest misligheter i. Basert på våre funn fra analysen er det mannlige advokater som hyppigst begår, og blir tatt for økonomisk kriminalitet. Av det totale grunnlaget i datasettet utgjør denne kategorien hele 38,30 prosent, mens mannlige konsulenter kommer på en god annenplass med 23,40 prosent. Da datasettet kun inneholder fem kvinner er det vanskelig å trekke noen klare og representative slutninger på hvilken bransje som utpeker seg for dem. Likevel har vi to kvinnelige aktører innen finanssektoren og to innen regnskap.

Bransje og kjønn						
	Kvinner	Prosent	Menn	Prosent	Totalt	Prosent
Advokat	0	0 %	18	38,30 %	18	38,30 %
Revisor	0	0 %	1	2,13 %	1	2,13 %
Konsulent	0	0 %	12	25,53 %	12	25,53 %
Forsikring og bank	2	4,26 %	6	12,77 %	8	17,02 %
Megler	1	2,13 %	0	0,00 %	1	2,13 %
Regnskapsfører	2	4,26 %	5	10,64 %	7	14,89 %
Totalt	5	10,64 %	42	89,36 %	47	100 %

Tabell 33: Kjønn og bransje

Som beskrevet tidligere begås det mest kriminalitet i advokat- og konsulentbransjen. Om vi sammenlikner funnene opp i mot kjønn, finner vi at mannlige advokater, og deretter konsulenter begår økonomiske misligheter hyppigst. Av det totale datagrunnlaget utgjør menn en andel på hele 88,89 prosent. I regnskap-, bank- og forsikringsbransjen isolert sett utgjør menn 75 prosent i forhold til kvinner. Dette er et interessant funn da de få kvinnene som inngår i datasettet er sterkest representert i disse bransjene. For informasjon om usikkerheten rundt denne analysen, se avsnitt 5.2.1 *hypotese 1 - Bransje*.

I denne analysen er det interessant å vurdere hvorfor kvinner kun representerer 10,64 prosent av økonomisk kriminalitet i de ulike bransjene. Bergen Næringsråd påviser at advokatkontorene og konsulentselskapene har en kvinnelig andel på henholdsvis 62 og 47,5 prosent på de lavere stillingsnivåene, mens henholdsvis 9 og 13 prosent er representert på partnernivå (Bergen Næringsråd, 2017). Det betyr at den kvinnelige andelen i selskapene reduseres kraftig oppover i systemet. Etersom det er en lav andel kvinner i ledelsen i disse bransjene, har kvinner gjerne færre ansvarsområder i virksomheten, som igjen reduserer deres mulighet til å begå økonomisk kriminalitet. For nærmere informasjon rundt drøftelsen om kjønn og ledelse, se avsnitt 5.4.1 *Kjønn og stilling*.

Bergens Næringsråd begrunner det kjønnsmessige skifte fra ansatt til ledende stilling i rådgivningssektoren med at kvinner blant annet ønsker å prioritere familie i større grad enn menn. Med bakgrunn i denne årsaken vil kvinner være ute i permisjon og av den grunn bruke lengre tid på å oppnå samme karrierestige som menn. Karrieren blir dermed for mange kvinner satt på vent når en familieførøkelse står på agendaen.

Utover dette viser den samme undersøkelsen at kvinner utgjør omtrent 40 prosent av bransjen. Det er en relativt jevn fordeling, men fortsatt en lavere andel kvinner. Forskjellen i kjønnsfordeling som presenteres i disse sektorene må dermed ha en viss betydning for hvorfor det er færre kvinner som begår økonomisk kriminalitet i rådgivningsbransjen.

En annen faktor vi fant interessant under denne analysen er hvordan tapet fordeler seg. Ut ifra dommene som er analysert er det konstatert et totalt tap på hele

579 780 454 kr.

Tap fordelt på bransje og kjønn						
	Kvinner	Prosent	Menn	Prosent	Totalt	Prosent
Advokat	0	-	100 302 346	17,30 %	100 302 346	17,30 %
Revisor	0	-	7 000 000	1,21 %	7 000 000	1,21 %
Konsulent	0	-	233 886 000	40,34 %	233 886 000	40,34 %
Forsikring og finans	44 557 000	7,69 %	168 660 470	29,09 %	213 217 470	36,78 %
Megler	2 300 000	0,40 %	0	0,00 %	2 300 000	0,40 %
Regnskapsfører	4 982 455	0,86 %	18 092 184	3,12 %	23 074 638	3,98 %
Totalt	51 839 455	8,94 %	527 941 000	91,06 %	579 780 454	100 %

Tabell 34: Tap fordelt på bransje og kjønn

Som vi ser av tabellen ovenfor er fordelingen mellom kjønnene ganske klar. Mennene som er domfelt utgjør en andel på hele 91,06 prosent av totalen, mens kvinnene står for 8,94 prosent. Ved å isolere menn innen konsulent- og forsikring/finansnæringen viser resultatene at disse sektorene er mest utsatt med en tapsandel på 69,43 prosent. Ved å inkludere kvinner blir andelen hele 77,12 prosent. For å analysere funnene i forhold til hypotese 2 ser vi at den totale tapsandelen i forsikring- og finanssektoren utgjør 36,78 prosent. Dette funnet samsvarer godt med hypotesen og uttalelsen SSB kom med i 2010 om at disse sektorene ville være særlig utsatt for tap. Det som er viktig å merke seg er at de konstaterte tapene stammer fra kriminelle handlinger utført av profesjonelle rådgivere. Av den grunn vil ikke bedrageri gjort av kunder i de ulike sektorene være inkludert i denne undersøkelsen. Likevel viser tallene klare tendenser til at forsikring- og banksektoren er svært utsatt for tap.

5.4.4 Annen analyse

I tillegg til hypotesene er det samlet inn informasjon annen informasjon for å øke forståelsen for hvorfor kriminaliteten er begått. Dette vil dermed sammenliknes opp i mot relevante hypoteser. Begrunnelser for de ulike funnene ved sammenlikning med hypotesene gjelder diskusjonen som tilhører analysens hypotese, om ikke annet er poengtert eller analysert.

Det er innhentet informasjon angående antall aktører som er funnet skyldig som hovedmann og medvirker. Dette er blitt gjort for å øke forståelsen til hvordan ulike aktører i rådgivningsbransjen begår økonomisk kriminalitet. Dermed vil hovedmenn og medvirkere bli nærmere analysert opp i mot relevante hypoteser.

Det er her funnet 43 tilfeller hvor personer er dømt som hovedmann, og 4 tilfeller der vedkommende var medvirker. Det betyr at personer som har virket som hovedmannen utgjøre hele 91,49 prosent. Dette indikerer at det er betraktelig flere rådgivere som begår økonomisk kriminalitet uten at en annen part har bedt eller hatt et ønske om bistand for misligheten. I denne analysen foreligger det ingen nærmere usikkerhet relatert til funnet. Likevel er det fire tilfeller som er utelatt, grunnet frikjennelse og dødsfall. Om vi sammenlikner disse funnene med Økokrim sin trusselvurdering for 2015-2016, ser vi at det ikke samsvarer med deres forventning. Årsaken til dette er blant annet at vi analyserer en historisk periode, mens Økokrim forventer flere økonomiske misligheter med rådgiverinvolvering de kommende årene. Dermed vil det fortsatt kunne forventes at profesjonelle rådgivere vil begå mer økonomisk kriminalitet i fremtiden, til tross for at denne analysen ikke fanger opp trenden. For nærmere informasjon angående analysen se vedlegg 10.

Det også analysert om kriminaliteten er utført for egen eller foretakets vinning. Med dette mener vi om vedkommende har som hensikt å profitere seg selv, eller selskapet. Dette er gjort for å se hvilke motiver og eventuelt årsaker til hvorfor mislighetene er begått. Det fremkommer her at profesjonelle rådgiverne i størst grad begår økonomisk kriminalitet for egen privat vinning, og personene utgjør en andel på 68,09 prosent. Det gjelder 32 personer eller 29 saker, mens det er 12 personer eller 9 saker som har handlet i foretakets vinning. Her er det tre personer, eller 2 saker, hvor det ikke har vært mulig å identifiser om handlingen var begått for egen- eller foretakets vinning.

5.4.4.1 Bransje og hovedmann/medvirker

Årsaken til at bransje er nærmere analysert i forhold til om vedkommende er hovedmann eller medvirker, er for å kartlegge om enkelte bransjer besitter ulike muligheter for å begå økonomisk kriminalitet i rådgivningsbransjen. Ettersom at det er langt flere tilfeller hvor vedkommende er hovedmann, er det noe vanskelig å trekke klare slutninger angående medvirkere. Likevel påviser datagrunnlaget at advokater er den bransjen som i størst grad er dømt for medvirkning i økonomiske misligheter. Det er her tre personer som utgjør 16,67 prosent i advokatbransjen, men 75 prosent av alle personer som anses som medvirkere.

Branse og hovedmann/medvirker						
	Hovedmann	Prosent	Medvirker	Prosent	Totalt	Prosent
Advokat	15	83,33 %	3	16,67 %	18	38,30 %
Revisor	1	100,00 %	0	0,00 %	1	2,13 %
Konsulent	12	100,00 %	0	0,00 %	12	25,53 %
Bank/Finansrådgiver	8	100,00 %	0	0,00 %	8	17,02 %
Megler	1	100,00 %	0	0,00 %	1	2,13 %
Regnskapsfører	6	85,71 %	1	14,29 %	7	14,89 %
Total	43	91,49 %	4	8,51 %	47	100,00 %

Tabell 35: Bransje og hovedmann/medvirker

Dette kan komme av at advokater har et noe annerledes forhold til sine klienter enn de andre bransjene. De kan være godt kjent med sine klienter, men de kjenner særlig godt til sine faglige områder i næringslivet og de følgende regler. På denne måten vil klienter som har et ønske om å urettmessig tilegne seg verdier muligens ta kontakt med sin advokat i større grad enn andre for å få bistand i kriminaliteten. Om vi ser dette opp i mot revisorer og konsulenter, som har null tilfeller der de er medskyldige, har de i denne forstand en relativt sett annen rolle enn advokater ovenfor sine klienter. Revisorer har som nevnt tidligere både et ansvar ovenfor sine klienter og samfunnet. Ettersom at de fungerer som en vakthund i næringslivet, vil det være større fare for at de innrapporterer sine klienter dersom de spør om bistand i forbindelse med kriminaliteten. På den annen side har ikke konsulenter denne rollen ovenfor samfunnet. De skal tjene sine klienter innen for Norges lover som advokater. Likevel er de ikke like kjent med bransjen eller deres områdets regler. Dette kan være årsaken til at advokater i større grad er medskyldige i økonomisk kriminelle handlinger. Ett eksempel er LB-2012-107624. Dette omhandler en advokat som ble funnet skyldig som medvirker fordi han stilte sin bankkonto i Geneve disponibel til sin klient. Den kriminelle handlingen omhandler et grovt bedrageri hvor kunden var hovedmannen. Utover dette, er det ett tilfelle hvor regnskapsfører er straffet som medskylder. Dette gjelder LG-2014-64091, hvor medvirkeren ble instruert av styreleder til å utføre transaksjoner fra klientenes konto til sitt eget selskap og nedbetaling av gjeld. Ved dette er det regnskapsføreren som har tilgang til bankkontoene og mulighet til å gjennomføre kriminaliteten for sin overståtte som er hjernen bak handlingen.

5.4.4.2 Stilling og hovedmann/medvirker

Det blir her analysert i hvilken grad medskyldige er ledende ansatte eller ikke. Dette gjøres for å se om rådgiveres posisjon har en innvirkning på tilgang til potensiell forespørsel om bistand i økonomisk kriminalitet. Til tross for dette viser det seg at det er tre tilfeller der medvirker har en ledende stilling, og ett tilfelle hvor medvirker er en medarbeider. Førstnevnte gjelder LB-2012-107624, HR-2013-1383-A - Rt-2013-968 og LG-2014-64091 som omhandler to advokater og en regnskapsfører, mens sistnevnte gjelder LB-2011-162558 som omhandler en advokat. Dessverre er det ikke lett å trekke en klar slutning til dette funnet. Likevel kan det tyde på at det ikke er noen særlige forskjeller i mulighet enten personen innehar en ledende stilling eller ansatt. Tilvarende kan det tyde på at det ikke er noen forskjeller for mulighet som medvirker om vedkommende er advokat eller regnskapsfører i forhold til dere stilling.

Stilling og hovedmann/medvirker						
	Hovedmann	Prosent	Medvirker	Prosent	Totalt	Prosent
Ledende stilling	30	63,83 %	3	6,38 %	33	70,21 %
Ikke-ledende stilling	9	19,15 %	1	2,13 %	10	21,28 %
Usikkerhet					4	8,51 %
Totalt	39	82,98 %	4	8,51 %	47	100 %

Tabell 36: Stilling og hovedmann/medvirker

5.4.4.3 Bransje og egen-/foretaktesvinning

Videre er det analyseres om det eksisterer noen trender i de ulike bransjene opp mot om vedkommende handler for egen eller foretakets vegne. Dette er med på å kartlegge motivet i de ulike bransjene. Det fremkommer her at de fleste aktørene handler for egen vinning. Likevel viser det seg at det er fem konsulenter som har begått økonomisk kriminalitet på vegne av selskapet sitt. Til tross for at det er relativt sett mange konsulenter med foretakets vinning, utgjør dette kun 45 prosent av alle konsulentene som har begått økonomisk kriminalitet. Ellers ser vi at det er en relativ jevn fordeling mellom de ulike bransjene, og usikkerheten utgjør 8,51 prosent av den konkrete analysen.

Bransje og egen/foretaketsvinning						
	Egenvinning	Prosent	Foretaketsvinning	Prosent	Total	Prosent
Advokat	14	87,50 %	2	12,50 %	16	34,04 %
Revisor	1	100,00 %	0	0,00 %	1	2,13 %
Konsulent	6	54,55 %	5	45,45 %	11	23,40 %
Bank og forsikringssektor	7	87,50 %	1	12,50 %	8	17,02 %
Megler	0	0,00 %	1	100,00 %	1	2,13 %
Regnskapsfører	5	83,33 %	1	16,67 %	6	12,77 %
Usikkerhet					4	8,51 %
Total	33	70,21 %	10	21,28 %	47	91,49 %

Tabell 37: Bransje og egen-/foretakets vinning

5.4.4.4 Stilling og egen-/ foretaktesvinning

Avslutningsvis er det analysert om det er ulik andel i ledende og ikke ledende stillinger i forhold til om kriminaliteten har motiv i egen eller foretakets vinning. Det viser seg at personer med ledende stilling utgjør i underkant av halvparten av datasettet, noe som i seg selv indikerer at personer i ledende stilling begår flest misligheter. Om vi kun ser på personer i ledende stilling, begås kriminalitet med egenvinning som hensikt hele 70,21 prosent. Med andre ord har ledere i størst grad et motiv om å profitere seg selv. Utover dette er det en relativt jevn fordeling blant ledende og ikke-ledende stilling i foretakets vinning, og ikke-ledende stilling med egenvinning. Det er likevel viktig å merke seg at det ikke vil være av stor betydning for personer i ledende stilling som eier et selskap om misligheten begås for egen- eller foretakets vinning. Dette fordi eiere normalt mottar utbytte eller annen form for overskudd i selskapet.

Stilling og egen-/foretaketsvinning						
	Egenvinning	Prosent	Foretaketsvinning	Prosent	Totalt	Prosent
Ledende stilling	24	51,06 %	9	19,15 %	33	70,21 %
Ikke-ledende stilling	8	17,02 %	2	4,26 %	10	21,28 %
Usikkerhet					4	8,51 %
Totalt	32	68,09 %	11	23,40 %	47	100 %

Tabell 38: Stilling og egen-/foretakets vinning

5.5 Analyse som inkluderer det uidentifiserte datasettet

Gjennom oppgaven har vi snakket om at det under innhenting av data oppstod et datasett hvor vi ikke har klart å identifisere bransje eller arbeidsoppgaver på de domfelte. Vi har dermed valgt å gjøre en analyse som inkluderer de *uidentifiserte dommene*. I likhet med den foregående analysen vil vi også her se på aktuelle

faktorer og karakteristika hvor vi har klart å hente ut nødvendig informasjon. Datasettet inneholder 61 uidentifiserte dommer. Totalt er det 72 ulike aktører, med henholdsvis 66 menn og 6 kvinner. For å se en full oversikt over tallene som er benyttet i utregningen se vedlegg 2.

Vi har valgt å se på type kjønn, kriminell handling og det konstaterte tapet som har fulgt med. Med bakgrunn i disse faktorene har vi utført en kryssanalyse som også visere gjeldende tall for det kvalifiserte datasettet.

Kjønn og tap						
	Uidentifisert datasett			Kvalifisert datasett		
	Kvinne	Mann	Totalt	Kvinne	Mann	Totalt
Tap	109 226 666	371 079 566	480 306 232	51 839 455	527 941 000	579 780 454
Prosent	22,74 %	77,26 %	100 %	8,94 %	91,06 %	100 %
Gjennomsnitt kr	18 204 444	5 622 418	6 670 920	10 367 891	12 570 024	12 335 754

Tabell 39: Kjønn og tap

Tabellen ovenfor viser fordelingen av det konstaterte tapet på de ulike aktørgruppene. For å presisere, er det 47 aktører med 5 kvinner og 42 menn i det kvalifiserte settet. Selv i det uidentifiserte datasettet viser det seg at menn står for den største andelen av tap med 77,26 prosent. Likevel er det en jevnere fordeling blant kjønn og tap dersom vi sammenlikner med det identifiserte datasettet. Unndratt verdi for kvinner er i denne analysen på 22,74 prosent sammenliknet med verdier for 8,94 i den andre analysen. Basert på disse funnene har de 6 kvinnelige aktørene i det uidentifiserte settet ført til et større tap enn de 5 som inngår i det kvalifiserte datasettet. Ser vi på verdiene isolert sett har denne kvinnegruppen begått misligheter som har ført til tap for ca. det dobbelte, med verdier for henholdsvis 109 110 6666 kr mot 51 839 455 kr. Det interessante ved å se på tabellen ovenfor er de ulike gjennomsnittsverdiene. Både variasjonen mellom kjønnene, men også totalverdien som viser snitt per aktør uavhengig av kjønn. For kvinner er verdien nesten doblet i det uidentifiserte settet, mens det er en dobling av tapsverdi for menn i det kvalifiserte datasettet. Isoleres tapsverdien uavhengig av kjønn viser det kvalifiserte settet en verdi som er ca. 55 prosent større enn i det uidentifiserte settet.

Kriminell handling og tap				
	Uidentifisert datasett		Kvalifisert datasett	
	Tap	Prosent	Tap	Prosent
Bedrageri	107 443 264	22,37 %	339 778 245	58,60 %
Trygdebedrageri	2 708 817	0,56 %	476 788	0,08 %
Utroskap	44 774 798	9,32 %	146 800 470	25,32 %
Skatte-/avgiftunndragelse	273 636 653	56,97 %	7 091 852	1,22 %
Overtredelse av bok.loven	21 171 000	4,41 %	24 000 000	4,14 %
Overtredelse av aksjeloven		0 %	2 760 000	0,48 %
Korrupsjon		0 %	12 196 000	2,10 %
Heleri	65 000	0,01 %	1 450 000	0,25 %
Underslag	27 706 700	5,77 %	45 227 099	7,80 %
Hvitvasking	2 800 000	0,58 %		0 %
Totalt	480 306 232	100 %	579 780 454	100 %

Tabell 40: Kriminell handling og tap

Det er også gjort en analyse på hvilke kriminelle handlinger som har ført til tap. Ut fra resultatene i tabellen ovenfor er det største tapet båret på grunn av skatte- og avgiftsunndragelse. Dette innebærer alt fra fiktive fakturaer som er utstedt for å kunne trekke fra skatter og avgifter til ren mva. unndragelse. Totalt utgjør denne misligheten 56,97 prosent som er unndratt i det uidentifiserte datasettet, med verdier på 273 636 653 kr. Den nest største posten er bedrageri som står for 22,37 av den totale summen. Verdien strekker seg til 107 443 264 kr. Sammenlignet med det kvalifiserte datasettet viser det seg å være store variasjoner for hvilke kriminelle handlinger som har ført til tap. Det er bedrageri og utroskap som fører til det største tapet i det kvalifiserte settet med en andel på hele 83,92 prosent, og verdier for 486 578 719 kr.

Kjønn og kriminell handling								
	Uidentifisert datasett				Kvalifisert datasett			
	Kvinne	Mann	Totalt	Prosent	Kvinne	Mann	Totalt	Prosent
Bedrageri	2	27	29	40,28 %	1	8	9	19,15 %
Trygdebedrageri	2	7	9	12,50 %	2	1	3	6,38 %
Utroskap		5	5	6,94 %	9	9	9	19,15 %
Skatte-/avgiftunndragelse	1	10	11	15,28 %	1	1	1	2,13 %
Overtredelse av bok.loven		8	8	11,11 %	5	5	5	10,64 %
Overtredelse av aksjeloven			0	0,00 %	1	1	1	2,13 %
Korrupsjon			0	0,00 %	4	4	4	8,51 %
Heleri		1	1	1,39 %	1	1	1	2,13 %
Underslag	1	6	7	9,72 %	2	12	14	29,79 %
Hvitvasking		2	2	2,78 %			0	0 %
Totalt	6	66	72	100 %	5	42	47	100 %

Tabell 41: Kjønn og kriminell handling

Det er også gjort en analyse som ser på hvilke kriminelle handlinger kjønnene fordeler seg på. Ut ifra tabellen ovenfor ser vi at kvinnene fordeler seg på trygdebedrageri, bedrageri, skatte- og avgiftsunndragelse og underslag. Da det ikke er flere kvinner er det, som nevnt tidligere, ikke like lett å trekke rene konklusjoner som gir representative resultater. For menn er det derimot flere observasjoner. Likevel er det tydelig at posten som innebærer bedrageri har flest aktører på tross av at verdiene som er tapt kun er nest størst. Skatte- og avgiftsposten, som er den største hva gjelder verdi, kommer på en god annenplass utført av 10 mannlige aktører. Sammenliknet med det kvalifiserte datasettet viser tabellen store variasjoner på de ulike mislighetsformene. Blant de uidentifiserte dommene er det tydelig at det er bedrageri og skatte-/avgiftsunndragelse som er de største postene. I det kvalifiserte settet er det også mange innen bedrageri, men også utroskap og underslag viser seg å være kategorier hvor det er observert flere tilfeller. Ved å sammenlikne på denne måten vises spredningen av kriminelle handlinger, samtidig som tabellen viser hvordan aktørene ville blitt klassifisert dersom vi kunne konstatert at de uidentifiserte dommene innebar profesjonelle rådgivere.

Hovedmann/medvirker				
	Uidentifisert sett		Kvalifisert sett	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Hovedmann	66	91,67 %	43	91,49 %
Medvirker	6	8,33 %	4	8,51 %
Totalt	72	100 %	47	100 %

Tabell 42: Hovedmann/medvirker

Det siste vi ønsket å analysere i det uidentifiserte datasettet var hvorvidt de dømte opererte som hovedmenn eller medvirkere. Som tabellen ovenfor viser er fordelingen så godt som identisk ved å sammenlikne prosentandelen. I det uidentifiserte settet er det kun observert menn i rollen som medvirker. Disse tallene indikerer tydelig at de fleste som begår økonomisk kriminalitet, og blir dømt for det, utfører handlingen som hovedmann. Det har ikke vært tilstrekkelig informasjon til å gi informative analyser i forbindelse med stilling i det uidentifiserte settet.

5.6 Resultater

Analysen resulterer i at alle hypotesene beholdes. Funnene konstaterer følgende:

- *“Revisorer er mindre tilbøyelig for å begå økonomisk kriminalitet enn andre rådgivningsyrker”*. Resultatene viser at revisorer er den bransjen som begår økonomisk kriminalitet i lavest grad, sammen med eiendomsmevlere. På den annen side viser det seg at advokater er de som begår denne form for kriminalitet i hyppigst grad, med hele 38,3 prosent.
- *“Forsikrings- og banksektoren er aktører som særlig er utsatt for tap i de tilfellene hvor rådgivere er involvert i økonomisk kriminalitet”*. Det viser seg at bank- og forsikringssektoren bærer størst tap som følge av økonomisk kriminalitet med rådgiverinvolvering. Totalt utgjør dette tapet 63,14% når tapsverdien legges til grunn, mens hyppigheten påviser 26,83 prosent. Til sammenlikning fører klienter oftere til tap, men om vi ser på tapsverdiene utgjør det kun 5,71 prosent.
- *“Det begås oftere økonomisk kriminalitet av medarbeidere med høyere stillinger i rådgivningsbransjen”*. Funnene viser at personer med ledende stilling begår så ofte som 68,09 prosent av denne typen kriminalitet. I tillegg tilegner de seg urettmessig verdier på 55,7 prosent av det totale tapet. Her er det eiere av selskapet som er involvert i den daglige drift som særlig utpeker seg, da de utgjør 30 prosent av alle i ledende stilling.
- *“Det er flere menn enn kvinner som begår økonomisk kriminalitet med rådgiverinvolvering på arbeidsplassen”*. Resultatene viser at menn utgjør så mye som 89,36 prosent av alle tilfeller der økonomisk kriminalitet er utført av profesjonelle rådgivere.
- *“Det foregår mer korrupsjon og underslag med rådgiverinvolvering i privat- enn offentlig sektor”*. Totalt viser det seg at den private sektoren står for hele 97,87% av økonomisk kriminalitet som er begått. Det er her kun ett tilfelle hvor en profesjonell rådgiver har begått økonomisk

kriminalitet i offentlig sektor. Dette var utført via en rådgiverstilling i NAV.

- *“Profesjonelle rådgivere får i hyppigere grad redusert, kontra økt, straff i forbindelse med økonomisk kriminalitet”*. Avslutningsvis påviste denne hypotesen at rådgivere i snitt mottar 8,945 måneder i redusert straff.

6.0 Konklusjon og videre forskning

6.1 Hovedfunn tilknyttet problemstillingen

Formålet med denne oppgaven er å gjøre en nøye vurdering og undersøkelse av hvor tilbøyelig profesjonelle rådgivere er for økonomisk kriminalitet i norsk sektor. Et av områdene er undersøkt, er om det er en type rådgiver som utpekte seg mer enn andre. I tillegg fant vi det interessant å se etter klare trender på hvilken type kriminalitet som utføres hyppigere enn andre.

“Hvilke typer rådgivere er mest tilbøyelig til å begå økonomisk kriminalitet i Norge, og hvilke former for økonomisk kriminalitet er de særlig involvert i?”

Problemstillingen besvares ved hjelp av hypotesene og ulike kryssanalyser. Funnene gir klare indikasjoner på at det er én yrkesgruppe som utpeker seg mer enn andre. I den forbindelse har vi beskrevet sammenhenger vi mener eksisterer, og som kan tenkes å være mulige bakenforliggende faktorer, til at nettopp advokater er de som hyppigst begår økonomisk kriminalitet blant de profesjonelle rådgiverne. Det er et interessant funn da advokater og jurister er den posisjonen i samfunnet som arbeider for og med Norges lover. En av årsakene kan være at enhver advokat kjenner til sitt eget fagfelt innen de ulike regelverkene, næringslivet og ulike smutthull. Dette kan også være en av årsakene til at de er den bransjen som i størst grad er funnet skyldig som medvirkere. Dette må da ses i sammenheng med at rollen de innehar ikke har et direkte samfunnsansvar slik som revisorer har. I tillegg er de gjerne godt kjent med sine klienter og deres posisjon, som resulterer i en annen type relasjon enn det andre rådgivere har til sine klienter.

Videre viste det seg at mannlige advokater står for den største andelen av økonomisk kriminalitet i rådgivningsbransjen om vi sammenlikner med kjønn. De utgjør 38,3 prosent av alle aktører. På den annen side utgjør revisorer kun 2,13 prosent, hvor ingen kvinner er identifisert. Dette kan ha en sammenheng med at revisor fungerer som en vakthund i samfunnet. Av den grunn kan det være andre faktorer som moral og etikk som spiller inn. En revisor skal kontrollere feil i bedrifters regnskap for å skape en sunn, bærekraftig og effektiv økonomi i samfunnet. Dette kan være en av grunnene til at disse rådgiverne ønsker å jobbe

innen revisjonsbransjen, eller at disse verdiene tilegnes gjennom arbeidsoppgaver og kolleger.

I den forbindelse skal det nevnes at mannlige konsulenter utgjør 23,4 prosent, noe som vil si at konsulenter kommer på en god annenplass i forhold til hvor hyppig de begår denne typen kriminalitet. Kjønnfordelingen i disse bransjene kan begrunnes i undersøkelsen som er utført av Bergens næringsråd. Deres undersøkelse viser at det er en relativt jevn fordeling av kvinner og menn på lavere nivå i rådgivningsbransjen. Derimot skjer det en kraftig reduksjon på høyere nivåer. Dette til tross for at alle ønsket en jevnere fordeling. Disse funnene samsvarer med resultatene som er funnet under *ledende stilling* og *ikke-ledende stilling*. I den sammenheng er det også gjort resultater som viser til at aktører med en ledende stilling i hyppigere grad begår misligheter med egenvinning som hensikt, kontra foretakets vegne. Den største gruppen av personer med ledende stilling som har et motiv om egenvinning er advokater, og utgjør en andel på 29,79 prosent.

Oppsummert er det flest menn, og flere i den private sektoren, som begår økonomisk kriminalitet i rådgivningsbransjen isolert sett. I denne sammenheng er det gjort funn på at det offentlige bærer det nest største tapet av unndratte midler. Likevel må det konstateres at det ikke begås mange misligheter med rådgiverinvolvering i denne sektoren. Årsaken til dette kan være at det er svært få stillinger som innebærer rådgivning, i tillegg til at det offentlige ofte består av svært rigide systemer.

Samtidig er det viktig å merke seg at det store gapet mellom kvinner og menn som begår økonomiske misligheter skyldes flere faktorer. Først og fremst er det relativt store inntektsforskjeller som tilsier at kvinner i større grad burde være mer tilbøyelig til å unndra midler. Årsaken til at snittinntekten til kvinner er såpass lav kan trekkes tilbake til undersøkelsen fra Bergen næringsråd, hvor det fremkommer at det er færre kvinner i ledende stillinger i rådgivningsbransjen. Likevel må det nevnes at kvinner begår betraktelig færre tilfeller av økonomisk kriminalitet. Dette kan skyldes at kvinner ikke føler det samme presset som menn i form av suksess og god økonomi. Som våre resultater viser har kvinner urettmessig tilegnet seg verdier på 51 839 455 kr som tilsvarer 8,94 prosent, mens menn står for de

resterende 91,06 prosent som tilsvarer 527 941 000 kr. En annen årsak kan være at en stor andel av sysselsatte kvinner jobber innen omsorgsykker, hvor profesjonell rådgivning ikke er like aktuelt. Generelt sett indikerer dette at det er færre kvinner i rådgivningsbransjen. En siste faktor kan være at kvinner som er i den alderen der familieførøkelse står på agendaen ofte setter karrieren på vent. Av den grunn oppnår de ikke den samme karrierestigen like hurtig som menn.

Avslutningsvis viser det seg at profesjonelle rådgivere som begår økonomisk kriminalitet i snitt oppnår en reduksjon i straff på 8,945 måneder. Dette er et interessant funn med tanke på det store tapet de påfører samfunnet og de andre interessentene. En av de bakenforliggende faktorene er at det foreligger tregheter i rettssystemet, som fører til at straffeutmålingen reduseres. Et godt eksempel på dette er den norskasiatiske kvinnen som ga råd til andre aktører om hvordan de kunne undra skatt. Hun ble pågrepet 1 februar 2013, mens saken ikke startet i tingretten før tre og ett halvt år senere. Dette er ett av mange saker som ikke fanges opp i oppgavens datasett, og vi forventer at det eksisterer flere slike tilfeller. Alt i alt fører dette til at sakene som er behandlet i tidsrommet 2012-2015 også kan inneholde saker som er begått før 2012. Dermed kunne de forventningene som lå til grunn hatt en sterkere påvisning om datasettet kun omhandlet saker som faktisk ble begått i vår valgte periode.

For å besvare problemstillingen resulterer funnene i at det er ledende, mannlige advokater i den private sektoren som er mest tilbøyelige til å begå økonomisk kriminalitet i rådgivningsbransjen. Formen for kriminalitet som særlig utpeker seg viser seg å være underslag og deretter økonomisk utroskap. Tapene som oppstår relatert til dette belaster forsikring og banksektoren i størst grad. Likevel utgjør profesjonelle rådgivere kun 4,54 prosent av all økonomisk kriminalitet som har begått i tidsperioden 2012-2015.

6.2 Oppgavens begrensninger

Som nevnt innledningsvis har vi foretatt konkrete avgrensninger i denne oppgaven. Dette har igjen ført til at oppgaven innebærer visse begrensninger. Vårt fokusområde har vært å undersøke domfellelser i tidsperioden 2012-2015, som omhandler økonomisk kriminalitet i lagmannsrett eller Høyesterett. Med

bakgrunn i dette har vi dermed ikke inkludert tingretten. Det er også utelatt noen lover og bestemmelser som karakteriseres som økonomisk kriminalitet, men som vi anser som mindre gjeldende hva angår profesjonelle rådgivere.

I forhold til domfellelsene som er publisert på Lovdata Pro, er en av de mest fremtredende begrensingene at flere av sakene er nokså anonymiserte. Med dette mener vi at det ikke foreligger tilstrekkelig informasjon til at vi kan ta et valg om saken angår profesjonelle rådgivere eller ikke. Bransje og arbeidsoppgaver er dermed unnlatt i disse dommene. Det har også vært tilfeller der det er mangelfull informasjon til å kunne besvare de andre hypotesene. Av den grunn er ikke datasettet komplett på alle områder, og vi har måtte ta et aktivt valg om å fordele dataen i to ulike kategorier; Ett kvalifisert- og ett uidentifisert sett.

Andre begrensninger i oppgaven knytter seg til økonomisk kriminalitet i seg selv som tema. Med dette tenker vi på det faktum at det omhandler mørkbelagte tall, og at ikke all kriminalitet kommer til overflaten. I tillegg er det også tilfeller som oppdages og løses i første instans. Enten i form av en intern løsning på arbeidsplass, eller at saken tas til tingretten. Et annet aspekt som er viktig er at konklusjonen i oppgaven bygger på anmeldte saker som har gått videre til høyere rettsinstans. De aller fleste Økokrim-saker blir enten ikke anmeldt eller avgjøres i tingretten. Dette har en direkte effekt på datasettet i denne oppgaven. Både fordi det betyr at det er flere tilfeller som skulle vært rapportert, men som enda ikke er oppdaget, og fordi saker som er tatt til tingretten bevisst ikke er inkludert i datasettet. Av den grunn er det vanskelig å si eksakt hvor store tall det faktisk er snakk om, i tillegg til hvor mange tilfeller som faktisk involverer profesjonelle aktører.

6.3 Videre forskningsområder

Funnene fra analysen viser at det er mange aspekter som må vurderes når det begås økonomisk kriminalitet med rådgiverinvolvering. Først og fremst er det snakk om betydelige summer som unndras eller behandles feil. Dette fører til store konsekvenser for både samfunnet og de enkelte selskapene. Det brukes mye tid og ressurser for å oppklare mislighetene, som aller helst skulle vært brukt på andre fornuftigheter. I den forbindelse anser vi det som viktig å iverksette noen tiltak i

kombinasjon med videre analysearbeid på følgende områder.

Denne oppgaven begrenser seg til å kun se på tidsperioden fra 2012 til 2015. For videre forskning vil det være interessant å gjøre en liknende undersøkelse for å se på utviklingen i senere år. Her vil det være særlig interessant å se om den nye straffeloven medfører endringer i straffutmåling for hvitsnipper i rådgivningsbransjen. Med denne lovendringen vil det kunne foreligge endring i straff relatert til medvirkere som begår økonomisk kriminalitet. Denne type forskning vil være mer interessant om noen år, da det vil kunne ta lang tid før saker som har foregått i 2015 og senere blir dømt etter den nye straffeloven i domstolene.

Videre vil det også være en stor fordel å inkludere dommer fra tingretten i tillegg til Høyesteretten og lagmannsretten. På den måten oppnås det et større utvalg som reduserer usikkerhetsmomentet ved at flere dommer inkluderes. Til tross for at hele populasjonen i Høyesterett og lagmannsretten er tatt i bruk, vil populasjonen i tingretten kunne være noe ulik, siden flere saker er ferdig behandlet i første rettsinstans. På denne måten kan dette grunnlaget være noe mer representativt i forhold til den reelle populasjonen, altså alle aktører som har begått økonomisk kriminalitet som også omhandler mørketall.

Som beskrevet tidligere utgjør økonomisk kriminalitet begått av profesjonelle rådgivere en stadig større trussel mot samfunnet. Dermed vil det også være interessant å gjøre en analyse som baserer seg på to perioder for å vurdere endringen i økonomisk kriminalitet som er utført av profesjonelle rådgivere. På denne måten vil det være mulig å bekrefte hvor stor trussel profesjonelle rådgivere utgjør mot samfunnet i dag, kontra tidligere.

7.0 Litteratur

- ACFE. (2014). *Report to the Nations on Occupational Fraud and Abuse*. ACFE.
- ACFE. (2017). *Report to the nations on occupational fraud and abuse*. Hentet Mars 31, 2017 fra <http://www.acfe.com/rtt2016.aspx>
- Advokatfirmaet RUV. (u.d.). *Jusinfo.no*. Hentet Juni 13, 2017 fra Strafferett: <http://www.jusinfo.no/index.php?site=default/721/2022/2025/2026>
- Annar Holm, P. (2017, Mars 21). *Aftenposten*. Hentet Juni 16, 2017 fra Mann skal ha hjulpet flere hundre kolleger med å snyte på skatten. Skattejegere er på sporet av opptil 25 svindlernetterverk.: <http://www.aftenposten.no/norge/Mann-skal-ha-hjulpet-flere-hundre-kolleger-med-a-snyte-pa-skatten-Skattejegere-er-pa-spoeret-av-opptil-25-svindlernetterverk-604884b.html>
- Annar Holm, P., & Li Dragland, L. (2016, August 23). *Aftenposten*. Hentet Juni 16, 2017 fra Nekter for å ha hjulpet over 2100 personer med skattejuks: <http://www.aftenposten.no/norge/Nekter-for-a-ha-hjulpet-over-2100-personer-med-skattejuks-602628b.html>
- Arvnes, E. (2016, August 25). *KPMG*. Hentet Januar 4, 2017 fra Hvem begår økonomisk kriminalitet?: <https://home.kpmg.com/no/nb/home/nyheter-og-innsikt/2016/08/hvem-begar-okonomisk-kriminalitet.html>
- BDO. (2013). *Tar ikke økonomisk kriminalitet på alvor*. Hentet Januar 13, 2017 fra https://www.bdo.no/fileshare/filarkivroot/Gransking/Byggebransje_Øk%20krim.pdf
- Bergen Næringsråd. (2017). *Kjønnsfordeling i bransjen - Strategiske Rådgivere*. Bergen: Bergen Næringsråd.
- Bjørndal, B. (2015, Oktober 27). *Dagens Næringsliv*. Hentet fra Derfor ble Actagründeren dømt: <http://www.dn.no/nyheter/politikkSamfunn/2015/10/27/1239/Actasaken/derfor-ble-actagrnderen-dmt>
- Cressey, D. R. (1973). *Other People's Money*.
- DN. (2013, Juni 28). *DN*. Hentet Mai 30, 2017 fra Norconsult frifunnet av Høyesterett: <https://www.dn.no/nyheter/politikkSamfunn/2013/06/28/norconsult-frifunnet-av-hoyesterett>
-

-
- Ellingsen, D. (2010, Juni 21). *Statistisk Sentralbyrå*. Hentet Januar 4, 2017 fra Økonomisk kriminalitet Færre virksomheter utsatt?: <http://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/faerre-virksomheter-utsatt>
- Ellingsen, D. (2010, Juni 24). *Økonomisk kriminalitet Færre virksomheter utsatt?* Hentet April 4, 2017 fra Samfunnsspeilet 2010/3: <http://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/faerre-virksomheter-utsatt>
- Finansdepartementet. (2012, Februar 28). *Regjeringen*. Hentet Januar 2, 2017 fra Økonomisk kriminalitet: https://www.regjeringen.no/no/tema/okonomi-og-budsjett/norsk_okonomi/okonomisk-kriminalitet-2/id415043/
- Finanstilsynet. (2017, November). Hentet Juli 4, 2017 fra Finanstilsynet: https://www.finanstilsynet.no/contentassets/ff33953201344556879eb1f2613e7a43/arsmelding_2016.pdf
- Ghauri, P., & Grønhaug, K. (2010). *Research Methods in Business Studies*.
- Gottschalk, P. (2010). *Ledelse og økonomisk kriminalitet*. Oslo: Cappelen Damm.
- Gottschalk, P. (2011). Executive positions involved in white-collar crime. *Journal of Money Laundering Control, Vol 4(4)*, ss. 300-312.
- Gottschalk, P. (2012a). *Kvinner i økonomisk kriminalitet*. Oslo: Akademika forlag.
- Gottschalk, P. (2012). *Kvinner i økonomisk kriminalitet*. Oslo: Akademika.
- Grønmo, S. (2004). *Samfunnsvitenskapelige metoder*. Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.
- Gripsrud, G., Olsson, U. H., & Silkoset, R. (u.d.). *Metode og dataanalyse. Beslutningsstøtte for bedrifter ved bruk av Jmp, Excel og SPSS*. Cappelen Damm akademisk.
- Gunnar, A., Tore, S., Christian, R., & Jon, G. (2015, Desember 13). *SNL*. Hentet Juni 21, 2017 fra Anke – sivile saker: https://snl.no/anke_-_sivile_saker
- Haakaas, E. (2013, Mai 31). *Aftenposten*. Hentet Juli 3, 2017 fra 642 i juksenettverk får skattesmell: <https://www.aftenposten.no/norge/642-i-juksenettverk-far-skattesmell-118059b.html>
- Lothe, I. K., & Hjort, C. B. (2015, Oktober 8). *Foretaksstraffen skjerpes - straff uten skyld*. Hentet Juni 16, 2017 fra <https://www.hjort.no/foretaksstraffen-skjerpes-strauff-uten-skyld>
-

-
- Lovdata. (2015, Juli 31). *Ny straffelov - medvirkning*. Hentet Juni 16, 2017 fra https://lovdata.no/artikkel/ny_straffelov_-_medvirkning/1585
- Lovdata. (2015, Oktober 1). *Straffeloven 2005 – viktige endringer*. Hentet Juni 15, 2017 fra https://lovdata.no/artikkel/straffeloven_2005__viktige_endringer/1614
- Lovdata. (2016). *Om Lovdata*. Hentet Januar 9, 2017 fra https://lovdata.no/info/om_lovdata
- Matningsdal, M. (2015). *Nytt i ny straffelov*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Norges Domstoler. (2017, Januar 4). *Tingrettene*. Hentet Juni 14, 2017 fra <https://www.domstol.no/no/Om-domstolene/De-alminnelige-domstolene/Tingrettene/>
- Olsen, A. B. (2007). *Økonomisk kriminalitet: Avdekking, granskning og forebygging*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Regjeringen. (2000). *Erstatning til ofrene hvor tiltalte frifinnes for straff*. Hentet Juli 2, 2017 fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2000-33/id143397/sec6>
- Regjeringen. (2009). *Regjeringen*. Hentet Januar 5, 2017 fra NOU 2009:4 - Tiltak mot skatteunndragelser: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2009-04/id547064/sec4>
- Regjeringen. (27, Januar 2016). *Regjeringen forsterker innsatsen mot økonomisk kriminalitet*. Hentet Januar 2, 2017 fra <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/regjeringen-forsterker-innsatsen-mot-okonomisk-kriminalitet/id2472224/>
- Skatteetaten. (2016). *Skatteetatens undersøkelse om etterlevelse, rapportering og oppdagelsesrisiko (SERO) 2016: Holdningsundersøkelse i næringslivet*. Skatteetaten.
- Skatteetaten. (2016). *Skatteetatens undersøkelse om etterlevelse, rapportering og oppdagelsesrisiko (SERO) 2016: Holdningsundersøkelse i næringslivet*. Skatteetaten. Hentet fra http://www.skatteetaten.no/globalassets/pdf/nettpresentasjon-sero-2016_versjon-2.pdf
- Skatteetaten. (2016). *Skatteetatens undersøkelse om etterlevelse, rapportering og oppdagelsesrisiko (SERO) 2016: Holdningsundersøkelse i næringslivet*. Skatteetaten.
-

-
- Skatteetaten. (2016, Juni 10). *Skjerper kampen mot a-krim*. Hentet April 4, 2017 fra <http://www.skatteetaten.no/no/Om-skatteetaten/Presse/Nyhetsrommet/Pressemeldinger/pressemeldinger-2016/skjerper-kampen-mot-akrim/>
- SSB. (2015, April 15). *Anmeldte lovbrudd 2014*. Hentet April 4, 2017 fra <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/statistikker/lovbrudda/aar/2015-04-15>
- SSB. (2016, November 15). *SSB*. Hentet Januar 5, 2017 fra Årlig Nasjonalregnskap, 2014-2015: <http://ssb.no/nasjonalregnskap-og-konjunkturer/statistikker/nr/aar/2016-08-31?fane=tabell&sort=nummer&tabell=276531>
- SSB. (2016). *SSB*. Hentet Juni 23, 2017 fra Virksomheter, 1. januar 2016: <https://www.ssb.no/virksomheter-foretak-og-regnskap/statistikker/bedrifter/aar/2016-01-22?fane=tabell&sort=nummer&tabell=253390>
- SSB. (2017, Juni 15). Hentet Juni 21, 2017 fra Fakta om likestilling: <https://www.ssb.no/befolkning/nokkeltall/likestilling>
- Stoveland, P. H. (1998, Mai). *Magma*. Hentet Januar 3, 2017 fra Skattyters opplysningsplikt til ligningsmyndighetene: <https://www.magma.no/skattyters-opplysningsplikt-til-ligningsmyndighetene>
- Økokrim. (2013). *Trusselvurdering. Økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet 2013-2014*. Økokrim.
- Økokrim. (2015, Januar 13). *Trusselvurdering 2015-2016: Økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet*. Økokrim. Hentet Januar 5, 2017 fra Trusselvurdering 2015-2016: Økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet: <http://www.okokrim.no/definisjon-okonomisk-kriminalitet>
- Økokrim. (2015, Januar 13). *Økokrim*. Hentet fra Økonomisk Kriminalitet: <http://www.okokrim.no/definisjon-okonomisk-kriminalitet>
- Økokrim. (2015, Januar 13). *Økokrim*. Hentet Januar 6, 2017 fra Økonomisk kriminalitet: <http://www.okokrim.no/definisjon-okonomisk-kriminalitet>
- Økokrim. (2016, September 7). *Enheten for finansiell etterretning (EFE)*. Hentet Januar 13, 2017 fra <http://www.okokrim.no/efe>
-

-
- Økokrim. (2016). *MT-rapporter de siste fem årene*. Hentet Januar 13, 2017 fra http://www.hvitvasking.no/globalassets/mt-rapporter_2015.pdf
- Økokrim. (2016, November 9). *Trendrapporter fra ØKOKRIM*. Hentet Februar 15, 2017 fra Trendrapport 2015–2016: Økt profesjonalisering: <http://www.okokrim.no/trender>
- Økokrim. (2016, Juni 13). *Tverrfaglig samarbeid i kampen mot arbeidslivskriminalitet*. Hentet Januar 2, 2017 fra <http://www.okokrim.no/tverrfaglig-samarbeid-i-kampen-mot-arbeidslivskriminalitet>
- Økokrim. (2016, September 5). *Økokrim*. Hentet Januar 5, 2017 fra Statistikk: <http://www.okokrim.no/om-okokrim-statistikk>
- Økokrim. (2017, Mars 8). *Enheten for finansiell etterretning (EFE)*. Hentet Juni 5, 2017 fra <http://www.okokrim.no/efe>
- Økokrim. (2017). *MT-rapporter siste fem år*. Hentet April 20, 2017 fra [http://www.okokrim.no/www/okokrim/resource.nsf/files/497249223-mt_rapportering_2016/\\$FILE/mt_rapportering_2016.pdf](http://www.okokrim.no/www/okokrim/resource.nsf/files/497249223-mt_rapportering_2016/$FILE/mt_rapportering_2016.pdf)
- Økokrim. (2015). *Trusselvurdering 2015/2016: økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet*. Oslo: Wittusen og Jensen.

8.0 Figurliste

Tabell 1: Hvor er aksept for unndragelser mest utbredt	21	
Tabell 2: Min virksomhet må ofte konkurrere mot andre bedrifter som unndrar	22	
Tabell 3: MT-rapport 2012-2016	23	
Tabell 4: Lover og paragrafer benyttet i undersøkelsen	32	
Tabell 5: Kvalifiserte dommer i datasettet	32	
Tabell 6: Skjema brukt under selektering av dommer	33	
Tabell 7: Uidentifiserte dommer	34	
Tabell 8: Nøkkeltall	43	
Tabell 9: Hvor stor sannsynlighet tror du det er for at skattemyndighetene oppdager unndragelser?	44	
Tabell 10: I min bransje er det vanskelig å unndra	44	
Tabell 11: Bransjefordeling	45	
Tabell 12: Tap i de ulike sektorene	46	
Tabell 13: Det offentlige	48	
Tabell 14: Tapsverdi per sektor	49	
Tabell 15: Usikkerhet relatert til tapsverdi	49	
Tabell 16: Resultat av Petter Gottschalks undersøkelse	50	
Tabell 17: Stilling	50	
Tabell 18: Ledende stillinger	51	
Tabell 19: Urettmessige tilegnede verdier	51	
Tabell 20: Dømte kvinner og menn	53	
Tabell 21: Kjønn og kriminell handling	54	
Tabell 22: Privat vs. offentlig sektor	55	
Tabell 24: Kjønn og stilling	60	
Tabell 25: Daglige ledere i AS	Tabell 26: Daglige ledere i ASA	60
Tabell 27: Styrerepresentanter i AS	Tabell 28: Styrerepresentanter i ASA	61
Tabell 29: Tap fordelt på kjønn og stilling	62	
Tabell 30: Kjønnfordeling i privat sektor	Tabell 31: Kjønnfordeling i offentlig sektor	63
Tabell 32: Kjønn og offentlig/privat sektor	64	
Tabell 33: Kjønn og bransje	64	
Tabell 34: Tap fordelt på bransje og kjønn	66	
Tabell 35: Bransje og hovedmann/medvirker	68	
Tabell 36: Stilling og hovedmann/medvirker	69	
Tabell 38: Stilling og egen-/foretakets vinning	70	
Tabell 39: Kjønn og tap	71	
Tabell 40: Kriminell handling og tap	72	
Tabell 41: Kjønn og kriminell handling	72	

Tabell 42: Hovedmann/medvirker**73**

Figur 1: Ulike typer økonomisk kriminalitet	9
Figur 2: Mislighetstriangelet	10
Figur 3: Den siktede kvinnens nettverk og fikse fradrag	18

9.0 Vedlegg

Vedlegg 1: Analyserte dommer inndelt etter rettsinstans

Høyesterett			
1	HR-2015-2221-U - Rt-2015-1209	43	HR-2014-471-A - Rt-2014-211
2	HR-2015-2033-A - Rt-2015-1103	44	HR-2014-467-U - Rt-2014-222
3	HR-2015-1040-U - Rt-2015-536	45	HR-2013-2642-U - Rt-2013-1738
4	HR-2015-539-A - Rt-2015-295	46	HR-2013-2648-U - Rt-2013-1711
5	HR-2014-884-U - Rt-2014-471	47	HR-2013-2408-A - Rt-2013-1501
6	HR-2013-2346-U - Rt-2013-1458	48	HR-2013-1526-U - Rt-2013-1064
7	HR-2013-2121-A - Rt-2013-1254	49	HR-2013-146-A - Rt-2013-80
8	HR-2013-1716-U - Rt-2013-1095	50	HR-2012-2364-U - Rt-2012-1898
9	HR-2013-1061-U - Rt-2013-696	51	HR-2012-2221-U - Rt-2012-1803
10	HR-2013-993-U - Rt-2013-664	52	HR-2012-2092-U - Rt-2012-1663
11	HR-2013-502-U - Rt-2013-292	53	HR-2012-1826-A - Rt-2012-1458
12	HR-2013-279-A - Rt-2013-169	54	HR-2012-1806-U - Rt-2012-1435
13	HR-2013-169-U - Rt-2013-105	55	HR-2012-1793-U - Rt-2012-1431
14	HR-2013-102-U - Rt-2013-51	56	HR-2012-1551-U - Rt-2012-1207
15	HR-2013-52-U - Rt-2013-9	57	HR-2012-1504-U - Rt-2012-1202
16	HR-2013-13-U - Rt-2013-1	58	HR-2012-1435-U - Rt-2012-1175
17	HR-2012-2276-U - Rt-2012-1825	59	HR-2012-1323-A - Rt-2012-1051
18	HR-2012-2267-U - Rt-2012-1824	60	HR-2012-924-A - Rt-2012-705
19	HR-2012-1987-A - Rt-2012-1601	61	HR-2012-778-U - Rt-2012-601
20	HR-2012-1983-U - Rt-2012-1595	62	HR-2012-383-U - Rt-2012-321
21	HR-2012-1680-A - Rt-2012-1288 - UTV-2012-1352	63	HR-2012-206-U - Rt-2012-134
22	HR-2012-1605-U - Rt-2012-1239	64	HR-2012-43-U - Rt-2012-15
23	HR-2012-1576-U - Rt-2012-1227 - UTV-2012-1346	65	HR-2015-2177-U - Rt-2015-1201
24	HR-2012-568-U - Rt-2012-418	66	HR-2015-534-U - Rt-2015-302
25	HR-2012-409-A - Rt-2012-313	67	HR-2015-87-U - Rt-2015-42
26	HR-2015-1339-A - Rt-2015-746	68	HR-2014-2275-U - Rt-2014-1097
27	HR-2014-631-A - Rt-2014-321	69	HR-2014-1850-U - Rt-2014-843
28	HR-2012-340-U - Rt-2012-277	70	HR-2014-1675-U - Rt-2014-744
29	HR-2015-2526-A - Rt-2015-1435	71	HR-2014-198-A - Rt-2014-59
30	HR-2015-2104-A - Rt-2015-1153	72	HR-2013-2238-U - Rt-2013-1343
31	HR-2015-1881-A - Rt-2015-1004	73	HR-2013-2162-U - Rt-2013-1297
32	HR-2015-856-A - Rt-2015-438	74	HR-2013-2099-U - Rt-2013-1233
33	HR-2015-809-U - Rt-2015-408	75	HR-2013-1452-U - Rt-2013-1042
34	HR-2015-735-A - Rt-2015-378	76	HR-2013-1383-A - Rt-2013-968
35	HR-2015-682-U - Rt-2015-345	77	HR-2013-1167-U - Rt-2013-833
36	HR-2015-505-U - Rt-2015-266	78	HR-2013-1090-A - Rt-2013-741
37	HR-2015-280-U - Rt-2015-149	79	HR-2013-1085-A - Rt-2013-718
38	HR-2014-2436-U - Rt-2014-1241	80	HR-2014-1854-U - Rt-2014-847
39	HR-2014-2306-U - Rt-2014-1126	81	HR-2013-650-A - Rt-2013-416
40	HR-2014-2254-U - Rt-2014-1091	82	HR-2012-2397-A - Rt-2012-1968
41	HR-2014-1854-U - Rt-2014-846	83	HR-2012-2306-U - Rt-2012-1857
42	HR-2014-1842-U - Rt-2014-836	84	HR-2012-1838-U - Rt-2012-1468
		85	HR-2012-1821-U - Rt-2012-1466
		86	HR-2012-1665-A - Rt-2012-1282
		87	HR-2012-1600-U
		88	HR-2012-1427-U - Rt-2012-1169
		89	HR-2012-1228-A - Rt-2012-921
		90	HR-2012-1137-U - Rt-2012-868
		91	HR-2012-810-A - Rt-2012-622
		92	HR-2013-151-U - Rt-2013-98
		93	HR-2012-2057-U - Rt-2012-1685
		94	HR-2013-798-U - Rt-2013-498
		95	HR-2013-2059-U - Rt-2013-1219
		96	HR-2013-1089-U - Rt-2013-746
		97	HR-2012-1268-U - Rt-2012-978
		98	HR-2015-2469-A - Rt-2015-1355
		99	HR-2014-205-U - Rt-2014-78
		100	HR-2012-867-U - Rt-2012-652
		101	HR-2015-2121-A - Rt-2015-1165
		102	HR-2013-2450-U - Rt-2013-1549
		103	HR-2013-2096-U - Rt-2013-1281
		104	HR-2013-1939-U - Rt-2013-1172
		105	HR-2013-1317-A - Rt-2013-905
		106	HR-2013-66-U - Rt-2013-19
		107	HR-2012-1340-A - Rt-2012-1120
		108	HR-2012-1243-A - Rt-2012-941
		109	HR-2012-149-A - Rt-2012-65
		110	HR-2015-1405-A - Rt-2015-844
		111	HR-2013-1386-A - Rt-2013-983
		112	HR-2013-135-U - Rt-2013-62
		113	HR-2012-1332-A - Rt-2012-1098
		114	HR-2012-679-U - Rt-2012-517
		115	HR-2012-330-A - Rt-2012-243
		116	HR-2014-1360-A - Rt-2014-691
		117	HR-2013-476-U - Rt-2013-236
		118	HR-2013-191-A - Rt-2013-110
		119	HR-2012-1415-U - Rt-2012-1167
		120	HR-2012-1307-U - Rt-2012-1047
		121	HR-2015-2403-U - Rt-2015-1319
		122	HR-2014-2327-F - Rt-2014-1123
		123	HR-2014-1779-A - Rt-2014-786
		124	HR-2013-1394-A - Rt-2013-1025
		125	HR-2013-1220-U - Rt-2013-846
		126	HR-2013-655-U - Rt-2013-432

Agder Lagmannsrett			
1	LA-2015-122476	55	LA-2014-161875
2	LA-2015-96910	56	LA-2014-114990
3	LA-2015-24089	57	LA-2014-148079
4	LA-2015-84753	58	LA-2014-133273
5	LA-2015-61891	59	LA-2014-120932
6	LA-2015-64943	60	LA-2014-72848
7	LA-2014-143001	61	LA-2014-75288
8	LA-2014-157448	62	LA-2014-58285
9	LA-2014-159717	63	LA-2014-98798
10	LA-2014-51693	64	LA-2014-35623
11	LA-2014-16388	65	LA-2014-18649
12	LA-2013-11103	66	LA-2014-38590
13	LA-2013-163244	67	LA-2014-53812
14	LA-2013-124500	68	LA-2013-208778
15	LA-2013-40479	69	LA-2013-180050
16	LA-2012-195017	70	LA-2013-104751
17	LA-2013-98953	71	LA-2013-191406
18	LA-2011-193477 - RG-2013-1142	72	LA-2013-118058
19	LA-2012-175720	73	LA-2013-92201
20	LA-2011-97139	74	LA-2013-109880
21	LA-2012-151097	75	LA-2013-114841
22	LA-2012-150704	76	LA-2013-106662
23	LA-2012-149728	77	LA-2013-135004
24	LA-2012-47630	78	LA-2013-53841
25	LA-2012-162811	79	LA-2012-184245
26	LA-2012-51631	80	LA-2013-57874
27	LA-2011-166224	81	LA-2013-13855
28	LA-2011-149220	82	LA-2012-201942
29	LA-2011-182096	83	LA-2012-198061
30	LA-2013-57363	84	LA-2012-131593
31	LA-2012-137139	85	LA-2013-14415
32	LA-2015-121796	86	LA-2012-137289
33	LA-2015-121579	87	LA-2012-108891
34	LA-2015-182842	88	LA-2012-11238
35	LA-2015-121599	89	LA-2012-82858
36	LA-2015-91015	90	LA-2012-132987
37	LA-2015-159148	91	LA-2012-55716
38	LA-2015-39523	92	LA-2012-66678
39	LA-2015-76307	93	LA-2012-29731
40	LA-2015-66159	94	LA-2012-790
41	LA-2014-193114	95	LA-2011-50355
42	LA-2015-2591	96	LA-2011-181168
43	LA-2015-28534	97	LA-2011-107719
44	LA-2014-116130	98	LA-2011-123558
45	LA-2015-10857	99	LA-2014-81712
46	LA-2015-1656	100	LA-2015-64996
47	LA-2015-14358	101	LA-2015-14578
48	LA-2014-175085	102	LA-2013-90298
49	LA-2014-173574	103	LA-2015-80435
50	LA-2014-144971	104	LA-2015-122793
51	LA-2014-156615	105	LA-2015-118215
52	LA-2014-81185	106	LA-2015-39650
53	LA-2014-38521	107	LA-2015-6843
54	LA-2014-121527	108	LA-2014-178086
		109	LA-2014-164859
		110	LA-2014-155857
		111	LA-2014-68137
		112	LA-2014-127962
		113	LA-2014-141843
		114	LA-2014-28363
		115	LA-2014-81459
		116	LA-2014-125289
		117	LA-2014-51617
		118	LA-2013-191456
		119	LA-2013-62113-2
		120	LA-2013-210804
		121	LA-2012-192956 - RG-2013-756
		122	LA-2013-2197
		123	LA-2013-2250
		124	LA-2013-29162
		125	LA-2012-184315
		126	LA-2012-86679
		127	LA-2012-86763
		128	LA-2011-194800
		129	LA-2015-123391
		130	LA-2015-44231
		131	LA-2014-96597
		132	LA-2013-167472
		133	LA-2013-114408
		134	LA-2011-206017 - RG-2012-529
		135	LA-2012-111201
		136	LA-2011-102774
		137	LA-2011-151400
		138	LA-2014-132357
		139	LA-2013-58875
		140	LA-2012-141330
		141	LA-2012-159736 - RG-2013-106
		142	LA-2011-14135-2 - RG-2013-76
		143	LA-2012-52978
		144	LA-2011-116083
		145	LA-2012-56160
		146	LA-2012-71168
		147	LA-2012-199888
		148	LA-2011-105182 - RG-2012-134
		149	LA-2015-83582
		150	LA-2013-210864
		151	LA-2014-105429
		152	LA-2013-149713
		153	LA-2013-31920
		154	LA-2012-41948
		155	LA-2012-148687
		156	LA-2012-72999
		157	LA-2011-151031
		158	LA-2011-104776
		159	LA-2011-182768
		160	LA-2014-77585
		161	LA-2013-90076
		162	LA-2011-95698

Borgarting Lagmannsrett			
166	LB-2012-398	215	LB-2015-93746
167	LB-2012-16240	216	LB-2014-205054
168	LB-2012-94062	217	LB-2015-59035
169	LB-2012-63050	218	LB-2015-56035
170	LB-2012-88373	219	LB-2015-84061
171	LB-2012-77607	220	LB-2015-66788
172	LB-2012-17669-2	221	LB-2014-164080
173	LB-2011-108913	222	LB-2015-48054
174	LB-2011-158154	223	LB-2015-33687
175	LB-2012-65472	224	LB-2015-66840
176	LB-2012-50509	225	LB-2015-41909
177	LB-2012-62318	226	LB-2015-55591
178	LB-2012-47995	227	LB-2014-169074
179	LB-2011-204505	228	LB-2015-14670
180	LB-2011-190664	229	LB-2014-204020
181	LB-2011-102628	230	LB-2015-9234
182	LB-2011-183459	231	LB-2014-176574
183	LB-2011-192395	232	LB-2013-148648-2
184	LB-2012-40241	233	LB-2014-201460
185	LB-2012-41086	234	LB-2014-153136
186	LB-2011-209165	235	LB-2014-127128
187	LB-2012-28005	236	LB-2014-62846
188	LB-2011-162197	237	LB-2014-127091
189	LB-2012-8870	238	LB-2014-124676
190	LB-2011-120290	239	LB-2013-109748
191	LB-2011-84631	240	LB-2013-189599
192	LB-2011-106391	241	LB-2014-9356
193	LB-2011-175718 - RG-2012-155	242	LB-2013-165298
194	LB-2011-155237	243	LB-2013-132452
195	LB-2011-117686	244	LB-2012-199711
196	LB-2011-46440 - RG-2012-104	245	LB-2013-6996
197	LB-2011-120459	246	LB-2013-111464
198	LB-2012-14711	247	LB-2013-85936
199	LB-2014-188377	248	LB-2013-17431
200	LB-2011-108889 - RG-2012-204	249	LB-2013-47408
201	LB-2015-136924	250	LB-2013-63267
202	LB-2012-159273	251	LB-2013-7030
203	LB-2013-170795	252	LB-2013-51395 - RG-2013-500
204	LB-2012-202732	253	LB-2012-197591
205	LB-2014-165885	254	LB-2012-177483
206	LB-2014-55459	255	LB-2012-70460
207	LB-2014-119661	256	LB-2012-136783
208	LB-2013-92047	257	LB-2012-145020 - RG-2013-321
209	LB-2014-11425	258	LB-2012-159486
210	LB-2012-109475	259	LB-2013-10843
211	LB-2012-177554	260	LB-2012-162347
212	LB-2013-50428	261	LB-2012-149516 - RG-2012-1737
213	LB-2011-109089 - RG-2013-111	262	LB-2012-119665
214	LB-2015-5948	263	LB-2012-97346 - RG-2012-1722
264	LB-2012-144613	313	LB-2015-18992
265	LB-2011-40851 - RG-2012-1637	314	LB-2014-59213
266	LB-2011-171257 - RG-2012-1604	315	LB-2014-73337
267	LB-2012-167157	316	LB-2013-74193
268	LB-2012-115596	317	LB-2014-187490
269	LB-2012-138236 - RG-2012-1287	318	LB-2013-56387
270	LB-2011-102073 - RG-2012-952	319	LB-2013-201087
271	LB-2011-201182	320	LB-2015-29833
272	LB-2012-41177	321	LB-2015-4787
273	LB-2011-193372	322	LB-2012-80881
274	LB-2011-158868	323	LB-2014-28533
275	LB-2011-162558	324	LB-2014-48321
276	LB-2011-100041	325	LB-2013-31273 - RG-2013-919
277	LB-2011-175839	326	LB-2014-128355
278	LB-2011-78583	327	LB-2014-68647
279	LB-2015-84508	328	LB-2013-15323
280	LB-2014-18113	329	LB-2012-171382
281	LB-2015-100398	330	LB-2012-189228-1
282	LB-2015-66700	331	LB-2012-17226
283	LB-2015-50198	332	LB-2011-146210
284	LB-2014-107809	333	LB-2010-62670-3
285	LB-2015-57523	334	LB-2011-114225
286	LB-2014-159684	335	LB-2011-99975 - RG-2012-52
287	LB-2014-98010	336	LB-2015-137573
288	LB-2014-68463	337	LB-2013-208375
289	LB-2013-63475	338	LB-2012-13854
290	LB-2014-66234	339	LB-2012-15510 - RG-2013-18
291	LB-2013-75116	340	LB-2015-56957
292	LB-2013-120581	341	LB-2014-165328
293	LB-2012-201481	342	LB-2014-95049
294	LB-2013-37703	343	LB-2013-195369
295	LB-2011-54868	344	LB-2014-47099
296	LB-2012-159335	345	LB-2013-205327
297	LB-2012-110766	346	LB-2013-195512
298	LB-2012-168681	347	LB-2011-141844 - RG-2013-229
299	LB-2012-156661	348	LB-2012-172962
300	LB-2011-161376 - RG-2013-2	349	LB-2012-186732
301	LB-2011-117479	350	LB-2011-140170 - RG-2013-88
302	LB-2011-152947	351	LB-2012-43965
303	LB-2011-200509	352	LB-2011-177157
304	LB-2011-203623	353	LB-2012-50796
305	LB-2011-46418	354	LB-2011-148517
306	LB-2013-79255	355	LB-2013-171545
307	LB-2015-1746	356	LB-2013-143390
308	LB-2014-54456	357	LB-2013-96957
309	LB-2011-43998	358	LB-2012-154687
310	LB-2010-2898	359	LB-2009-48300-3 - RG-2012-98
311	LB-2011-125675		
312	LB-2012-147977		

Eidsivating lagmannsrett					
1	LE-2014-97438	30	LE-2012-64172	59	LE-2012-66040
2	LE-2015-9499	31	LE-2012-80158	60	LE-2011-82829
3	LE-2014-125321	32	LE-2012-15350	61	LE-2012-6371
4	LE-2014-81800	33	LE-2012-122955	62	LE-2011-206856
5	LE-2013-107372	34	LE-2012-71986	63	LE-2011-207054
6	LE-2014-44011	35	LE-2012-60786	64	LE-2011-162339
7	LE-2013-121633	36	LE-2011-167481	65	LE-2014-531
8	LE-2013-123922	37	LE-2015-157153	66	LE-2013-50783
9	LE-2013-19153 - UTV-2013-1312	38	LE-2015-192679	67	LE-2014-40386
10	LE-2015-051484	39	LE-2015-112178	68	LE-2011-45698-2
11	LE-2015-63454	40	LE-2015-35563	69	LE-2011-45698-1
12	LE-2015-73313	41	LE-2014-91491	70	LE-2012-1682
13	LE-2015-37967	42	LE-2014-110776	71	LE-2015-19024
14	LE-2014-52694	43	LE-2013-90664	72	LE-2012-182481
15	LE-2014-118694	44	LE-2013-687	73	LE-2013-22903
16	LE-2014-108473	45	LE-2013-199690	74	LE-2012-38372
17	LE-2014-22359	46	LE-2013-191183	75	LE-2015-141162
18	LE-2014-54877	47	LE-2013-186104	76	LE-2014-173305
19	LE-2014-48279	48	LE-2013-170584	77	LE-2014-107948
20	LE-2013-187317	49	LE-2013-121557	78	LE-2014-192686
21	LE-2013-695	50	LE-2013-194745	79	LE-2012-75639
22	LE-2013-100383	51	LE-2013-105631	80	LE-2013-189982
23	LE-2013-175864	52	LE-2011-98842	81	LE-2012-147241
24	LE-2013-133097	53	LE-2013-36978	82	LE-2014-198145
25	LE-2013-112831	54	LE-2012-172794	83	LE-2014-199262
26	LE-2013-47186	55	LE-2013-1529	84	LE-2013-112696
27	LE-2012-176708	56	LE-2012-6921	85	LE-2012-179015
28	LE-2012-170283	57	LE-2012-105812	86	LE-2012-111757 - RG-2012-1712
29	LE-2012-131260	58	LE-2012-90356	87	LE-2012-190280

Frostating Lagmannsrett					
1	LF-2011-11571 - UTV-2012-221	21	LF-2014-117211	40	LF-2013-61230
2	LF-2014-90531	22	LF-2013-92515	41	LF-2013-140273
3	LF-2013-192101	23	LF-2014-2413	42	LF-2012-170904
4	LF-2012-81754	24	LF-2013-144942	43	LF-2013-12580
5	LF-2012-99882	25	LF-2013-141824	44	LF-2013-55137
6	LF-2015-137207	26	LF-2013-2430	45	LF-2012-108548
7	LF-2015-163412	27	LF-2011-130393	46	LF-2011-133085
8	LF-2015-114302	28	LF-2012-127142	47	LF-2014-13034
9	LF-2015-56789	29	LF-2012-173668	48	LF-2011-123042
10	LF-2015-100923	30	LF-2011-208488	49	LF-2012-74760
11	LF-2015-100526	31	LF-2015-123788	50	LF-2012-25879
12	LF-2014-75117	32	LF-2015-69613	51	LF-2012-104007
13	LF-2015-54011	33	LF-2014-75111	52	LF-2013-5107
14	LF-2015-78833	34	LF-2014-8604	53	LF-2012-22294
15	LF-2015-78826	35	LF-2014-4207	54	LF-2015-111129
16	LF-2014-103657-4	36	LF-2014-57804	55	LF-2015-21791
17	LF-2014-92189	37	LF-2013-140480	56	LF-2013-210499
18	LF-2014-27987	38	LF-2013-106140	57	LF-2013-87044
19	LF-2014-103657-2	39	LF-2013-152078	58	LF-2012-64027
20	LF-2014-103657-1 - LF-2014-103670 - LF-2014-104506 - LF-2014-103686 - LF-2014-104519 - LF-2014-103689 - LF-2014-104524 - LF-2014-104452				

Gulating Lagmannsrett			
1	LG-2014-161352	58	LG-2013-60134
2	LG-2014-68448	59	LG-2013-11432
3	LG-2015-023021	60	LG-2012-188340
4	LG-2015-17248	61	LG-2012-168368
5	LG-2014-83421	62	LG-2012-180646-1
6	LG-2014-23114	63	LG-2013-26256
7	LG-2013-193593	64	LG-2012-196992-1
8	LG-2013-33528	65	LG-2013-22131
9	LG-2013-88928	66	LG-2013-1956
10	LG-2011-140225	67	LG-2012-110858
11	LG-2013-1965	68	LG-2012-104843
12	LG-2012-154867	69	LG-2012-30524
13	LG-2012-149970 - RG-2012-1371	70	LG-2012-183079
14	LG-2011-107732	71	LG-2012-183730
15	LG-2011-170076	72	LG-2012-197798
16	LG-2009-131094-2	73	LG-2012-119287
17	LG-2011-201595 - UTV-2012-392 - RG-2012-173	74	LG-2012-149945
18	LG-2015-1190	75	LG-2012-178125 - RG-2012-1560
19	LG-2015-90405	76	LG-2011-198451
20	LG-2015-65106	77	LG-2011-206188
21	LG-2015-119035	78	LG-2012-24469
22	LG-2015-99547	79	LG-2012-107818
23	LG-2015-102044	80	LG-2012-16762
24	LG-2014-116579	81	LG-2012-63615
25	LG-2015-47511	82	LG-2011-108661
26	LG-2014-180512	83	LG-2011-157954
27	LG-2015-16824	84	LG-2011-131922
28	LG-2014-148857	85	LG-2011-131434
29	LG-2014-191063	86	LG-2011-165876
30	LG-2015-1942	87	LG-2011-197742
31	LG-2014-182104	88	LG-2011-160515
32	LG-2014-179575	89	LG-2011-151324 - RG-2012-321
33	LG-2014-160125	90	LG-2011-103289
34	LG-2014-93904	91	LG-2011-166436
35	LG-2014-184879	92	LG-2011-89384
36	LG-2014-140840	93	LG-2011-110260
37	LG-2014-38185	94	LG-2014-99734
38	LG-2014-82570	95	LG-2012-173499
39	LG-2014-9275	96	LG-2012-99658
40	LG-2014-51496	97	LG-2013-100339
41	LG-2014-21461	98	LG-2013-146432
42	LG-2013-180644	99	LG-2011-36281
43	LG-2014-6908	100	LG-2015-158827
44	LG-2013-208517	101	LG-2015-164999
45	LG-2013-194476	102	LG-2015-43249
46	LG-2013-149658	103	LG-2015-43711
47	LG-2013-163613	104	LG-2015-32747
48	LG-2013-124937	105	LG-2014-196317
49	LG-2013-159796	106	LG-2013-188747
50	LG-2013-85691	107	LG-2014-69189
51	LG-2013-99580	108	LG-2014-59628
52	LG-2013-118595	109	LG-2014-3018
53	LG-2013-115040	110	LG-2013-149973
54	LG-2012-180646-2	111	LG-2013-121816
55	LG-2012-196992-2	112	LG-2013-41775
56	LG-2013-113591	113	LG-2013-186488
57	LG-2012-102134	114	LG-2013-115156
		115	LG-2012-105798-2
		116	LG-2013-71403
		117	LG-2013-83727
		118	LG-2012-177223
		119	LG-2012-105798-1
		120	LG-2013-72497
		121	LG-2012-183234
		122	LG-2012-160874
		123	LG-2013-9584
		124	LG-2012-96429
		125	LG-2012-103979
		126	LG-2008-112393
		127	LG-2011-157117
		128	LG-2011-192245
		129	LG-2011-193534 - RG-2012-920
		130	LG-2012-20601
		131	LG-2011-194646
		132	LG-2011-115446
		133	LG-2013-59693
		134	LG-2015-109551
		135	LG-2013-196009
		136	LG-2012-112351
		137	LG-2012-180508 - RG-2013-28
		138	LG-2011-92286
		139	LG-2012-154445
		140	LG-2013-10493
		141	LG-2015-48025
		142	LG-2014-39291
		143	LG-2013-38348
		144	LG-2012-34019
		145	LG-2015-21213
		146	LG-2015-028914
		147	LG-2014-176208
		148	LG-2013-205632
		149	LG-2011-60302 - LG-2012-23847
		150	LG-2011-162030
		151	LG-2011-179099
		152	LG-2012-62639
		153	LG-2012-59336
		154	LG-2011-59378 - RG-2012-646
		155	LG-2011-180608
		156	LG-2013-52571-2
		157	LG-2014-20944-2
		158	LG-2015-47842
		159	LG-2015-3727
		160	LG-2014-64091
		161	LG-2014-24825
		162	LG-2013-196038
		163	LG-2013-190196
		164	LG-2013-159366
		165	LG-2012-162238 - RG-2013-672
		166	LG-2012-156637
		167	LG-2011-170090
		168	LG-2011-198416
		169	LG-2011-194186

Hålogaland Lagmannsrett					
1	LH-2015-64417	26	LH-2013-75659	51	LH-2012-7558
2	LH-2015-35511	27	LH-2012-178636	52	LH-2012-11435
3	LH-2014-192918	28	LH-2012-201990 - RG-2012-1718	53	LH-2011-24992
4	LH-2014-177655	29	LH-2012-97702	54	LH-2015-32259
5	LH-2014-58902	30	LH-2011-181184	55	LH-2014-103119
6	LH-2013-113521	31	LH-2015-156009	56	LH-2012-190628
7	LH-2013-172608	32	LH-2015-91612	57	LH-2013-41294
8	LH-2012-124872	33	LH-2015-14976	58	LH-2012-59821
9	LH-2012-88790	34	LH-2015-9800	59	LH-2012-27481-2
10	LH-2011-192067	35	LH-2014-204359	60	LH-2011-204764 - RG-2012-362
11	LH-2011-169414	36	LH-2014-165889	61	LH-2011-171443
12	LH-2014-127420	37	LH-2014-52928	62	LH-2015-81829
13	LH-2015-43739	38	LH-2014-74419	63	LH-2012-11484
14	LH-2015-80029	39	LH-2013-64933	64	LH-2015-76444
15	LH-2015-33898	40	LH-2013-132238	65	LH-2014-56404
16	LH-2014-199407	41	LH-2013-26896 - RG-2013-698	66	LH-2013-151629
17	LH-2014-184253	42	LH-2013-66997	67	LH-2013-136935
18	LH-2014-151128	43	LH-2013-18810	68	LH-2013-69982
19	LH-2014-123743	44	LH-2012-181885	69	LH-2013-73772
20	LH-2014-51879	45	LH-2012-150374	70	LH-2012-115770
21	LH-2014-31789	46	LH-2012-74172	71	LH-2012-105276
22	LH-2013-349	47	LH-2012-111347	72	LH-2012-82091
23	LH-2014-15768	48	LH-2012-101110	73	LH-2015-83824
24	LH-2013-140128	49	LH-2012-70613	74	LH-2015-48254
25	LH-2013-125336	50	LH-2013-75660		

Vedlegg 2: Nøkkeltall for det uidentifiserte datasettet

Verdi					
	Domsnavn	Begrunnelse	Tap	Kjønn	Hovedmann/medv
1	HR-2014-884-U - Rt-2014-471	Skatt- og avgiftsunndragelse	45 000 000	1 mann	Hovedmann
2	HR-2015-856-A - Rt-2015-438	heleri	65 000	1 mann	Hovedmann
3	HR-2015-2469-A - Rt-2015-1355	Unnlatt bokføring	-	1 mann	Hovedmann
4	HR-2014-1675-U - Rt-2014-744	Bedrageri	-	1 mann	Hovedmann
5	HR-2013-655-U - Rt-2013-432	Overtredelse av skattebet.loven	-	1 mann	Hovedmann
6	HR-2013-1061-U - Rt-2013-696	Utroskap	-	1 mann	Hovedmann
7	HR-2013-2099-U - Rt-2013-1233	Trygdebedrageri	65 336	1 mann	Hovedmann
8	HR-2013-1055-A - Rt-2013-679	grovt bedrageri	19 946 050	1 mann	Hovedmann
9	HR-2013-502-U - Rt-2013-292	grovt utroskap/bedrageri	11 000 000	1 mann	Hovedmann
10	HR-2012-1838-U - Rt-2012-1468	Bedrageri	2 229 158	2 menn	Hovedmann
11	HR-2012-1600-U	Bedrageri	62 666	1 kvinne	Hovedmann
12	HR-2012-1268-U - Rt-2012-978	Bedrageri	406 299	1 mann	Hovedmann
13	HR-2012-206-U - Rt-2012-134	Bedrageri	-	1 mann	Hovedmann
14	HR-2012-2057-U - Rt-2012-1685	grovt bedrageri	34 000 000	2 menn	Hovedmann
15	HR-2012-409-A - Rt-2012-313	grovt kreditorsvik og hvitvasking	2 800 000	2 menn	Hovedmann
16	LA-2011-182768	Grovt bedrageri	760 000	1 mann	Hovedmann
17	LA-2015-96910	Grovt underslag	12 435 700	2 menn	Hovedmann
18	LA-2015-39650	Grovt bedrageri	237 000	1 mann	Hovedmann
19	LA-2015-44231	Grovt utroskap	297 000	1 mann	Hovedmann
20	LA-2014-127962	Trygdebedrageri	290 000	1 mann	Hovedmann
21	LA-2014-51693	Grovt utroskap	4 700 000	1 mann	Hovedmann
22	LA-2014-155857	Bedrageri	50 000	1 kvinne	Hovedmann
23	LA-2013-98953	Unnlatt å føre regnskap	479 000	1 mann	Hovedmann
24	LA-2011-206017 - RG-2012-529	Brudd på bokføringsloven	-	1 mann	Hovedmann
25	LA-2011-193477 - RG-2013-1142	Skatteunndragelse	434 000	1 mann	Hovedmann
26	LB-2015-59035	Grovt bedrageri	2 240 386	1 mann	Hovedmann
27	LB-2015-66700	Overtredelse av bokføringsloven	430 000	1 mann	Hovedmann
28	LB-2015-50198	Unndratt mva	884 000	1 mann	Hovedmann
29	LB-2014-47099	Underslag	171 000	1 kvinne	Hovedmann
30	LB-2014-124676	Trygdebedrageri	280 000	1 kvinne	Hovedmann
31	LB-2014-128523	Skatteunndragelse	1 500 000	1 mann	Hovedmann
32	LB-2013-205327	Grovt underslag	1 300 000	1 mann	Hovedmann
33	LB-2013-165298	Grovt bedrageri	423 000	1 mann	Hovedmann
34	LB-2013-101223	Trygdebedrageri + mva unndragelse	523 676	1 mann	Hovedmann
35	LB-2012-4117	Grovt bedrageri	-	3 menn	Hovedman + 2 medv
36	LB-2012-60638	Skatteunndragelse	217 000 000	1 kvinne og en mann	Hovedmann
37	LB-2011-141844 - RG-2013-229	Underslag	700 000	1 mann	Hovedmann
38	LB-2011-125675	Grovt underslag	1 100 000	1 mann	Medvirker
39	LB-2013-63475	Grovt bedrageri	3 975 000	1 mann	Medvirker
40	LB-2011-114225	Utroskap	34 277 798	1 mann	Hovedmann
41	LE-2015-35563	Trygdebedrageri	239 000	1 mann	Hovedmann
42	LE-2015-192679	Trygdebedrageri	140 000	1 mann	Hovedmann
43	LE-2014-125321	Brudd på bokføringsloven	8 262 000	1 mann	Hovedmann
44	LE-2014-22359	Grovt bedrageri	1 800 000	3 menn	Hovedman + 2 medv
45	LE-2011-82829	Bedrageri	34 000 000	2 menn	Hovedmann
46	LE-2014-44011	Overtredt bokføringsloven	12 000 000	1 mann	Hovedmann
47	LE-2013-107372	Bedrageri	262 000	2 menn	Hovedmann
48	LE-2011-207054	Trygdebedrageri	166 643	1 mann	Hovedmann
49	LF-2013-106140	trygdebedrageri	163 000	1 kvinne	Hovedmann
50	LG-2014-148857	Forsikrings- og trygdebedrageeri	1 103 000	1 mann	Hovedmann
51	LH-2014-192918	Skatteunndragelse	5 276 000	1 mann	Hovedmann
52	LG-2013-83727	Bedrageri	-	1 mann	Hovedmann
53	LG-2013-72497	Unndratt mva	114 315	1 mann	Hovedmann
54	LG-2013-186488	Bedrageri	115 705	1 mann	Hovedmann
55	LG-2012-177223	Bedrageri	-	1 mann	Hovedmann
56	LG-2012-99658	Unndratt mva, brudd på regnskap	400 000	1 mann	Hovedmann
57	LG-2012-154867	Unndratt mva, brudd på regnskap	516 500	1 mann	Hovedmann
58	LG-2012-149970 - RG-2012-1371	Unnlatt å føre regnskap	-	1 mann	Hovedmann
59	LG-2011-170090	Grovt underslag	12 000 000	1 mann	Hovedmann
60	LG-2011-140225	Grovt skattesvik	2 250 000	1 mann	Hovedmann
61	LH-2011-192067	Bedrageri	1 436 000	1 mann	Hovedmann

Vedlegg 3: Datagrunnlag for endring i straffutmåling

Datagrunnlag for endring i straffutmåling					
1	HR-2013-191-A - Rt-2013-110	Ingen reduksjon			
2	HR-2013-1383-A - Rt-2013-968	Ingen reduksjon			
3	HR-2015-534-U - Rt-2015-302	Ingen reduksjon			
4	HR-2013-1090-A - Rt-2013-741	Ingen reduksjon			
5	HR-2012-1137-U-RT-2012-868	Ingen reduksjon			
6	HR-2013-1394-A-RT-2013-1025	Frifinnes			
7	HR-2013-529-U	Ingen reduksjon			
8	HR-2015-141-U	Frifinnes			
9	HR-2015-1584-U	Økt: 2 år og 6 mnd til 2 år og 10 mnd	0,41		
10	HR-2014-2151-A - Rt-2014-1045	Den dømte døde (opprinnelig dømt til 9 år)			
11	LA-2011-102774	5 år, 4 år og 6 mnd	-0,5		
12	LA-2015-83582	Ingen reduksjon			
13	LA-2012-151097	Frifinnes			
14	LB-2013-208375	Ingen reduksjon			
15	LB-2012-15510 - RG-2013-18	Ingen reduksjon			
16	LB-2012-13854	Ingen reduksjon			
17	LB-2013-195512	3 år, 2 år og 6 mnd	-0,5		
18	LB-2013-120581	Ingen reduksjon			
19	LB-2011-109089 - RG-2013-111	Ingen reduksjon			
20	LB-2015-33687	Ingen reduksjon			
21	LB-2011-201182	D: 10 år - 5 år og 9 mnd, C: 4 år - 3 år, A: 5 år- 3 år og 11 mnd, B: 5 år og 6 mnd - 4 år og 3 mnd, E: 4 år og 6 mnd - 3 år og 4 mnd	-4,25	-1	-1,08
22	LB-2011-162558	Ingen reduksjon			
23	LB-2014-18113	A: 6 år til 3 år og 3 mnd, B: 6 år til 4 år, C: 6 år til 2 år	-2,75	-2	-4
24	LB-2012-197988	Øker: 2 år og 6 mnd til 3 år og 6 mnd	1		
25	LB-2015-57523	Ingen reduksjon			
26	LB-2013-37703	Øker: 45 dager, endret til 2 år og 6 mnd	2,375		
27	LB-2012-189228-2	5 år og 6 mnd - 5 år	-0,5		
28	LB-2014-73337	Ingen reduksjon			
29	LB-2014-181913	5 mnd til 120 dager	-0,083		
30	LB-2014-27294	Frifinnes	-0,75		
31	LB-2012-107624	Ingen reduksjon			
32	LB-2013-31273 - RG-2013-919	Ingen reduksjon			
33	LB-2011-99975 - RG-2012-52	1 år og 3 mnd i tingretten- 10.000 i bot eller fengsel i 5 dager	-1,25		
34	LF-2015-123788	Ingen reduksjon			
35	LF-2013-61230	30 timer samfunnsstraff til 21 dager betinget fengsel	0,05		
36	LF-2013-75393	2 år, til 1 år og 8 mnd	-0,33		
37	LG-2014-64091	5 år til 2 år	-3		
38	LG-2011-192245	5 mnd til 120 dager	-0,083		
39	LG-2011-59378-RG-2012-646	2 år og 3 mnd til 1 år og 3 mnd	-1		
40	LG-2015-17248	samfunnsstraff i 420 timer og fengsel i 60 dager til fengsel i 1 år og 10 mnd	1,66		
41	LG-2013-196009	Fengsel i 18 dager til samfunnsstraff i 30 timer(subsidiært fengsel i 18 dager)	-0,05		
42	LG-2011-198451	4 år til 4 år og 6 mnd	0,5		
43	LG-2011-180608	Ingen reduksjon			
44	LH-2015-7644	Fengsel i 30 dager til 10 mnd	0,17		
45	LH-2013-69982	Ingen reduksjon			
46	LF-2012-173668	Frifinnes			
47	LG-2011-194186	Ingen reduksjon			
Totalt			-19,381	/26	
			-0,74542	*12	-8,94508

Vedlegg 4: Kvalifiserte dommer/gjeldende paragraf/stort/lite selskap

Nummer	Dom	Paragraf <i>* Omhandler straffeloven</i>	År	Stort/lite Selskap
1	HR-2015-1584-U	§255*	2015	Stor
2	HR-2015-141-U	§255*	2015	Stor
3	LG-2015-47842	§270*	2015	Stor
4	HR-2014-2151-A - Rt-2014-1045	Regnskap §8-5	2014	Stor
5	LG-2012-154445	§255*	2013	Stor
6	HR-2013-1383-A - Rt-2013-968	§270*	2013	-
7	HR-2013-1090-A - Rt-2013-741	§270*	2013	-
8	HR-2013-1394-A - Rt-2013-1025	§276b*	2012	Stor
9	HR-2013-191-A - Rt-2013-110	§255*	2013	Stor
10	LE-2012-66040	§271*	2012	-
11	LA-2015-83582	Asl §19-1	2015	-
12	LA-2012-151097	Bokføring §15	2013	-
13	LA-2011-102774	Revisor §9-3	2012	Stort
14	LB-2015-33687	§270*	2015	-
15	HR-2015-2469-A	Bokføring §15	2015	Lite
16	LB-2014-18113	§255*	2015	Stor
17	LB-2014-73337	MVA §21-4	2014	Stort
18	LB-2014-181913	§317	2015	-
19	LB-2014-27294	§317*	2014	-
20	LB-2013-208375	§255*	2014	Stor
21	LB-2013-37703	§255*	2013	Stor
22	LB-2013-195512	§255*	2013	-
23	LB-2013-120581	§255*	2013	-
24	LB-2013-31273-RG-2013-919	§275*	2013	Stor
25	LB-2012-15510 - RG-2013-18	§255*	2013	Stor
26	LB-2012-107624	§255*	2012	Stor
27	LB-2012-13854	§256*	2012	-
28	LB-2012-197988	Regnskap §8-5	2014	-
29	LB-2012-189228-2	Ligning §12-1	2013	Stort
30	LB-2011-109089 - RG-2013-111	§270*	2013	Stor
31	LB-2011-201182	§270*	2012	Stor
32	LB-2011-162558	§270*	2012	-
33	LB-2011-99975-RG-2012-52	§275*	2012	-
34	LF-2015-123788	§270*	2015	Stor
35	LF-2013-75393	§255*	2013	-
36	LF-2013-61230	§270*	2013	-
37	LG-2015-17248	§255*	2015	-
38	LG-2014-64091	§255*	2014	Stor
39	LG-2013-196009	Bokføring §15	2014	-
40	LG-2011-192245	§270*	2012	Stor
41	LG-2011-198451	§317*	2012	-
42	LG-2011-59378 - RG-2012-646	§276*	2012	Stort
43	LG-2011-180608	§276*	2012	-
44	HR-2016-262-U	§256*	2015	Stor
45	LH-2013-69982	§256*	2013	Stor
46	LF-2012-173668	§282*	2013	Stor
47	LG-2011-194186	§§276 a og b*	2012	-

Vedlegg 5: Beskrivelse av de kvalifiserte dommene

Nummer	Beskrivelse
1	Advokat grove underslag, grovt bedrageri og dokumentfalsk
2	Ernsten and young
3	NAV -Konsulent og øk. rådgiver mottok betaling som gjeldsrådgivning
4	Adm.dir. i Finance Credit bedragerier for ca 1,2 milliarder
5	Konkursbo
6	Politiet tatt speilkopi av en advokats harddisk
7	Fratatt advokatbevilgning
8	Norconsult AS frikjent, 1 ansatt frikjent, to skyldig
9	Salg av selskapet, tatt penger dra andre eieren. Grovt underslag. Bot
10	Bedragerisiktet advokats timelister.
11	SR Bank, plikt å fraråde lånet
12	Konsulent (Konsulent)- brudd på mva-loven
13	Sponsorservice AS- konsernsjef
14	Forledet NAV for støttepenger
15	Konsulent -overtredelse av bokføringsloven
16	Revisor + to konsulenter
17	Advokat ikke utøvd kritisk tenkning og gjennomføring
18	Advokat overført 1,45 mill fra klientkonto
19	Advokat - lovanvendelsesfeil
20	konkursåpning- Ikke orden i regnskapet
21	Advokat unndratt klientmidler på 4,7 millioer
22	Regnskapsrører, unndratt penger fra selskapet
23	Regnskapsrører, unndratt penger fra selskapet
24	Advokat overførte sin klients leilighet for 1 kr
25	Advokatens unndratt klientmidler til selskapet
26	Advokat , mottok penger i Sveits
27	Overfaktуреeringt
28	Advokat kreditor svikt, brudd på skatt mva, regnskap og trygd
29	Aksjer/derivatmegler -undratt 11 mill og skattemessig inntekt på 42 mill
30	Uaktsom advokatrådgivning -Much maleerier
31	Bank identitetsbedrageri
32	Advokat - bedragerier ved kjøp og salg av fast eiendom
33	Advokat mottok leilighet til 85 år gammel dame i Oslo
34	Regnskapsmedarbeider, undrat trygd -fengslet
35	Advokat -underslag av 1,6 mill fra klient og fylkeskommune
36	Ansatt i verdipapirforetaket Forvaltningshuset -undratt fra NAV
37	Advokat -underslag av klientmidler
38	Overført penger fra kunder til dekning av selskapets gjeld
39	Kommunikasjonsrådgiver - unnlatt regnskapsførsel
40	nestleder og styremedlem i finansrådgivningsselskap
41	Konsulent -grov korrupsjon og "selvvask"
42	Rådgiver i bank innvilget usikret kreditt
43	Regnskapsfører- overført 1 mill til et annen grunnet eierinteresse
44	ACTA - fovalte penger ved verdipapirinvesteringer
45	44-årig kvinne -underslag på 2,3 mill.Kr fra klientkontoen i meglerfirma
46	Normøre Revisjon AS, konkurs
47	konsulent, unndratt 7,1 mill , jf. LG-2011-198451

Vedlegg 6: Revisjonsplikt

Nummer	Straff	Bransje	Revisjonsplikt
1	Fengsel 2 og 6mnd	Advokat	Ja
2	Frikjent	Revisjon	Ja
3	Fengsel 2 år	Gjeldsrådgiver	Ja
4	Død	Finansell - bank	Ja
5		Reklame	-
6		Advokat	-
7	2 år og 6mnd	Advokat	-
8	Frifinnelse og fengsel	Konsulent	Ja
9	Bot	Konsulent	Ja
10		Advokat	-
11	Ingen tvangssalg	Finansiell rådgiver	-
12	Frikjent	Konsulent	-
13	Fengsel 4 år og 6 mnd	Konsulent	Ja
14		Regnskapsfører	-
15	60 dager fengsel	Konsulent	-
16	Fengsel 3 år og 3 mnd	Revisor og konsulent	Ja
17	Bot og konkurskarantene	Advokat	Ja
18	Fengsel i 120 dager	Advokat	-
19	Frifunnet	Advokat	-
20		Regnskapsfører	-
21	Fengsel 2 år og 6 mnd	Advokat	Ja
22		Regnskapsfører	-
23		Regnskapsfører	-
24	Fratatt advokatbevilgning	Advokat	Ja
25		Advokat	Ja
26	Fengsel 3 år og 6 mnd	Advokat	Ja
27		Advokat	-
28	Fengsel 3 år og 6 mnd	Advokat	-
29	Fengsel i 5 år	Aksjemegler	Ja
30		Advokat	Ja
31		Bank	Ja
32		Advokat	-
33	Bot 10.000	Advokat	-
34	Fengslet	Regnskapsfører	Ja
35	Fengsel 1 år og 8 mnd.	Advokat	-
36		NAV - konsulent	-
37	Fengsel 1 år og 10 mnd	Advokat	-
38		Regnskapsfører	Ja
39	30 timer samfunnsstraff	Konsulent	-
40	Fengsel 120 dager, 90 betinget	Finansrådgiver	Ja
41	Fengsel i 4 år og 6 mnd	Konsulent	-
42	Fengsel 1 år og 3 mnd	Rådgiver, bank	Ja
43		Regnskapsfører	-
44		Finans	Ja
45	1år og 8mnd	Eiendomsmegler	Ja
46	Frikjent	Revisjon	Ja
47		Konsulent	-

Vedlegg 7: Foretaksstraff/kjønn

<i>Nummer</i>	<i>Foretaksstraff</i>	<i>Antall Personer</i>	<i>Antall Menn</i>	<i>Antall Kvinner</i>	
1		0	1	1	
2		1	0		
3		0	1	1	
4		0	1	1	
5			1	1	
6			1	1	
7		0	1	1	
8		1	3	3	
9		0	1	1	
10			1	1	
11		0	1	1	
12		0	1	1	
13		0	1	1	
14		0	1	1	
15		0	1	1	
16		0	3	3	
17			1	1	
18		0	1	1	
19		0	1	1	
20		0	1	1	
21		0	1	1	
22		0	1	1	
23		0	1	1	
24		0	1	1	
25		0	1	1	
26		0	1	1	
27		0	1	1	
28		0	1	1	
29		0	1	1	
30		0	1	1	
31		0	2	1	1
32		0	1	1	
33		0	1	1	
34		0	1		1
35		0	1	1	
36		0	1		1
37		0	1	1	
38		0	2	1	1
39		0	1	1	
40		0	1	1	
41		0	1	1	
42		0	1	1	
43		0	1	1	
44		0	1	1	
45		0	1		1
46		1	0		
47		0	1	1	

Vedlegg 8: Verdier og offentlig/privat sektor

<i>Nummer</i>	<i>Verdi</i>	<i>Privat</i>	<i>Offentlig</i>
1	3 000 000		1
2	-		1
3	196 000		1
4	-		1
5	-		1
6			1
7	8 719 586		1
8	-		1
9	590 000		1
10	-		1
11	2 760 000		1
12			1
13	200 000 000		1
14	225 000		1
15			1
16	21 000 000		1
17	24 000 000		1
18	1 450 000		1
19	1 400 000		1
20	-		1
21	4 700 000		1
22	11 000 000		1
23	1 079 517		1
24	2 000 000		1
25	800 000		1
26	33 758 659		1
27	474 058		1
28	7 091 852		1
29	53 000 000		1
30	8 300 000		1
31	89 000 000		1
32	-		1
33	2 000 000		1
34	194 788		1
35	1 600 000		1
36	57 000		1
37	2 408 191		1
38	9 575 333		1
39			1
40	4 800 470		1
41	12 000 000		1
42	63 000 000		1
43	1 000 000		1
44	600 000		1
45	2 300 000		1
46	50 000		1
47	7 100 000		1

Vedlegg 9: Hovedmann/Medvirker

Hovedmann/medskyldig

<i>Nummer</i>	<i>Dom</i>	<i>Antall dømt</i>	<i>Hovedmann</i>	<i>Medvirker</i>
1	HR-2015-1584-U	1	1	
2	HR-2015-141-U	0		
3	LG-2015-47842	1	1	
4	HR-2014-2151-A - Rt-2014-1045	0		
5	LG-2012-154445	1	1	
6	HR-2013-1383-A - Rt-2013-968	1		1
7	HR-2013-1090-A - Rt-2013-741	1	1	
8	HR-2013-1394-A - Rt-2013-1025	2	2	
9	HR-2013-191-A - Rt-2013-110	1	1	
10	LE-2012-66040	1	1	
11	LA-2015-83582	1	1	
12	LA-2012-151097	0		
13	LA-2011-102774	1	1	
14	LB-2015-33687	1	1	
15	HR-2015-2469-A	1	1	
16	LB-2014-18113	3	3	
17	LB-2014-73337	1	1	
18	LB-2014-181913	1	1	
19	LB-2014-27294	0		
20	LB-2013-208375	1	1	
21	LB-2013-37703	1	1	
22	LB-2013-195512	1	1	
23	LB-2013-120581	1	1	
24	LB-2013-31273-RG-2013-919	1	1	
25	LB-2012-15510 - RG-2013-18	1	1	
26	LB-2012-107624	1		1
27	LB-2012-13854	1	1	
28	LB-2012-197988	1	1	
29	LB-2012-189228-2	1	1	
30	LB-2011-109089 - RG-2013-111	1	1	
31	LB-2011-201182	2	2	
32	LB-2011-162558	1		1
33	LB-2011-99975-RG-2012-52	1	1	
34	LF-2015-123788	1	1	
35	LF-2013-75393	1	1	
36	LF-2013-61230	1	1	
37	LG-2015-17248	1	1	
38	LG-2014-64091	2	1	1
39	LG-2013-196009	1	1	
40	LG-2011-192245	1	1	
41	LG-2011-198451	1	1	
42	LG-2011-59378 - RG-2012-646	1	1	
43	LG-2011-180608	1	1	
44	HR-2016-262-U	1	1	
45	LH-2013-69982	1	1	
46	LF-2012-173668	0		
47	LG-2011-194186	1	1	
SUM		47	43	4

Vedlegg 10: Bransje del 1

Bransje				
Nummer	Dom	Advokat	Revisor	Konsulent
1	HR-2015-1584-U		1	
2	HR-2015-141-U			1
3	LG-2015-47842			1
4	HR-2014-2151-A - Rt-2014-1045			1
5	LG-2012-154445			1
6	HR-2013-1383-A - Rt-2013-968		1	
7	HR-2013-1090-A - Rt-2013-741		1	
8	HR-2013-1394-A - Rt-2013-1025			2
9	HR-2013-191-A - Rt-2013-110			1
10	LE-2012-66040		1	
11	LA-2015-83582			
12	LA-2012-151097			1
13	LA-2011-102774			1
14	LB-2015-33687			
15	HR-2015-2469-A			1
16	LB-2014-18113			2
17	LB-2014-73337		1	
18	LB-2014-181913		1	
19	LB-2014-27294		1	
20	LB-2013-208375		1	
21	LB-2013-37703		1	
22	LB-2013-195512			
23	LB-2013-120581			
24	LB-2013-31273-RG-2013-919		1	
25	LB-2012-15510 - RG-2013-18		1	
26	LB-2012-107624		1	
27	LB-2012-13854		1	
28	LB-2012-197988		1	
29	LB-2012-189228-2			
30	LB-2011-109089 - RG-2013-111		1	
31	LB-2011-201182			
32	LB-2011-162558		1	
33	LB-2011-99975-RG-2012-52		1	
34	LF-2015-123788			
35	LF-2013-75393		1	
36	LF-2013-61230			
37	LG-2015-17248		1	
38	LG-2014-64091			
39	LG-2013-196009			1
40	LG-2011-192245			
41	LG-2011-198451			1
42	LG-2011-59378 - RG-2012-646			
43	LG-2011-180608			
44	HR-2016-262-U			
45	LH-2013-69982			
46	LF-2012-173668			
47	LG-2011-194186			1
SUM			19	2
				14

Vedlegg 11: Bransje del 2

Bransje			
Nummer	Dom	Bank&forsikring	Meglere Regnskap
1	HR-2015-1584-U		
2	HR-2015-141-U		
3	LG-2015-47842		
4	HR-2014-2151-A - Rt-2014-1045		
5	LG-2012-154445		
6	HR-2013-1383-A - Rt-2013-968		
7	HR-2013-1090-A - Rt-2013-741		
8	HR-2013-1394-A - Rt-2013-1025		
9	HR-2013-191-A - Rt-2013-110		
10	LE-2012-66040		
11	LA-2015-83582	1	
12	LA-2012-151097		
13	LA-2011-102774		
14	LB-2015-33687		1
15	HR-2015-2469-A		
16	LB-2014-18113		
17	LB-2014-73337		
18	LB-2014-181913		
19	LB-2014-27294		
20	LB-2013-208375		
21	LB-2013-37703		
22	LB-2013-195512		1
23	LB-2013-120581		1
24	LB-2013-31273-RG-2013-919		
25	LB-2012-15510 - RG-2013-18		
26	LB-2012-107624		
27	LB-2012-13854		
28	LB-2012-197988		
29	LB-2012-189228-2	1	
30	LB-2011-109089 - RG-2013-111		
31	LB-2011-201182	2	
32	LB-2011-162558		
33	LB-2011-99975-RG-2012-52		
34	LF-2015-123788		1
35	LF-2013-75393		
36	LF-2013-61230	1	
37	LG-2015-17248		
38	LG-2014-64091		2
39	LG-2013-196009		
40	LG-2011-192245	1	
41	LG-2011-198451		
42	LG-2011-59378 - RG-2012-646	1	
43	LG-2011-180608		1
44	HR-2016-262-U	1	
45	LH-2013-69982		1
46	LF-2012-173668		
47	LG-2011-194186		
SUM		8	1 7

Vedlegg 12: Egen-/foretaketsvinning

Egen-/foretaketsvinning

Nummer	Dom	Antall dømt	Egen- vinning=1	Foretakets- vinning	Usikkert	
1	HR-2015-1584-U	1		1		
2	HR-2015-141-U	0				
3	LG-2015-47842	1		1		
4	HR-2014-2151-A - Rt-2014-1045	0				
5	LG-2012-154445	1			1	
6	HR-2013-1383-A - Rt-2013-968	1			1	
7	HR-2013-1090-A - Rt-2013-741	1		1		
8	HR-2013-1394-A - Rt-2013-1025	2			2	
9	HR-2013-191-A - Rt-2013-110	1		1		
10	LE-2012-66040	1		1		
11	LA-2015-83582	1			1	
12	LA-2012-151097	0				
13	LA-2011-102774	1			1	
14	LB-2015-33687	1		1		
15	HR-2015-2469-A	1			1	
16	LB-2014-18113	3		3		
17	LB-2014-73337	1			1	
18	LB-2014-181913	1		1		
19	LB-2014-27294	0				
20	LB-2013-208375	1		1		
21	LB-2013-37703	1		1		
22	LB-2013-195512	1		1		
23	LB-2013-120581	1		1		
24	LB-2013-31273-RG-2013-919	1		1		
25	LB-2012-15510 - RG-2013-18	1			1	
26	LB-2012-107624	1		1		
27	LB-2012-13854	1		1		
28	LB-2012-197988	1			1	
29	LB-2012-189228-2	1		1		
30	LB-2011-109089 - RG-2013-111	1		1		
31	LB-2011-201182	2		2		
32	LB-2011-162558	1		1		
33	LB-2011-99975-RG-2012-52	1		1		
34	LF-2015-123788	1		1		
35	LF-2013-75393	1		1		
36	LF-2013-61230	1		1		
37	LG-2015-17248	1		1		
38	LG-2014-64091	2			2	
39	LG-2013-196009	1			1	
40	LG-2011-192245	1		1		
41	LG-2011-198451	1		1		
42	LG-2011-59378 - RG-2012-646	1		1		
43	LG-2011-180608	1		1		
44	HR-2016-262-U	1		1		
45	LH-2013-69982	1			1	
46	LF-2012-173668	0				
47	LG-2011-194186	1				
Sum personer		47		32	11	3
Sum saker				29	8	2

Vedlegg 13: Stilling del 1

		Stilling		
Nummer	Dom	Stilling	Antall	Ledende stilling
1	HR-2013-191-A - Rt-2013-110	Rådgiver/konsulent teknikk/båtutstyr Eier	1	1
2	LG-2012-154445	Reklame/konsulent -Styreformann	1	1
3	HR-2013-1383-A - Rt-2013-968, LB-2012-162347	Advokat drevet virksomheten	1	1
4	HR-2015-534-U - Rt-2015-302	Konsulent- tjenestemann i NAV	1	0
5	HR-2013-1090-A - Rt-2013-741	Advokat partner, finner ikke lagmannsretter	1	1
6	LE-2012-66040	Advokat	1	0
7	HR-2013-1394-A - Rt-2013-1025	Konsulenter, ansatte	2	0
8	HR-2014-2151-A - Rt-2014-1045	Rådgiver- adm.dir	- -	
9	LG-2015-47842	Advokat, styreleder	1	1
10	LA-2013-210864	Revisor, frifunnet	-	
11	LA-2011-102774	Rådgiver - konsernsjef	1	1
12	LA-2015-83582	Lånerådgiver	1	1
13	LA-2012-151097	daglig leder konsulent	- -	
14	LB-2013-208375	advokat, daglig leder	1	1
15	LB-2012-15510 - RG-2013-18	advokat, daglig leder	1	1
16	LB-2014-18113	stas.revisor + to siv.øk daglig leder	3	2
17	LB-2013-37703	Advokat - daglig leder	1	1
18	LB-2012-107624	Advokat	1	1
19	LB-2012-13854	Advokat, jf media drev virksomheten	1	1
20	LB-2013-195512	Regnskapsfører -ledende	1	1
21	LB-2013-120581	Regnskapsfører -ledende	1	1
22	LB-2011-109089 - RG-2013-111	Advokat, partner -Munch	1	1
23	LB-2015-33687	Regnskapsfører	1	0
24	LB-2011-201182	Rådgiver i bank, medvirkere	2	1
25	LB-2011-162558	Advokat, medvirker, eier	1	1
26	LB-2012-197988	Advokat, hovedmann, leder	1	1
27	LB-2012-189228-2	Aksjemegler -ledende stilling	1	1
28	LB-2014-73337	Advokat, styreleder	1	1
29	LB-2014-181913	Advokat, leder, media. OK	1	1
30	LB-2014-27294	Advokat, rettskraftig	- -	
31	HR-2015-2469-A	Konsulent - eier	1	1
32	LB-2013-31273 - RG-2013-919	Advokat - eget firma, rettskraftig	1	1
33	LB-2011-99975 - RG-2012-52	Advokat, rettskraftig	1	1
34	LF-2013-75393	Advokat - enkeltmanns	1	1
35	LF-2015-123788	Regnskapsmedarbeider	1	0
36	LF-2013-61230	Finansrådgiver	1	0
37	LG-2015-17248	Advokat	1	0
38	LG-2014-64091	Regnskapsførere - ledende	2	1
39	LG-2011-192245	Finansrådgiver - nestleder	1	1
40	LG-2013-196009	Rådgiver - eget selskap	1	1
41	LG-2011-198451	Konsulent	1	1
42	LG-2011-59378 - RG-2012-646	Rådgiver i bank	1	0
43	LG-2011-180608	Regnskapsfører	1	0
44	HR-2016-262-U	Finansanalytiker/rådgiver	1	0
45	LH-2013-69982	daglig leder/eier av eiendomsmeglerforetak	1	1
46	LF-2012-173668	Frikjent	-	
47	LG-2011-194186	Usikkert	1	0
Sum			47	32

Vedlegg 14: Stilling del 2

Nummer	Dom	Stilling		
		Medarbeider	Usikkert	Adm.direktør
1	HR-2013-191-A - Rt-2013-110			
2	LG-2012-154445			
3	HR-2013-1383-A - Rt-2013-968, LB-2012-162347			
4	HR-2015-534-U - Rt-2015-302		1	
5	HR-2013-1090-A - Rt-2013-741			
6	LE-2012-66040			1
7	HR-2013-1394-A - Rt-2013-1025		2	
8	HR-2014-2151-A - Rt-2014-1045			0
9	LG-2015-47842			
10	LA-2013-210864			0
11	LA-2011-102774			
12	LA-2015-83582			
13	LA-2012-151097			
14	LB-2013-208375			
15	LB-2012-15510 - RG-2013-18			
16	LB-2014-18113		1	
17	LB-2013-37703			
18	LB-2012-107624			
19	LB-2012-13854			
20	LB-2013-195512			
21	LB-2013-120581			
22	LB-2011-109089 - RG-2013-111			
23	LB-2015-33687		1	
24	LB-2011-201182		1	
25	LB-2011-162558			
26	LB-2012-197988			
27	LB-2012-189228-2			
28	LB-2014-73337			
29	LB-2014-181913			
30	LB-2014-27294			
31	HR-2015-2469-A			
32	LB-2013-31273 - RG-2013-919			
33	LB-2011-99975 - RG-2012-52			
34	LF-2013-75393			
35	LF-2015-123788		1	
36	LF-2013-61230			1
37	LG-2015-17248			1
38	LG-2014-64091		1	
39	LG-2011-192245			
40	LG-2013-196009			
41	LG-2011-198451			
42	LG-2011-59378 - RG-2012-646		1	
43	LG-2011-180608		1	
44	HR-2016-262-U		1	
45	LH-2013-69982			
46	LF-2012-173668			
47	LG-2011-194186			1
Sum			11	4
				0

Vedlegg 15: Stilling del 3

		Stilling			
Nummer	Dom	Daglig leder	Konsernsjef	Nestleder	
1	HR-2013-191-A - Rt-2013-110				
2	LG-2012-154445				
3	HR-2013-1383-A - Rt-2013-968, LB-2012-162347				
4	HR-2015-534-U - Rt-2015-302				
5	HR-2013-1090-A - Rt-2013-741				
6	LE-2012-66040				
7	HR-2013-1394-A - Rt-2013-1025				
8	HR-2014-2151-A - Rt-2014-1045				
9	LG-2015-47842				
10	LA-2013-210864				
11	LA-2011-102774			1	
12	LA-2015-83582	1			
13	LA-2012-151097	0			
14	LB-2013-208375	1			
15	LB-2012-15510 - RG-2013-18	1			
16	LB-2014-18113	2			
17	LB-2013-37703	1			
18	LB-2012-107624				
19	LB-2012-13854				
20	LB-2013-195512				
21	LB-2013-120581				
22	LB-2011-109089 - RG-2013-111				
23	LB-2015-33687				
24	LB-2011-201182	1			
25	LB-2011-162558				
26	LB-2012-197988	1			
27	LB-2012-189228-2	1			
28	LB-2014-73337				
29	LB-2014-181913				
30	LB-2014-27294				
31	HR-2015-2469-A				
32	LB-2013-31273 - RG-2013-919				
33	LB-2011-99975 - RG-2012-52				
34	LF-2013-75393				
35	LF-2015-123788				
36	LF-2013-61230				
37	LG-2015-17248				
38	LG-2014-64091				
39	LG-2011-192245			1	
40	LG-2013-196009				
41	LG-2011-198451				
42	LG-2011-59378 - RG-2012-646				
43	LG-2011-180608				
44	HR-2016-262-U				
45	LH-2013-69982				
46	LF-2012-173668				
47	LG-2011-194186				
Sum		0	9	1	1

Vedlegg 16: Stilling del 4

Stilling			
Nummer	Dom	Uidentifisert	Eier/drift Styreleder
1	HR-2013-191-A - Rt-2013-110		1
2	LG-2012-154445		1
3	HR-2013-1383-A - Rt-2013-968, LB-2012-162347		1
4	HR-2015-534-U - Rt-2015-302		
5	HR-2013-1090-A - Rt-2013-741		1
6	LE-2012-66040	1	
7	HR-2013-1394-A - Rt-2013-1025		
8	HR-2014-2151-A - Rt-2014-1045		
9	LG-2015-47842		1
10	LA-2013-210864		
11	LA-2011-102774		
12	LA-2015-83582		
13	LA-2012-151097		
14	LB-2013-208375		
15	LB-2012-15510 - RG-2013-18		
16	LB-2014-18113		
17	LB-2013-37703		
18	LB-2012-107624	1	
19	LB-2012-13854		1
20	LB-2013-195512	1	
21	LB-2013-120581	1	
22	LB-2011-109089 - RG-2013-111		1
23	LB-2015-33687		
24	LB-2011-201182		
25	LB-2011-162558		1
26	LB-2012-197988		
27	LB-2012-189228-2		
28	LB-2014-73337		1
29	LB-2014-181913	1	
30	LB-2014-27294		
31	HR-2015-2469-A		1
32	LB-2013-31273 - RG-2013-919		1
33	LB-2011-99975 - RG-2012-52	1	
34	LF-2013-75393		1
35	LF-2015-123788		
36	LF-2013-61230		
37	LG-2015-17248		
38	LG-2014-64091	1	
39	LG-2011-192245		
40	LG-2013-196009		1
41	LG-2011-198451	1	
42	LG-2011-59378 - RG-2012-646		
43	LG-2011-180608		
44	HR-2016-262-U		
45	LH-2013-69982		1
46	LF-2012-173668		
47	LG-2011-194186		
Sum		8	11 3

Vedlegg 17: Bank- og forsikring del 1

Bank- og forsikring

Nummer Dom	Aktør for tapet	Uidentifisert antall	Verdi i NOK
1 HR-2013-191-A - Rt-2013-110	Eiere		590 000
2 HR-2015-141-U	-	1	-
3 LB-2013-208375	-	1	-
4 LB-2012-15510 - RG-2013-18	Klient og Bank		800 000
5 LB-2014-18113	Undratt avgift staten		21 000 000
6 LB-2013-37703	Klient til advokat		4 700 000
7 LB-2012-107624	Bank + skatt		33 758 659
8 HR-2013-529-U	Bank		-
9 HR-2015-1584-U	Klient		3 000 000
10 LG-2015-17248	Klient		2 408 191
11 LG-2014-64091	Forsikring		9 575 333
12 LB-2012-13854	Klienter		474 058
13 LB-2013-195512	selskapet		11 000 000
14 LB-2013-120581	selskapet		1 079 517
15 HR-2016-262-U	Klient		600 000
16 LH-2013-69982	Klient		2 300 000
17 HR-2013-1383-A - Rt-2013-968	-	1	-
18 HR-2015-534-U - Rt-2015-302	Klient		196 000
19 HR-2013-1090-A - Rt-2013-741	Bank		8 719 586
20 LB-2011-109089 - RG-2013-111	Klient		8 300 000
21 LB-2015-33687	Nav		225 000
22 LB-2011-201182	Bank		89 000 000
23 LB-2011-162558	-	1	-
24 LF-2015-123788	NAV		194 788
25 LF-2013-61230	NAV		57 000
26 LF-2013-75393	Klientkonto og fylkeskommunen		1 600 000
27 LG-2011-192245	Bank		4 800 470
28 HR-2012-1137-U-RT-2012-868	Klient		
29 LB-2013-31273-RG-2013-919	Klient		2 000 000
30 LB-2011-99975-RG-2012-52	Klient		2 000 000
31 HR-2013-1294-ART2013-1025	Offentlige		-
32 LA-2011-102774	Bank		200 000 000
33 LA-2015-83582	Bank		2 760 000
34 LB-2012-197988	MVA, Skatt, trygd og bank		7 091 852
35 HR-2014-2151-A - Rt-2014-1045		1	-
36 LA-2012-151097	-	1	-
37 HR-2015-2469-A	-	1	-
38 LG-2013-196009	-	1	-
39 LB-2012-189228-2	Skatt + Klient		32 000 000
40 LB-2014-73337	Selskapt og bank		24 000 000
41 LB-2014-181913	Klient		1 450 000
42 LB-2014-27294	-	1	1 400 000
43 LG-2011-198451	Olje og gass		12 000 000
44 LG-2011-59378 - RG-2012-646	Bank		63 000 000
45 LG-2011-180608	Selskap		1 000 000
46 LF-2012-173668	-	1	-
47 LG-2011-194186	Klient		7100000
	Sum		Gjennomsnitt
		10	13 566 667

Vedlegg 18: Bank- og forsikring del 2

Bank- og forsikring

Nummer Dom	Finans- og banksektoren		Klienter	
	antall	verdi	antall	verdi
1 HR-2013-191-A - Rt-2013-110				
2 HR-2015-141-U				
3 LB-2013-208375				
4 LB-2012-15510 - RG-2013-18	1	800 000	1	-
5 LB-2014-18113				
6 LB-2013-37703			1	4700 000
7 LB-2012-107624	1	28 000 000	1	2200 000
8 HR-2013-529-U	1	-		
9 HR-2015-1584-U			1	3000 000
10 LG-2015-17248			1	2408 000
11 LG-2014-64091	1	9 575 000		
12 LB-2012-13854			1	474 058
13 LB-2013-195512				
14 LB-2013-120581				
15 LH-2015-7644			1	600 000
16 LH-2013-69982			1	2300 000
17 HR-2013-1383-A - Rt-2013-968				
18 HR-2015-534-U - Rt-2015-302			1	196 000
19 HR-2013-1090-A - Rt-2013-741	1	8 719 500		
20 LB-2011-109089 - RG-2013-111			1	8300 000
21 LB-2015-33687				
22 LB-2011-201182	1	89 000 000		
23 LB-2011-162558				
24 LF-2015-123788				
25 LF-2013-61230				
26 LF-2013-75393	1	700 000		
27 LG-2011-192245	1	4 800 000		
28 HR-2012-1137-U-RT-2012-868			1	
29 LB-2013-31273-RG-2013-919			1	2000 000
30 LB-2011-99975-RG-2012-52			1	2000 000
31 HR-2013-1294-ART2013-1025				
32 LA-2011-102774	1	200 000 000		
33 LA-2015-83582	1	2 760 000		
34 LB-2012-197988	1	7 092 000		
35 HR-2014-2151-A - Rt-2014-1045	1			
36 LA-2012-151097				
37 LB-2015-57523				
38 LG-2013-196009				
39 LB-2012-189228-2			1	11000 000
40 LB-2014-73337	1	-		
41 LB-2014-181913			1	1450 000
42 LB-2014-27294				
43 LG-2011-198451				
44 LG-2011-59378 - RG-2012-646	1	63 000 000		
45 LG-2011-180608				
46 LF-2012-173668				
47 LG-2011-194186			1	7100000
	Sum	Gjennomsnitt	Sum	Gjennomsnitt
	14	37 676 955	15	3 409 147

Vedlegg 19: Bank- og forsikring del 3

Nummer Dom	Det offentlige		Selskapet selv		Olje og gass sektoren		
	antall	verdi	antall	verdi	antall	verdi	
1 HR-2013-191-A - Rt-2013-110				1	590 000		
2 HR-2015-141-U							
3 LB-2013-208375							
4 LB-2012-15510 - RG-2013-18							
5 LB-2014-18113	1	21000 000					
6 LB-2013-37703							
7 LB-2012-107624	1	2700 000					
8 HR-2013-529-U							
9 HR-2015-1584-U							
10 LG-2015-17248							
11 LG-2014-64091							
12 LB-2012-13854							
13 LB-2013-195512				1	11000 000		
14 LB-2013-120581				1	1079 517		
15 LH-2015-7644							
16 LH-2013-69982							
17 HR-2013-1383-A - Rt-2013-968							
18 HR-2015-534-U - Rt-2015-302							
19 HR-2013-1090-A - Rt-2013-741							
20 LB-2011-109089 - RG-2013-111							
21 LB-2015-33687	1	225 000					
22 LB-2011-201182							
23 LB-2011-162558							
24 LF-2015-123788	1	194 000					
25 LF-2013-61230	1	57 000					
26 LF-2013-75393	1	900 000					
27 LG-2011-192245							
28 HR-2012-1137-U-RT-2012-868							
29 LB-2013-31273-RG-2013-919							
30 LB-2011-99975-RG-2012-52							
31 HR-2013-1294-ART2013-1025	1						
32 LA-2011-102774							
33 LA-2015-83582							
34 LB-2012-197988	1						
35 HR-2014-2151-A - Rt-2014-1045							
36 LA-2012-151097							
37 LB-2015-57523							
38 LG-2013-196009							
39 LB-2012-189228-2	1	21000 000					
40 LB-2014-73337				1	-		
41 LB-2014-181913							
42 LB-2014-27294							
43 LG-2011-198451						1 12 000 000	
44 LG-2011-59378 - RG-2012-646							
45 LG-2011-180608				1	1000 000		
46 LF-2012-173668							
47 LG-2011-194186							
SUM	9	Gjennomsnitt 6 582 286	SUM	5	Gjennomsnitt 3 417 379	SUM	Gjennomsnitt 12 000 000